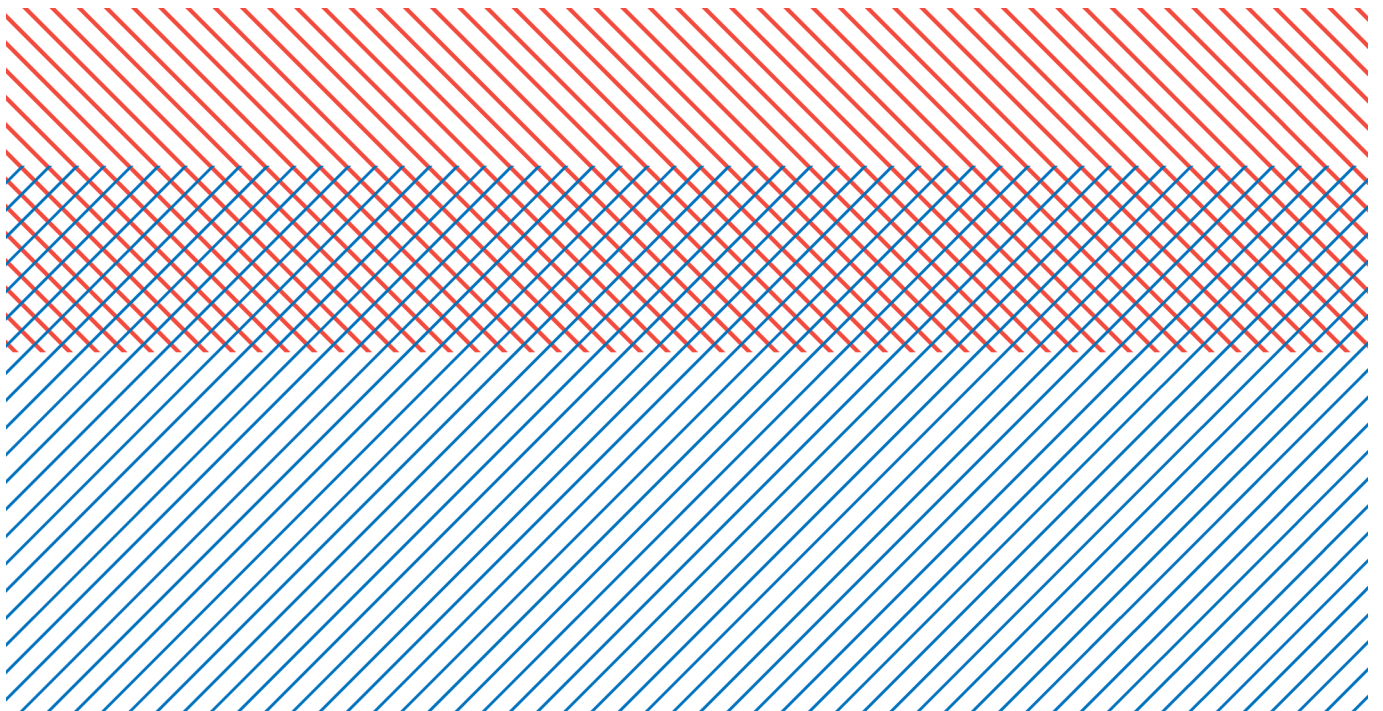

Forældres tilfredshed med de familieretlige myndigheder

Baselineundersøgelse af det familieretlige system i forbindelse
med reform af området april 2019

Karen Margrethe Dahl

*Forældres tilfredshed med de familieretlige myndigheder –
Baselineundersøgelse af det familieretlige system i forbindelse med
reform af området april 2019*

© VIVE og forfatterne, 2019

e-ISBN: 978-87-7119-705-1

Projekt: 301279

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11, 1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Forord

Formålet med denne rapport er at beskrive forældres tilfredshed med det familieretlige system, som det så ud, før det blev reformeret 1. april 2019. Desuden vil rapporten vise, hvordan forældre og børn, der er involveret i familieretlige sager, trives hver for sig og sammen.

I de kommende år vil der hvert år blive indsamlet nye data, som skal gøre det muligt at undersøge, om reformen virker efter hensigten. Det vil sige, om tilfredsheden og trivslen stiger sammenlignet med tallene i denne rapport.

Denne rapport kan derfor nok sige noget om de familier, der typisk får behandlet sager hos de familieretlige myndigheder, men kan i sig selv ikke bruges til at sige noget om det aktuelle system.

Undersøgelsen er gennemført af VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd på foranledning af Social- og Indenrigsministeriet, der også har finansieret undersøgelsen.

Rapporten er udarbejdet af senioranalytiker Karen Margrethe Dahl, der også har været projektleder.

Familieretshuset og Social- og Indenrigsministeriet har været involveret i udarbejdelsen af undersøgelsesdesignet for at tilpasse designet bedst muligt til de familieretlige sagsgange, og for at Familieretshuset selv skal kunne gennemføre undersøgelsen i fremtiden.

Derudover har Domstolsstyrelsen bidraget med vigtig viden i design- og analysefasen om sagsbehandlingen af den del af de familieretlige sager, som behandles af domstolene.

Hos VIVE har seniorforsker Mai Heide Ottosen bidraget til rapporten som løbende sparringspartner og intern reviewer. Derudover har student Clara Blicher Winther bidraget til de statistiske analyser.

VIVE takker alle forældre, der har besvaret skemaet, og medarbejdere i Familieretshuset, der har været behjælpelige med udvælgelse af forældre til undersøgelsen.

Kræn Blume Jensen

Forsknings- og analysechef for VIVE Social
2019

Indhold

Sammenfatning.....	5
1 Indledning	14
1.1 Reform af det familieretlige system	14
1.2 Evaluering af reformen	15
2 Data og Metode	17
2.1 Indsamling af data.....	17
2.2 Operationalisering af begreber	18
2.3 Analyse af data	26
3 Resultater – Demografi, familiesituation og sagsforløb	28
3.1 Familiernes demografi og socioøkonomiske kendetegn	28
3.2 Sagernes formelle kendetegn.....	31
3.3 Inddragelse af børn.....	34
3.4 Forældrenes aktuelle familiesituation	36
3.5 Familiesituation og kontakt med myndigheder i førstegangssager og blandt gengangere.....	37
3.6 Opsummering af kapitel 3.....	39
4 Resultater – Samarbejde og risikogrupper	41
4.1 Opsummering af kapitel 4.....	44
5 Resultater – Trivsel og samvær	45
5.1 Børns trivsel målt ved hjælp af SDQ-skalaen.....	45
5.2 Børns skolefravær.....	48
5.3 Samværsordninger	50
5.4 Forældres trivsel målt ved hjælp af arbejdsfravær og psykisk trivsel.....	51
5.5 Opsummering af kapitel 5.....	55
6 Resultater – Oplevelse af sagsbehandling	57
6.1 Antallet af medarbejdere, familien er i kontakt med i Statsforvaltningen....	57
6.2 Forløbets relevans og medarbejdernes forståelse for forældre og børn	58
6.3 Oplevelse af udbytte for samarbejde og trivsel	61
6.4 Oplevelsen af børneinddragelse.....	64
6.5 Oplevelse af sammenhæng, koordination og forløbets længde.....	65
6.6 Samlet oplevelse af sagsforløbet og sagens afslutning	67
6.7 Oplevelsen af retten.....	71
6.8 Opsummering af kapitel 6.....	75
Litteratur.....	77

Sammenfatning

Denne rapport er første led i evalueringen af en større reform af det familieretlige system, som behandler sager, hvor forældre, der ikke bor sammen, er uenige om deres børns bopæl, forældremyndighed eller samvær. Rapporten viser resultaterne af en baselinemåling af forældrenes opfattelse af systemet, dvs. Statsforvaltningen og domstolene, som det så ud før 1. april 2019. Den giver desuden en status på forældresamarbejde, konfliktniveau og trivsel hos de børn og voksne, der var i kontakt med det familieretlige system før reformen. I de næste 4 år vil målingen blive gentaget hvert år for til sidst at kunne gennemføre en egentlig evaluering af, om reformen har levet op til hensigterne, set fra forældrenes synspunkt.

Reform af det familieretlige område

Reformen, der trådte i kraft 1. april 2019, har medført oprettelsen af Familieretshuset og nedlæggelse af Statsforvaltningen. Desuden er Familieretten, der er en ny domstolsenhed under byretterne, blevet etableret. Reformen har til hensigt at sikre et stærkere fokus på børnenes behov i de familier, der i større eller mindre grad har svært ved at få hverdagen til at hænge sammen efter en skilsmisse. Desuden er det reformens formål at sikre, at familierne i højere grad oplever en målrettet og sammenhængende hjælp i det familieretlige system.

Et øget fokus på børnenes behov kommer særligt til udtryk ved oprettelsen af en ny børneenhed under Familieretshuset. Enheden har til formål at sikre, at børnenes behov og perspektiv på sagen bliver oplyst, samt at børnene bliver inddraget på en måde, der passer til deres alder og modenhed. Det sker blandt andet ved, at børn, der er involveret i en forældreansvarssag¹, tilbydes en kontaktperson, der skal følge dem gennem hele sagsforløbet, samt ved at børn har fået ret til en bisidder. Desuden er der, som i det hidtidige system, mulighed for at deltage i børnegrupper sammen med andre børn i samme situation. Endelig er der større fokus på at klæde forældrene på til at forstå deres børns behov og reaktioner efter skilsmissen, fx ved at gifte forældre, der går fra hinanden, bliver pålagt et digitalt kursusforløb i forældresamarbejde og børns reaktioner. Forældre, der er uenige om deres børn, efter at de er gået fra hinanden, har derudover mulighed for at deltage i forskellige børnesagkyndige rådgivningstilbud i Familieretshuset.

En større grad af målretning og sammenhæng i sagsforløbet skal sikres ved at inndele skilte familier i tre forskellige kategorier. De tre typer af skilte familier bliver tilbudt sagsbehandling i tre forskellige spor, § 5-, § 6- og § 7-sager. Forældre, der formår at samarbejde om selv at indgå aftaler, og som ikke har væsentlige sociale problemer, bliver kategoriseret som en § 5-sag. Hjælpen til disse familier består primært af godkendelse og registrering af allerede indgåede aftaler. Forældre, der har vanskeligt ved at samarbejde, men som ikke har væsentlige sociale problemer, bliver kategoriseret som § 6-sager. Familier i denne kategori modtager i første omgang tilbud om mægling, konflikthåndtering og rådgivning med henblik på at forældrene selv indgår en aftale. Lykkes det ikke for forældrene at nå til enighed, kan Familieretshusets jurister, efter at sagen er blevet belyst, træffe ikke-indgribende afgørelser. Er afgørelsen indgribende for børn eller forældre, overføres sagen til afgørelse i familieretten. Den tredje kategori af sager betegnes som § 7-sager. Dette er sager, hvor der er en række faktorer, som kan medføre dårlig trivsel hos barnet, fx meget højt, fastlåst konfliktniveau, misbrug, psykisk

---

¹ Kun børn i § 6- og § 7-sager.

sygdom eller psykisk og fysisk vold. Disse sager behandles i Familieretshuset med en tværfaglig tilgang, hvor både børne- og familiefaglige medarbejdere samt jurister deltager. Ofte vil disse sager også indebære et samarbejde mellem det familieretlige og det sociale system. Sagerne vil blandt andet blive oplyst gennem forældre-undersøgelser eller børnesagkyndige undersøgelser. Hvis ikke § 7-sagerne kan afsluttes ved, at forældrene i Familieretshuset aftaler en løsning, der er til barnets bedste, træffer familierettens jurister en afgørelse på baggrund af de oplysninger, som er kommet frem under Familieretshusets forberedelse.

En anden ændring, der har fundet sted som følge af reformen, er, at sager om fuldbyrdelse af afgørelser og aftaler efter forældreansvarsloven fjernes fra fogedretten og efter reformen i stedet behandles af den nye familieret.

Baselinemåling af Statsforvaltningen og byretten

Formålet med denne rapport er at vise, hvordan systemet så ud før 1. april 2019, så der senere er grundlag for at vurdere, om reformen har medført de ønskede forbedringer. De resultater, som vises her, vil derfor, for politikere og medarbejdere, der beskæftiger sig med det familieretlige felt, først og fremmest give mening, når vi har resultatet af de efterfølgende målinger, og dermed kan konstatere, om tilfredshed og trivsel blandt børn og forældre har ændret sig i forhold til baselinemålingen. Rapporten kan dog bidrage til at tegne et billede af de familier, der opsøgte de familieretlige myndigheder før reformen, og som vi formoder vil være meget lig de familier, der henvender sig til det nye system. Og den vil vise, i hvilken grad forældrene har følt sig hjulpet af systemet, som det så ud før, og dermed give politikere, ledere og medarbejdere en fornemmelse af, hvor det især giver mening at sætte ind, når man vil hjælpe forældre og børn.

Baselineundersøgelsen er baseret på spørgeskemadata, der er indsamlet blandt forældre med forældreansvarssager, dvs. samværs- bopæls- eller forældremyndighedssager, som har været til mindst et møde i Statsforvaltningen i løbet af 2018. Spørgeskemaet er udsendt til den ene forælder i 4.537 sager, der ifølge Statsforvaltningens registerdata er behandlet i Statsforvaltningen i perioden august-december 2018 eller overført til retten i perioden april-juli 2018. Nogle af disse sager var færdigbehandlede, da forældrene besvarede spørgeskemaet, mens andre stadig var under behandling.

Af de 4.537 forældre, der modtog skemaet, har 1.485 svaret fyldestgørende på de spørgsmål, som skulle bruges i analysen. Det giver en samlet svarprocent på 32 %. Blandt de 1.034 sager, der i sagsregisteret er overført til retten, svarede 351 på skemaet, hvilket bringer svarprocenten blandt denne gruppe op på tilsvarende 34 %. I forhold til andre webbaserede spørgeskemaundersøgelser er dette en acceptabel svarprocent, men som i andre lignende undersøgelser må der tages forbehold for, at de deltagende forældre ikke nødvendigvis er fuldt repræsentative for den samlede forældregruppe med sager i det familieretlige system.

Den ene forælder i hver sag er blevet udvalgt tilfældigt til at deltage i undersøgelsen. Spørgeskemaet blev udsendt til 2.378 mødre og 2.159 fædre. Svarprocenten blandt kvinder var lidt højere, end den var blandt mænd (36 % mod 30 %). Sammenlignet med andre lignende undersøgelser er forskellen på mænds og kvinders svarprocent dog mindre her.

I løbet af spørgeskemaet er forældrene blevet bedt om at svare på spørgsmål vedrørende deres barn/børn. Hvis forældrene har flere fælles børn, er de blevet bedt om at svare på vegne af det ældste barn, der er involveret i sagen. Dette barn omtales i rapporten som *det udvalgte barn*.

Det færdige spørgeskema er via forældrenes cpr-numre koblet med Statsforvaltningens registerdata for at opnå viden om svarprocent, sagens behandling samt børns og forældres alder og køn.

I rapporten bruges forældrenes køn, deres forældrestatus (hvorvidt de er bopæls- eller samværsforældre, samt hvor meget samvær de har med barnet), hvor mange myndigheder de er i kontakt med, og om de før har været i kontakt med de familieretlige myndigheder som gennemgående beskrivende baggrundsvariable. Forældrene er kategoriseret i fire risikogrupper efter deres konfliktniveau, og i hvilken grad de oplever sociale problemer:

- Gruppe 1 har et lavt eller moderat konfliktniveau og oplever ikke sociale problemer
- Gruppe 2 har et højt konfliktniveau og oplever ikke sociale problemer
- Gruppe 3 oplever en eller to af følgende sociale problemer, såsom misbrug af alkohol eller stoffer, psykisk sygdom, utilstrækkelig omsorg for barnet eller kriminalitet
- Gruppe 4 oplever fysisk eller psykisk vold eller mindst tre sociale problemer.

Denne inddeling i risikogrupper, der i nogen grad lægger sig op ad screeningsprincipperne i det nye system, bruges ligeledes som gennemgående beskrivende baggrundsfaktor i analyserne.

Sagsforløb og familiesituation blandt familier med sager i Statsforvaltningen

Af de forældre, der deltager i undersøgelsen, angiver knap halvdelen, at det ikke er første gang, de har været i kontakt med de familieretlige myndigheder. De er således gengangere, der før har opsøgt hjælp til at håndtere uenigheder om deres børns samvær, bopæl eller forældremyndighed i Statsforvaltningen eller ved retterne.

Langt de fleste (9 ud af 10) sager handler i et eller andet omfang om samvær, mens 33 % vedrører forældremyndighed, og 38 % handler om barnets bopæl.

På interviewtidspunktet har 44 % i den pågældende sag kun været i kontakt med Statsforvaltningen, 22 % har været i kontakt med byretten, mens 49 % er i kontakt med kommunen angående et eller flere børn. Ifølge Statsforvaltningens registerdata er 18 % overført til retten, mens 25 % har modtaget en juridisk afgørelse i en samværssag i Statsforvaltningen.

For størstedelen af forældrene ligger bruddet med den anden forælder mere end 2 år tilbage i tid – en tredjedel af forældrene angiver, at det er mere end 4 år siden, de gik fra hinanden.

Kønsfordelingen blandt bopælsforældre og samværsforældre er den samme, som vi ser blandt andre skilte forældre: 82 % af de adspurgte kvinder er bopælsforældre, mens det samme er gældende for 15 % af de adspurgte mænd.² På interviewtidspunktet er 46 % af forældrene singler, 21 % har en ny partner, som de ikke bor sammen med, mens 30 % er flyttet sammen med en ny partner. Der er en større andel af samværsforældrene, der har fundet sammen med en ny partner, end der er blandt bopælsforældrene. Det gælder både blandt kvinder og mænd.

Blandt familier med sager i Statsforvaltningen er det mindre almindeligt at praktisere en deleordning, hvor barnet bor næsten lige meget hos bopæls- og samværsforælderen, end det er blandt

---

² De resterende 3 % har endnu ikke besluttet, hvem der skal være bopælsforælder.

andre skilte familier i Danmark. I 2017 viste en undersøgelse således, at 37 % af alle skilte familier med børn i alderen 3, 7, 11 og 15 år praktiserede en deleordning. Det samme gælder 15 % af familierne med familieretlige sager i baselineundersøgelsen. Andelen, hvor der ikke er kontakt mellem barn og samværsforælder, er den samme, som den er blandt andre skilte familier.

Højt konfliktniveau og mange sociale problemer

Forældre med sager i det familieretlige system har en række vanskeligheder, der i undersøgelsen blandt andet ofte kommer til udtryk ved et relativt dårligt forældresamarbejde, et højt konfliktniveau og mange sociale problemer. Således angiver 6 ud af 10 forældre, at deres konfliktniveau er "højt", "meget højt" eller "ekstremt højt". Henholdsvis 17 og 27 % angiver, at misbrug eller psykisk sygdom er et problem i sagen. 39 % oplever, at omsorgen for børnene er utilstrækkelig. Og henholdsvis 13 og 40 % angiver, at der er fysisk eller psykisk vold i sagen. Når forældrene kategoriseres i de fire risikogrupper, er fordelingen: 19 % i Gruppe 1, 17 % i Gruppe 2, 21 % i Gruppe 3 og 42 % i Gruppe 4.

Kvinder angiver i højere grad end mænd sociale problemer i sagerne. Derfor ser vi en overvægt af kvinder i Gruppe 4 men til gengæld en overvægt af mænd i Gruppe 1. Sandsynligheden for, at der er blevet truffet en afgørelse i sagen, eller at sagen overføres til byretten, hænger sammen med inddelingen i risikogrupper, således at sandsynligheden er lavest i Gruppe 1 og 3 og størst i Gruppe 4. Der er dog relativt mange, 60 %, der når til enighed i Statsforvaltningen i den mest belastede Gruppe 4, og en ikke ubetydelig andel, 23 %, der modtager en afgørelse i Gruppe 1.

Vi har i baselinemålingen ikke mulighed for at sammenligne forældrenes konfliktniveau og samarbejde før og efter behandlingen ved de familieretlige myndigheder, men spørger vi forældrene direkte, om sagsbehandlingen har hjulpet dem til et bedre forældresamarbejde, svarer størstedelen afkræftende. Kun 17 % af de adspurgte forældre er således enige i, at Statsforvaltningsforløbet har bidraget til et bedre forældresamarbejde, mens 62 % er uenige i dette.

Ikke overraskende ser vi, at forældresamarbejdet, konflikterne og de sociale problemer er værre, jo flere myndigheder familierne er i kontakt med. Derudover ser vi, at forældre, der har haft kontakt med flere myndigheder, i mindre grad har oplevet en forbedring af deres samarbejde, end forældre, der alene har fået deres sag behandlet i Statsforvaltningen.

Når vi spørger forældrene til deres egen trivsel, ser vi, at kvinder i højere grad er fraværende fra arbejde, og at arbejdsfraværet stiger, jo flere sociale problemer der optræder i sagen, og jo flere myndigheder familien er i kontakt med. Det samme ser vi, når vi måler forældrenes psykiske trivsel, idet forældre i risikogruppe 4 oplever markant flere symptomer på psykisk mistrivsel, end forældre i risikogruppe 1 gør.

Mange børn trives dårligt

Det standardiserede spørgeskema, SDQ, bliver i baselineundersøgelsen brugt til at måle de 2-17-årige børns trivsel og adfærdsproblemer. Undersøgelsen viser en relativt høj andel af børn med en ikke-normal trivsel. 83 % af danske 5-12-årige børn befinder sig i normalområdet inden for SDQ. Det samme er kun gældende for 53 % af de børn, der er involveret i en sag i Statsforvaltningen. Omvendt har 19 % af børnene i Statsforvaltningen det, der betegnes som en meget høj SDQ-score – dvs. en meget lav grad af trivsel og mange adfærdsproblemer. Det

samme er kun tilfældet for 5 % af andre danske børn. De yngste, 2-3-årige, trives ifølge SDQ-målingen bedre end de 4-13-årige. Det kan skyldes tilfældigheder, men det kan måske også handle om, at de yngste børn i mindre grad er bevidste om deres forældres konflikter, og dermed ikke i samme grad som de lidt ældre børn føler sig klemt mellem forældrene.

Jo længere tid en familie har været i kontakt med det familieretlige system, og jo flere myndigheder familien har mødt, desto dårligere trives familiens børn. Blandt børn i førstegangssager finder vi således 57 % med en gennemsnitlig SDQ-score. I gengangssagerne, hvor det ikke er første gang familien er i kontakt med de familieretlige myndigheder, gælder det tilsvarende for 49 %. 65 % af de børn, hvis forældre kun har fået deres sag behandlet i Statsforvaltningen, har en gennemsnitlig SDQ-score. I familier, der er i kontakt med både Statsforvaltningen, retten og kommunen, gælder det kun for 36 % af børnene.

Ligeledes hænger børnenes trivsel sammen med den risikogruppe, forældrene befinder sig i, idet 70 % af børnene i Gruppe 1 har en gennemsnitlig SDQ mod 43 % af børnene i Gruppe 4. Graden af konflikt og sociale problemer hænger naturligt sammen med antallet af myndigheder, familien er i kontakt med. En regressionsanalyse, der tager højde for betydningen af begge faktorer samtidig, viser dog, at begge faktorer uafhængigt af hinanden spiller en rolle for børnenes trivsel.

SDQ-instrumentet kan ikke indfange trivsels- og adfærdsproblemer for børn under 2 år. Undersøgelsen spørger derfor i tillæg til SDQ-instrumentet forældrene, om de er bekymrede for det udvalgte barns trivsel og adfærd. 22 % svarer "ret meget", mens 10 % svarer "virkelig meget". Denne analyse viser således også en mindre bekymring for de mindste 0-3-årige børn end for de større 6-8-årige og 9-13-årige.

Forældre til børn i skolealderen er blevet spurgt, hvor meget fravær børnene har haft den seneste måned. Denne analyse viser, at skolefraværet blandt børn, der er involveret i en familieretlig sag, er noget højere end blandt andre danske børn. 29 % har mere end 10 % fravær, hvilket kun er tilfældet hos 15 % af andre danske børn. Her er det de ældste, 14-17-årige, børn, der har mest fravær. Der er desuden sammenhæng mellem fravær, barnets SDQ-score og den risikogruppe, familien befinder sig i. 77 % af børn med en gennemsnitlig SDQ-score har således haft 0-1 fraværsdag den seneste måned, mens det samme kun gælder for 49 % af børn med en meget høj SDQ-score. Blandt børn i Gruppe 1 har 81 % haft 0-1 fraværsdag den seneste måned. Det samme er gældende for 59 % i Gruppe 4.

Børneinddragelse følger barnets alder og graden af myndighedsinvolvering

Omtrent hver fjerde barn inddrages direkte i sagen. Det sker primært gennem en børnesamtale med en børnesagkyndig medarbejder, hvor barnet får mulighed for at fortælle sit perspektiv på sagen. Graden af inddragelse varierer med børnenes alder og modenhed, idet næsten ingen 0-6-årige inddrages mod 23 % af de 7-8-årige og 44-46 % af de 9-17-årige.

Graden af børneinddragelse hænger sammen med, hvor mange myndigheder familien har været i kontakt med, og om der er truffet en afgørelse i sagen. Blandt de 7-17-årige børn, hvis forældre kun er i kontakt med Statsforvaltningen, bliver 27 % direkte inddraget i sagsbehandlingen. I den tilsvarende aldersgruppe, hvis forældre både er i kontakt med Statsforvaltningen, retten og kommunen, er 57 % af børnene blevet direkte inddraget, mens sagen er blevet behandlet i Statsforvaltningen. I de sager, hvor forældrene har været i stand til selv at lave en

aftale i Statsforvaltningen, er 27 % af børnene blevet hørt i sagen. Modsat ser vi, at to tredjedele af børn over 6 år er blevet direkte inddraget i sagsforløbet i sager, hvor der er truffet en afgørelse om samvær i Statsforvaltningen.

Knap halvdelen af de adspurgte forældre er uenige i måden, deres børn er blevet inddraget i sagerne på. Det gælder både i de sager, hvor børnene er blevet inddraget og i de sager, hvor børnene ikke er blevet inddraget. Blandt de familier, hvor barnet er blevet direkte inddraget, er 38 % af forældrene enige i, at inddragelsen er sket på en passende måde, mens 44 % er uenige i dette. Tilfredsheden med børneinddragelsen er størst blandt de forældre, der kun har mødt medarbejdere i Statsforvaltningen (52 % er enige i, at inddragelsen har været passende). Tilfredsheden er mindst blandt de forældre, der har været i kontakt med både Statsforvaltningen, retten og kommunen (19 % er enige i, at inddragelsen har været passende).

Blandt de familier, hvor børnene ikke direkte har været inddraget, og hvor barnet har haft en passende alder til at blive inddraget, erklærer 9 % sig enige i, at barnet er blevet passende inddraget. 47 % svarer hverken enig eller uenig, mens 45 % er uenige i dette.

Få oplever, at børnenes hverdag forbedres efter sagsbehandlingen

På spørgsmålet om, hvorvidt sagsforløbet har medført forbedringer for børnene, erklærer en femtedel sig enige i, at sagsforløbet i Statsforvaltningen har øget deres forståelse for børnenes reaktioner og behov, mens knap halvdelen er uenige i dette. Derudover viser analyserne, at godt en fjerdedel af familierne oplever, at børnenes hverdag er blevet forbedret som følge af sagsforløbet i Statsforvaltningen, mens halvdelen ikke mener dette.

Oplevelsen af forbedring er størst blandt de forældre, der kun har fået sagen behandlet i Statsforvaltningen og mindst i de sager, hvor alle tre myndigheder har været involveret. Tilsvarende ser vi, at andelen, der oplever, at børnene har haft gavn af forløbet, er størst i Gruppe 1 med relativt få problemer og mindst i Gruppe 4, der døjer med flere samtidige sociale problemer eller vold.

For lange og for lidt sammenhængende forløb

Halvdelen af forældrene oplever, at sagsforløbet har været for langt, mens kun en tiendedel godt ville have haft, at det var længere. Oplevelsen af forløbets længde hænger ikke overraskende sammen med, hvor mange myndigheder der har været involveret i sagen, idet 55 % af de forældre, der kun har mødt medarbejdere i Statsforvaltningen angiver, at forløbets længde har været passende mod 23 % af dem, der både har været i kontakt med retten og Statsforvaltningen og 10 % af de forældre, der har været i kontakt med alle tre myndigheder.

Kun få forældre oplever, at forløbet har været sammenhængende og velkoordineret: 38 % svarer "slet ikke" til spørgsmålet, mens 20 % svarer "i mindre grad". Blandt forældre, der har mødt mere end en medarbejder i Statsforvaltningen, men som ikke har været i kontakt med andre myndigheder, svarer 45 % "slet ikke" eller "i mindre grad" til dette spørgsmål. Det samme gælder for godt to tredjedele af de forældre, der har været i kontakt med alle tre myndigheder.

Forløbet er relevant for de fleste – og svært at komme uden om

De fleste forældre (to tredjedele) oplever, at forløbet i Statsforvaltningen var relevant for den situation, de stod i, da de henvendte sig. Her er der ikke stor forskel på, om forældrene har været i kontakt med en eller flere myndigheder og heller ikke på forældrene i de fire forskellige risikogrupper. Dog mener forældre, hvis sag er blevet overført til retten i lidt mindre grad end andre forældre, at statsforvaltningsforløbet har været relevant for dem.

Knap halvdelen af forældrene er enige i, at de medarbejdere, de har mødt i Statsforvaltningen, viste forståelse for begge forældres oplevelse af sagen. Her er der dog relativt stor forskel på forældre, der har været i kontakt med forskellige myndigheder, idet godt halvdelen af forældre, der kun har været i kontakt med Statsforvaltningen oplevede, at begge forældre blev mødt med forståelse mod 30 % af de forældre, der både har været i kontakt med Statsforvaltningen, retten og kommunen. Vi ser også tydelige forskelle på forældre i de fire forskellige risikogrupper, idet næsten 60 % af forældre i den lavkonflikte Gruppe 1 oplevede, at begge forældres oplevelse af sagen blev mødt med forståelse mod 38 % af forældrene i Gruppe 4. Det skyldes formodentlig, at forældrene i Gruppe 1 er mere enige i deres oplevelse af sagen, end forældrene i Gruppe 4 er, da denne gruppe oplever en større række barrierer, der gør det sværere at nå hinanden i et kompromis.

Samlet set angiver halvdelen, at de vil anbefale andre i samme situation at tage kontakt til Statsforvaltningen. Da der oftest ikke er andre steder at gå hen med uenigheder om samvær, bopæl og forældremyndighed, siger dette spørgsmål ikke så meget om forældrenes tilfredshed med det familieretlige system, når det står alene. I de følgende målinger vil det dog blive muligt at undersøge, om reformen fører til større tilfredshed ved at følge udviklingen på dette parameter. Forældre, der har fået deres sag behandlet i retten, vil i noget mindre grad anbefale Statsforvaltningen til andre i lignende situation.

Svært at løse problemerne – en del vil rejse ny sag

På interviewtidspunktet angiver knap halvdelen af de adspurgte forældre, at deres sag er afsluttet, og blandt disse angiver 45 %, at det problem, de har henvendt sig med, er blevet løst. Jo flere myndigheder forældrene har været i kontakt med, og jo flere problemer forældrene har, jo mindre er sandsynligheden for, at forældrene oplever, at deres problem er blevet løst. Således oplever godt halvdelen af forældre, der kun har været i kontakt med Statsforvaltningen, at deres problem er blevet løst. Den andel er kun 30 % hos dem, der har været i kontakt med både Statsforvaltning, retten og kommunen. Blandt forældre i Gruppe 1 med lavt konfliktniveau og få risici oplever 66 % af dem, hvis sag er afsluttet, at problemet er blevet løst. Blandt forældre i de andre tre risikogrupper, gælder det for mellem 35-43 %.

Da en relativt stor del således ikke oplever at have fået løst deres problem, ser vi også en relativt stor andel, nemlig 35 %, der overvejer at genoptage sagen, efter denne er afsluttet. 38 % overvejer ikke at genoptage sagen, mens 27 % ikke ved, om de vil genoptage sagen. Andelen, der vil genoptage sagen, er større blandt forældre, der allerede er kategoriseret som gengangere (40 %) end blandt førstegangshenvendelser (31 %). Og den er større blandt de forældre, der er i kontakt med alle tre myndigheder, end blandt forældre, der kun har henvendt sig til en eller to myndigheder. Endelig ser vi en langt større andel, der vil genoptage sagen i den vanskeligt stillede Gruppe 4 (44 %), end i den lavkonflikte Gruppe 1 (20 %).

Lidt større tilfredshed med retten end med Statsforvaltningen blandt forældre, der har været i kontakt med begge myndigheder

Forældre, hvis sag behandles i retten, angiver en lidt højere grad af tilfredshed med de medarbejdere, de har mødt i retten end med de medarbejdere, de har mødt i Statsforvaltningen. Andelen af denne gruppe, der angiver, at medarbejderne *i retten* var gode til at forstå begge forældres oplevelse af sagen, er således lidt større (42 %) end den andel, der angiver, at medarbejderne *i Statsforvaltningen* var gode til at forstå begge forældres oplevelse (34 %). Ligeledes er der blandt forældre med sager i retten lidt større enighed i, at forløbet i retten har ført til et bedre hverdagsliv for børnene (30 %), end i at forløbet i Statsforvaltningen har ført til dette (21 %). Og også, når det gælder spørgsmålet om, hvorvidt forløbet har medført et bedre forældresamarbejde, er der større enighed i, at forløbet ved retten har medført et bedre forældresamarbejde (63 % er uenige), end i, at forløbet i Statsforvaltningen har medført dette (75 % er uenige).

Da forældrene er blevet overført til retten, *fordi* det ikke er lykkedes at få dem til at mødes om en aftale med de midler, som Statsforvaltningen har til rådighed, er det måske ikke overraskende, at netop denne gruppe ikke er fuldt tilfredse med den sagsbehandling, de har mødt i Statsforvaltningen. Sammenligningen skal derfor tages med et gran salt og er ikke nødvendigvis udtryk for en kvalitativ forskel i sagsbehandlingen. I stedet kan forskellen skyldes, at forældrene er skuffede over ikke at opnå den forbedring, de havde håbet på.

Stor forskel på bopæls- og samværsforældres oplevelse af sagsbehandling

I næsten alle analyser af tilfredsheden med sagsbehandlingen er der forskel på bopæls- og samværsforældre samt forskel på samværsforældre med forskellige samværsordninger. Bopælsforældre er således en del mere tilfredse med sagsbehandlingen i både Statsforvaltningen og retten end samværsforældrene. Især samværsforældre, der ikke praktiserer en deleordning, er utilfredse.

Når vi spørger forældrene, om de oplever, at begge forældres oplevelse er blevet mødt med forståelse i Statsforvaltningen, er 57 % af bopælsforældrene enige mod 40 % af samværsforældre med en deleordning, 34 % af samværsforældre med mindre omfattende samværsordninger, og 16 % af samværsforældre, der ikke ser deres børn. Når vi spørger om forløbet i Statsforvaltningen har bidraget til et bedre hverdagsliv for børnene, er 37 % af bopælsforældrene enige i dette, mens det samme kun er tilfældet for 27 % af samværsforældre med en deleordning, 19 % af samværsforældre med andre samværsordninger og kun 7 % af samværsforældre, der ikke ser deres børn. Og mens 60 % af bopælsforældrene vil anbefale andre i samme situation at opsøge Statsforvaltningen, gælder det samme kun for 47 % af samværsforældre med en deleordning og for 17 % af samværsforældre, der ikke ser deres børn.

Blandt forældre, der opsøger retten, er forskellen på bopæls- og samværsforældres oplevelse af sagsbehandlingen og udbyttet for dem selv og deres børn endnu mere markant. Her angiver 61 % af bopælsforældrene, at rettens medarbejdere var gode til at forstå begge forældre, mens det samme gælder for 26 % af samværsforældre, der ser deres børn og for 18 % af samværsforældre, der ikke ser deres børn. Og mens 53 % af bopælsforældrene oplever, at forløbet i retten har medført et bedre hverdagsliv for børnene, gælder det samme for 30 % af samværsforældre med en deleordning og for henholdsvis 5 og 3 % af samværsforældre med mindre omfattende samværsordning og samværsforældre, der ikke ser deres børn.

Disse markante forskelle på bopælsforældres og samværsforældres oplevelse af sagsforløbet kan handle om, at forældrene i større eller mindre grad har oplevet, at de aftaler og afgørelser, der er truffet i sagerne i Statsforvaltningen og ved domstolene, har været i deres favør. Samværsforælderen har måske oplevet at have tabt en bopælssag, hvor han eller hun havde håbet at blive bopælsforælder. Eller måske havde samværsforælderen med mindre omfattende samværsordning håbet på, at sagsforløbet ville føre til mere samvær med barnet, end han/hun reelt opnåede. Forskellene kan også skyldes, at systemet giver flere rettigheder og muligheder til bopælsforælderen, fx ved at denne kan beslutte, hvor barnet skal gå i skole, eller ved at systemet prioriterer status quo over forandring. Det kan også handle om, at systemet favoriserer den forælder, der mest detaljeret kan fortælle om barnets trivsel og hverdag, hvilket oftest vil være bopælsforælderen. Eventuelle forskelle i bopæls- og samværsforældres magt og muligheder kan være begrundet i et hensyn til at sikre stabilitet omkring barnet, men kan af samværsforælderen opleves uretfærdig.

Forventninger til forandring

Alt i alt tegner der sig altså et billede af nogle familier med mange vanskeligheder og et system, der på nogle områder har haft svært ved at imødekomme familiernes ønsker og behov. Nogle familier står i en midlertidig krisesituation, hvor de har vanskeligt ved selv at finde nye måder at håndtere hverdagen på efter skilsmissen. Disse familier kan systemet relativt nemt hjælpe tilbage til en hverdag, hvor de selv kan løse deres problemer ved at tilbyde dem hjælp til samarbejde eller hjælp til at indgå aftaler, der fungerer for børnene og begge forældre. Disse familier vil formodentlig også fremover opleve, at systemet er relativt velgearet til at hjælpe dem.

For en stor gruppe strækker krisesituationen sig dog mange år efter skilsmissen, eller der dukker gentagne nye kriser op, fx fordi forældrenes sociale problemer, manglende indbyrdes tillid eller voldelige historik blokerer for, at de selv kan finde løsninger på små og store uenigheder. Et mere sammenhængende og velkoordineret forløb kan formentlig hjælpe nogle til en bedre hverdag. Måske skal man dog være forsigtig med at forvente, at disse familier ikke længere vil have brug for hjælp i det familieretlige eller sociale system, selvom man bruger flere ressourcer på at belyse sagerne og koordinere den familieretlige sagsbehandling med den kommunale, og selvom man hurtigere bringer sagen frem til en afgørelse, der skal afklare forældrenes uenigheder.

Da der altså fortsat vil være forældre, som har meget komplekse problemer, og forældre der føler, at deres ønsker og forventninger ikke er blevet imødekommet i aftaler og afgørelser, skal man være forsigtig med at forvente en meget høj grad af tilfredshed, blandt de forældre, der møder det nye system. Vigtigt er det dog at holde øje med, om den gennemsnitlige forældregruppe i højere grad oplever, at de bliver klædt bedre på til at varetage deres børns behov, og om forældrene og deres børn oplever, at sagsbehandlingen samt aftaler og afgørelser i højere grad hjælper børnene.

1 Indledning

Det familieretlige system behandler sager, hvor forældre, der ikke bor sammen, er uenige om deres børns bopæl, om forældremyndigheden over børnene, eller om hvor meget børnene skal bo hos den ene eller den anden forælder (samvær). Årligt var der, ifølge Familieretshusets registre i 2015-2016, ca. 12.000 familier, der havde mindst en sag om samvær, bopæl eller forældremyndighed i det familieretlige system.³ Dette antal dækker både over lettere sager, hvor forældrene med lidt rådgivning og støtte selv kan indgå aftaler og komplekse højkonflikte sager. Antallet dækker også over de forløb, hvor der er brug for flere møder og involvering af både børnesagkyndige og juridiske medarbejdere. Samlet set viser VIVEs børneforløbsundersøgelse af årgang 1995, at ca. en fjerdedel af alle skilte forældre til 15-årige børn på et tidspunkt har været i kontakt med Statsforvaltningen på grund af uenigheder om samvær (Ottosen & Stage, 2012). Flere analyser viser, at børn omfattet af familieretlige konflikter viser flere tegn på dårlig trivsel end andre børn med skilte forældre (Ottosen, Dahl & Boserup, 2017).

1.1 Reform af det familieretlige system

Det familieretlige område har i en del år været genstand for interesse blandt politikere og interesseorganisationer samt i medierne. Det førte til, at der i 2016 blev igangsat en politisk proces, som endte med en reform af hele det familieretlige område, der trådte i kraft den 1. april 2019 (Børne- og Socialministeriet, 2018). Reformen har til hensigt at sikre et stærkere fokus på børnenes behov i de familier, der i større eller mindre grad har svært ved at få hverdagen til at hænge sammen efter en skilsmisse. Målet for reformen er derfor, at familierne i højere grad oplever en målrettet og sammenhængende hjælp i systemet.

Et udtryk for det øgede fokus på børnenes behov er oprettelsen af en ny børneenhed under Familieretshuset. Denne enhed skal sikre, at børnenes trivsel varetages gennem hele processen og skal derudover sikre, at barnets perspektiv på sagen bliver oplyst, samt at barnet inddrages i sagsforløbet på en passende måde. Det gøres blandt andet ved, at børnene tilbydes en kontaktperson, der skal følge dem gennem hele sagsforløbet. Desuden har børn fået ret til en bisidder. Og som det var i det hidtidige system, vil det være muligt for de berørte børn at deltage i børnegrupper med andre i samme situation. Ud over de specifikke tilbud til børnene, er der tilføjet en ny formålsbestemmelse i forældreansvarsloven. Formålsbestemmelsen påpeger, at: "Hensynet til barnet og barnets trivsel sættes først i de afgørelser, som Familieretshuset træffer, men også i Familieretshusets tilrettelæggelse af sagsbehandlingen, så barnet kommer så skånsomt igennem forløbet som muligt og så der træffes en afgørelse, der er bedst for barnet." (Retsinformation 2019: 2) Endelig er der større fokus på at klæde forældrene på til at forstå deres børns behov og reaktioner efter skilsmissen, fx ved at forældre, der har været gift, pålægges et digitalt forløb i forældresamarbejde og børns reaktioner, og ved at forældrene i øvrigt har mulighed for at deltage i forskellige rådgivnings- og konflikthåndteringstilbud i Familieretshuset (Retsinformation 2019: 3).

En større grad af sammenhæng og målrettethed i sagsbehandlingen skal sikres ved, at sagerne ved sagens start screenes og derefter visiteres til tre forskellige sagsbehandlingsspor. Forældre, der formår at samarbejde om selv at indgå aftaler, og som ikke har væsentlige soci-

---

³ Antallet af sager er højere, end antallet af familier er, da en del familier har flere samtidige sager kørende eller henvender sig med nye problemer, efter at den første sag er afsluttet.

ale problemer, kategoriseres som en § 5-sag. Hjælpen til disse familier består primært af godkendelse og registrering af allerede indgåede aftaler. Forældre, der har vanskeligt ved at samarbejde, men som ikke har væsentlige sociale problemer, kategoriseres som § 6-sager. Disse sager modtager i første omgang tilbud om mægling, konflikthåndtering og rådgivning med henblik på, at forældrene selv indgår en aftale. Lykkes dette ikke, kan Familieretshusets jurister, efter sagen er blevet belyst, træffe ikke-indgribende afgørelser. Er afgørelsen indgribende for børn eller forældre, overføres sagen til afgørelse i familieretten. Den tredje kategori af sager betegnes som § 7-sager. Dette er sager, hvor der som oftest er en række faktorer, der kan medføre dårlig trivsel hos barnet, fx meget højt, fastlåst konfliktniveau, misbrug, psykisk sygdom eller psykisk/fysisk vold. Disse sager behandles i Familieretshuset af et tværfagligt team bestående af børne- og familiefaglige medarbejdere samt jurister. Ofte vil disse sager også indebære et samarbejde mellem det familieretlige og det sociale system. Sagerne vil blive oplyst, fx gennem forældre-undersøgelser eller børnesagkyndige undersøgelser (Retsinformation 2019: 6-17). I § 7-sagerne bliver der derudover etableret et tættere samarbejde mellem familieretshuset, familieretten og kommunen, sådan at familierne i højere grad oplever at blive mødt med samme tilgang til løsningen af deres vanskeligheder.

Yderligere beskrivelse af reformens delelementer kan findes her:

<https://sim.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2018/mar/aftale-paa-plads-om-et-nyt-og-samlet-familieretligt-system/>

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=208318>.

1.2 Evaluering af reformen

Denne rapport er første led i en evaluering af reformen og viser resultaterne af en baselinemåling af forældrenes opfattelse af det hidtidige system, dvs. Statsforvaltningen og byretten. Rapporten giver desuden en status på forældresamarbejde, konfliktniveau og trivsel hos de børn og voksne, der var i kontakt med det familieretlige system før første april 2019. I de kommende år vil Familieretshuset løbende gentage denne måling for, efter en fireårig periode, at kunne gennemføre en egentlig evaluering af, om reformen har levet op til hensigterne set fra en brugervinkel. Ud over målingen af forældrenes tilfredshed, gennemfører Børnerådet i samarbejde med Familieretshuset en kvalitativ og kvantitativ undersøgelse af børnenes oplevelse af det nye system, som ligeledes danner grundlag for evalueringen af reformen.

Denne rapport kan altså ikke give svar på, om reformen har ført til forbedringer eller ej. Og de resultater, som vises her, vil for politikere, ledere og medarbejdere, der beskæftiger sig med det familieretlige felt, først og fremmest give mening, når de efterfølgende målinger viser, i hvilken grad reformen fører til forbedringer for børn og forældre. Rapporten kan dog bidrage til at tegne et billede af de familier, der opsøgte de familieretlige myndigheder før. Disse familier vil formodentlig vil være meget lig dem, der vil henvende sig til det nye system. Rapporten vil desuden vise, i hvilken grad de har følt sig hjulpet af systemet, som det så ud før og dermed give politikere, ledere og medarbejdere en fornemmelse af, hvor det især giver mening at sætte ind, når man vil hjælpe forældre og børn.

Baselinemålingen er designet, så den gør det muligt at vise den overordnede udvikling på reformens centrale mål: 1) børns trivsel og inddragelse, 2) et mere sammenhængende og velkoordineret system, 3) en højere grad af ligeværdighed og forbedret samarbejde, 4) forældrenes egen trivsel samt 5) deres samlede tilfredshed med det familieretlige system.

For på sigt at kunne måle, hvorvidt der sker forbedringer for børnene, har vi spurgt forældre, der for nylig har fået en sag behandlet ved de familieretlige myndigheder, om følgende:

- Hvilke tilbud har barnet deltaget i?
- Oplever forældrene, at deres barn er blevet inddraget på en passende måde?
- Har medarbejderne ved de familieretlige myndigheder taget udgangspunkt i deres børns hverdag og trivsel?
- Har forløbet bidraget til at de selv har fået større forståelse af børnene?
- Har forløbet bidraget til et bedre hverdagsliv for børnene?

Derudover er forældrene blevet bedt om at udfylde SDQ-skemaer, der måler børnenes trivsel og adfærd, og er endelig blevet spurgt, om de generelt er bekymrede for det udvalgte barns trivsel.

I forhold til målet om at forældrene i højere grad skal møde et sammenhængende og velkoordineret forløb, spørger undersøgelsen, hvorvidt forældrene har oplevet, at det samlede forløb, de har deltaget i i familieretshuset, samt eventuelt familieretten og kommunen har været sammenhængende og velkoordineret, og om de medarbejdere, de har mødt, i tilstrækkelig grad har udvekslet informationer.

Forældrenes oplevelse af at blive mødt som ligeværdige forældre og deres evne til at samarbejde efter skilsmissemålet er målt ved at spørge, om forældrene oplever, at medarbejderne har vist forståelse for begge forældres synspunkter, og ved at analysere, om der er forskel på bopælsforældres og samværsforældres oplevelse af sagsbehandlingen. Dertil kommer spørgsmål om forældrenes aktuelle konfliktniveau og samarbejde, samt hvorvidt de oplever, at sagsforløbet har bidraget til et bedre forældresamarbejde.

Vi spørger forældrene om deres egen trivsel ved at spørge, i hvilken grad de har været fraværende fra arbejde, og om de oplever forskellige symptomer på psykisk mistrivsel.

Endelig måler vi forældrenes egen trivsel, samt deres samlede tilfredshed med systemet ved at spørge til forløbets relevans: Om familiernes problem er blevet løst, om forældrene synes forløbets længde har været passende, om de vil anbefale andre at opsøge de familieretlige myndigheder, og om de overvejer at genoptage sagen.

Læs mere om operationaliseringen af de enkelte mål i det følgende kapitel, *Data og Metode*.

Hvor det er muligt, sammenligner baselineundersøgelsen familierne i Statsforvaltningen med andre skilte og ikke-skilte børnefamilier. Det gøres primært ved hjælp af spørgeskemadata og registerdata anvendt i forløbsundersøgelsen *Børn og Unge i Danmark 2018* (Ottosen m.fl., 2018), der bortset fra enkelte analyser lavet til denne rapport, kan findes på VIVEs hjemmeside vive.dk.

Resten af denne rapport består af fem kapitler, heraf et kapitel der redegør for dataindsamling og metode, samt fire kapitler der viser resultaterne af baselinemålingen.

2 Data og Metode

2.1 Indsamling af data

Baselineundersøgelsen af forældres tilfredshed med de familieretlige myndigheder bygger på spørgeskemaer udsendt til den ene forælder i alle forældreansvarssager, der er blevet behandlet i Statsforvaltningen i perioden august-december 2018, eller er blevet overført fra Statsforvaltningen til retten i perioden april-juli 2018. Forskydningen af indsamlingstidspunktet for sager, der er behandlet ved retterne, sker for at sikre, at størstedelen af sagerne er afsluttet, også ved domstolene, når forældrene modtager spørgeskemaet. Da indsamlingen blev tilrettelagt, var forventningen, at sager, der var overført til retterne i april-juli 2018, ville være færdigbehandlede ved domstolene i perioden september-december 2018. Der er dog, som man vil kunne se af resultaterne, en del sager, der ikke er færdigbehandlede på det tidspunkt, hvor forældrene besvarer spørgeskemaet, da der, ikke overraskende, er stor forskel på sagernes karakter og længde.

I alt modtog 4537 forældre den 18. januar 2018 et brev i deres e-boks med link til spørgeskemaet i Survey-Xact. Spørgeskemaet kunne besvares indtil 8. marts 2019. Forældrene er tilfældigt udvalgt, og der var 2378 mødre og 2159 fædre blandt modtagerne. Forældre, der ikke i første omgang besvarede skemaet, blevet rykket via et nyt brev i e-boks én gang undervejs. 1485 af de adspurgte forældre svarede fyldestgørende på de spørgsmål, som skulle bruges i analysen. Det giver en samlet svarprocent på 32 %.

I 1037 af de 4537 sager, hvor en af forældrene har modtaget spørgeskemaet, er sagen ifølge Statsforvaltningens registerdata, overført til retten. Af disse 1037 sager har 351 besvaret spørgeskemaet, hvilket altså giver en svarprocent på 34 % blandt de sager, der har været behandlet i retten.

Svarprocenten blandt kvinder er lidt højere end blandt mænd (36 % mod 30 %). Sammenlignet med andre lignende undersøgelser, er forskellen mellem mænds og kvinders svarprocent dog mindre her.

I spørgeskemaet er forældrene blevet bedt om at svare på spørgsmål vedrørende deres barn/deres børn. Hvis forældrene har flere fælles børn, er de blevet bedt om at svare på vegne af det ældste fælles barn, der er involveret i sagen. Dette barn omtales i rapporten som *det udvalgte barn*.

For at opnå viden om svarprocent, sagens behandling (andel af sager, der har været i retten og hvor mange afgørelser, der er truffet i sagen), samt børns og forældres alder og køn, er det færdige spørgeskemadata via forældrenes cpr-numre koblet med Statsforvaltningens registerdata.

2.1.1 Repræsentativitet - bortfaldsanalyse

Ved at bruge Statsforvaltningens registerdata kan vi se, om de familier der har deltaget i undersøgelsen, ligner den samlede gruppe af familier, der har fået en sag behandlet ved Statsforvaltningen i forhold til alder, køn og sagsforløb. Statsforvaltningens register indeholder ikke oplysninger om socioøkonomisk status eller lignende, og vi har derfor ikke mulighed for at vide, om de deltagende forældre er repræsentative for den samlede gruppe med forældreansvarssager i forhold til fx uddannelse og beskæftigelse.

Der er ingen signifikante forskelle på alderen hos de børn, der optræder i spørgeskemaundersøgelsen, og som er del af den samlede gruppe af berørte børn i forældreansvarssagerne. I begge grupper er der 20-21 % i alderen 0-3 år, 20 % i alderen 4-6 år, 13 % i alderen 6-8 år, 30-32 % i alderen 9-13 år og 14-15 % i alderen 14-17 år.

I forhold til forældrenes alder er der en større frafald blandt de yngste respondenter under 30 år, og omvendt er respondenter over 40 år overrepræsenteret blandt respondenterne. I det samlede sagsregister er 17 % af forældrene således under 30 år, hvilket er tilfældet for 12 % af de, der har besvaret spørgeskemaet. Omvendt er 52 % af respondenterne over 40 år, mens det samme gælder 41 % af de forældre, der ikke har besvaret skemaet.

Andelen af rene samværssager er lidt højere blandt de forældre, der har besvaret skemaet (78 %), end blandt de forældre, der ikke har besvaret skemaet (68 %). Omvendt er andelen med rene forældremyndighedssager, rene bopælssager og blandede sager lidt højere blandt de, der ikke har besvaret spørgeskemaet, end blandt forældre der har besvaret skemaet. Bopæls- og forældremyndighedssagerne er ofte mere konfliktfyldte, end de rene samværssager er. Vi må derfor formode, at de, der har besvaret skemaet, er lidt mere ressourcestærke, end de der ikke har besvaret skemaet. Da rene samværssager i systemet før 1. april ikke blev overført til retten, ser vi også, at der er færre, der er overført til retten blandt respondenterne end blandt de, der ikke har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen (11 % mod 14 %).

Da alder og graden af kompleksitet i sagsforløbet formodentlig hænger sammen med socioøkonomiske ressourcer som fx uddannelse og beskæftigelse samt med konfliktniveau og trivsel, antager vi, at der som i andre spørgeskemaundersøgelser er en overrepræsentation af de mest ressourcestærke respondenter. Undersøgelsen tegner derfor højst sandsynligt et lidt "pænere" billede af forældreansvarssagerne, end der reelt er tale om.

2.2 Operationalisering af begreber

2.2.1 Betegnelser for sagsbehandling

I analysen skelnes der mellem, forældre der henvender sig til de familieretlige myndigheder for første gang, og forældre der henvender sig igen efter at de tidligere har fået en sag behandlet i Statsforvaltningen. Derudover skelnes der mellem forældre i forhold til, hvilke myndigheder de har været i kontakt med, mens sagen er blevet behandlet.

Førstegangssager og gengangere

I spørgeskemaet spørger vi forældrene, om det "er [...] første gang de har haft et forløb i Statsforvaltningen eller ved domstolene angående [deres] barn/børn."

Hertil har forældrene kunnet svare: 1) "Ja, med samme partner", 2) "Ja, med anden partner", og 3) "Nej, jeg har aldrig før været i kontakt med Statsforvaltningen."

I analyserne betegnes forældre, der har svaret ja til, at de har været i kontakt med Statsforvaltningen enten med den samme partner eller med forskellige partnere, som gengangere, mens forældre, der har svaret nej, betegnes som førstegangssager.

Kontakt med myndigheder

Forældrene bliver spurgt, "om deres sag er blevet behandlet ved byretten?", og om de "selv eller den anden forælder har været i kontakt med en sagsbehandler i kommunen angående et

eller flere af [deres] børn i den periode, hvor sagen er blevet behandlet af de familieretlige myndigheder?"

På baggrund af disse to spørgsmål er der konstrueret en variabel for myndighedsinvolvering med fire kategorier:

- Forældre, der kun har fået sagen behandlet i Statsforvaltningen
- Forældre, der har været i Statsforvaltningen og retten – men ikke kommunen
- Forældre, der har været i Statsforvaltningen og kommunen – men ikke retten
- Forældre, der har været i både Statsforvaltningen, retten og kommunen.

2.2.2 Konflikt, samarbejde, sociale problemer og inddeling i risikogrupper

Målingen af konflikt, samarbejde og sociale problemer er dels baseret på spørgsmål, der indgår i screeningsprocessen (konfliktniveau og samarbejde), og dels på spørgsmål, der er brugt i tidligere undersøgelser af familier med sager i det familieretlige system (sociale problemer).

Forældrenes konfliktniveau

I spørgeskemaet operationaliserer vi forældrenes konfliktniveau ved hjælp af spørgsmålet: "Hvordan opfatter du selv graden af konflikt med barnets anden forælder i løbet af de sidste 6 måneder?" Til det spørgsmål har forældrene kunne svare 1) "ingen konflikt", 2) "meget lav grad af konflikt", 3) "lav grad af konflikt", 4) "moderat grad af konflikt", 5) "høj grad af konflikt", 6) "meget høj grad af konflikt" og 7) "ekstrem høj grad af konflikt".

Efterfølgende har vi opdelt forældrene i tre grupper. Forældre, der har angivet svar 1, 2 eller 3 på spørgsmålet, bliver betegnet som forældre med et lavt konfliktniveau. Forældre, der har svaret 4, betegnes som forældre med et moderat konfliktniveau, mens de forældre, der har angivet svar 5, 6 eller 7, bliver betegnet som forældre med et højt konfliktniveau.

Samarbejde mellem forældre

Forældrenes indbyrdes samarbejde er målt ved hjælp af seks spørgsmål. Det første er ovenstående spørgsmål om det samlede konfliktniveau, mens de øvrige er selvstændige spørgsmål, der afspejler forskellige aspekter af forældresamarbejdet:

- Hvordan opfatter du selv graden af konflikt mellem dig og barnets anden forælder i løbet af de sidste 6 måneder?
- Gennem de sidste 6 måneder har barnets anden forælder og jeg klaret eventuelle konflikter mellem os på en måde, som var ok for os begge.
- Gennem de sidste 6 måneder har barnets anden forælder og jeg haft konflikter i så høj en grad, at det har påvirket vores barn/børns trivsel særdeles negativt.
- Den anden forælder og jeg kan deltage sammen i de begivenheder, der er vigtige for vores barn/børn, uden der opstår dårlig stemning.
- Den anden forælder og jeg er generelt begge gode til at indgå og overholde aftaler om vores barn/børn.
- Jeg har respekt for barnets anden forælder som person.

Det første spørgsmål om graden af konflikt har som beskrevet syv svarmuligheder, mens de resterende har fem: "fuldstændig enig", "enig", "hverken enig eller uenig", "uenig" og "helt uenig".

For at lave en samlet skala for samarbejde "vendes" svarkategorierne for alle spørgsmål, således at et lavt konfliktniveau/godt samarbejde har den laveste værdi 0, mens det højeste konfliktniveau/værste samarbejde har den højeste værdi 4 eller 6. Når scoren for disse syv enkeltspørgsmål lægges sammen, giver det en skala, der går fra 0 til 26, hvor 0 svarer til det bedst mulige samarbejde, mens 26 svarer til det dårligste.

Gennemsnitligt ligger samarbejdet blandt forældrene i undersøgelsen på 15,3 på denne skala. De 25 % med det bedste samarbejde scorer 1-11 på skalaen, mens de 25 %, der har det dårligste samarbejde, ligger på 20-26 point.

Af formidlingsmæssige årsager har vi i denne rapport valgt at inddele forældrene i tre nogenlunde lige store grupper, således at de 31 %, der scorer 0-12 på skalaen, betegnes forældre med som et godt samarbejde, de 38 %, der scorer 13-18 på skalaen, betegnes som forældre med et moderat godt samarbejde, og de 31 %, der scorer 19-26 på skalaen, betegnes som forældre med et dårligt samarbejde.

Sociale problemer i sagen

Hvorvidt der er sociale problemer i sagen er afgørende for, om sagen visiteres til et § 5-forløb, et § 6-forløb eller et § 7-forløb, da tidligere undersøgelser har vist, at tilstedeværelsen af disse faktorer hænger tæt sammen med børns trivsel (Ottosen, Dahl & Boserup, 2017).

Undersøgelsen måler derfor niveauet af sociale problemer i sagen ved hjælp af spørgsmålet: "Er en eller flere af disse faktorer et problem for dig eller den anden forælder?"

- Alkohol eller misbrugsproblemer
- Psykisk sygdom
- Omsorgen for børnene er utilstrækkelig
- Fysisk vold
- Psykisk vold
- Kriminalitet

Til alle seks spørgsmål har respondenterne kunnet svare "ja", "nej" eller "ved ikke". Som Figur 2.1 viser, er der ganske mange, der angiver, at omsorgen for børnene er utilstrækkelig, og mange der oplever, at psykisk vold er et problem for dem selv eller den anden forælder. Kvinder angiver i højere grad, end mænd at samarbejdet er præget af problemer med alkohol eller misbrug, problemer med utilstrækkelig omsorg, problemer med fysisk vold eller problemer med psykisk vold.

Inddeling i risikogrupper

Vi har, ud fra spørgsmålet om forældrenes konfliktniveau og de seks spørgsmål om sociale problemer i sagen, konstrueret et mål for, hvilken risikogruppe sagen befinder sig i. Vi skelner mellem fire grupper, hvor:

- Gruppe 1 består af sager, hvor konfliktniveauet er lavt eller moderat, og hvor der ikke er sociale problemer i sagen. Sagerne i denne gruppe vil formodentlig i det nuværende system blive kategoriseret som § 5-sager, hvis forældrene selv er i stand til at indgå aftaler.

- Gruppe 2 består af sager, hvor konfliktniveauet er højt, men hvor der ikke er sociale problemer i sagen. De fleste af de sager, der efter reformen kategoriseres som § 6-sager, vil formodentlig falde i denne kategori.
- Gruppe 3 består af sager, hvor der er enkelte sociale problemer i sagen, uden at det drejer sig om fysisk eller psykisk vold. Konfliktniveauet kan være både lavt, moderat eller højt.⁴ Da der er sociale problemer i sagerne, vil de formodentlig ofte blive kategoriserede som § 7-sager.
- Gruppe 4 består af sager, hvor der er mindst tre sociale problemer i sagen, eller hvor respondenter angiver, at fysisk eller psykisk vold er et problem i relationen til den anden forælder. Også her kan konfliktniveauet være lavt, moderat eller højt.⁵ Denne gruppe vil i det nye system blive kategoriseret som § 7-sager.

Som beskrevet ovenfor oplever kvinder generelt flere sociale problemer i sagerne, end mænd gør. Derfor er der også flere kvinder, der kan placeres i Gruppe 4 med et højt antal sociale problemer, mens flere mænd omvendt placeres i Gruppe 1 med et lavt konfliktniveau og fravær af sociale problemer.

Denne kategorisering i risikogrupper lægger sig op ad kategoriseringen i rapporten Ottosen, Dahl og Boserup (2017), som også danner baggrund for screeningsprincipperne i det nuværende familieretlige system. Da visse spørgsmål er ændret for at tilpasse spørgeskemaet i denne undersøgelse til de nuværende screeningsspørgsmål (og for at kunne anvende en mindre kompliceret statistisk metode), er inddelingen i de fire risikogrupper i denne rapport dog ikke fuldt sammenlignelige med kategoriseringen i Ottosen, Dahl og Boserup (2017).

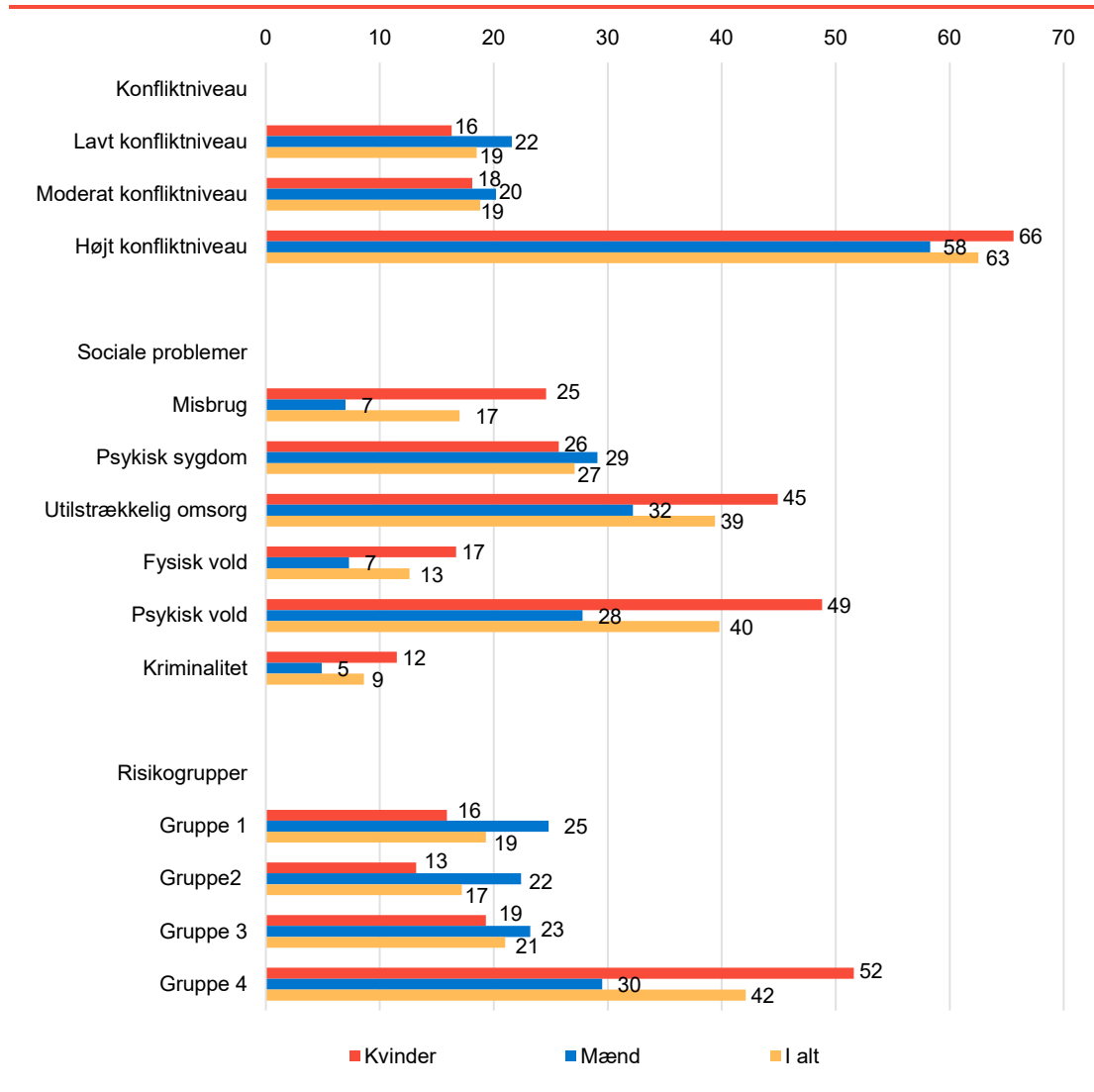
Figur 2.1 giver et overblik over, hvordan konfliktniveauet, de sociale problemer og fordelingen på de fire risikogrupper adskiller sig for mænd og kvinder med sager i Statsforvaltningen.

---

⁴ 18 % i Gruppe 3 angiver at deres konfliktniveau er lavt, 24 % angiver et moderat konfliktniveau, mens 58 % angiver et højt konfliktniveau.

⁵ 10 % i Gruppe 4 har et lavt konfliktniveau, 12 % har et moderat konfliktniveau, mens 78 % har et højt konfliktniveau.

Figur 2.1 Konfliktniveau og sociale problemer i sagerne. Procent.

N: 1485

Note: Risikogrupper: Gruppe 1: Lavt konfliktniveau, Gruppe 2: Højt konfliktniveau, Gruppe 3: 1-2 sociale problemer, Gruppe 4: Vold eller mere end 2 sociale problemer.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

2.2.3 Børns trivsel

Det udvalgte barns trivsel er målt ved hjælp af SDQ-instrumentet, et spørgsmål om forældrenes bekymring for det udvalgte barn samt et spørgsmål om skolesøgende børns fravær fra skole.

Måling af trivsel ved hjælp af Strength and Difficulties Scale (SDQ-skalaen)

Det validerede instrument, SDQ, afdækker børns indadvendte og udadvendte trivselsproblemer ved hjælp af 25 spørgsmål (Goodman, 1997). Spørgsmålsformuleringerne, der afviger en smule for henholdsvis 2-3-årige, 4-10-årige og 11-17-årige børn, kan ses på SDQ-organisationens egen hjemmeside (Sdqinfo.org).

I den samlede SDQ-skala indgår 20 spørgsmål,⁶ der måler emotionelle vanskeligheder, udadvendte adfærdsvanskeligheder, hyperaktivitet og vanskeligheder i forhold til kammeratskabsrelationer. Det giver en samlet skala, der går fra 0 til 40, hvor 0 angiver fraværet af trivselsproblemer (som SDQ-spørgsmålene kan indfange), mens 40 angiver det højeste niveau af trivselsproblemer. Denne skala er efterfølgende inddelt efter en standardiseret metode, hvor 0-10 point for et 8-årigt barn angiver et gennemsnitligt niveau af trivselsproblemer, 11-13 angiver et let forhøjet niveau af trivselsproblemer, 14-17 point angiver et højt niveau af trivselsproblemer, mens 18-40 angiver et meget højt niveau af trivselsproblemer.

SDQ-spørgsmålene bruges også til at måle børnenes trivsel på de enkelte subskalaer. Ud over de subskalaer, der indgår i den samlede skala, viser rapporten også børnenes score på subskalaen for prosociale styrker, som ligesom de andre subskalaer bygger på fem spørgsmål.

SDQ-spørgsmålene er ikke tilpasset børn under 2 år, hvilket betyder, at analysen af trivsels- og adfældsproblemer kun gælder de 2-17-årige børn i undersøgelsen.

Et enkelt spørgsmål er også stillet til forældre med 0-1-årige børn, nemlig hvorvidt forælderen: "er bekymret for barnets samlede adfærd og trivsel". Hertil har forælderen kunnet svare: "slet ikke", "kun lidt", "ret meget" og "virkelig meget".

Børns skolefravær

Forældre med børn i skolealderen er blevet spurgt, hvor meget fravær deres barn har haft fra skolen i løbet af den seneste måned.

Forældrene har fået svarmulighederne: "0-1 fraværsdag", "2-3 fraværsdage", "4-5 fraværsdage", "6-10 fraværsdage", "mere end 10 fraværsdage" og "ved ikke". I de endelige analyser er skolefraværet omkodet til fire kategorier: *0-1 dag*, *2-3 dage*, *Mindst 4 dage* og *Ved ikke*.

Kun forældre, der har set deres barn i løbet af den seneste måned, er i undersøgelsen blevet spurgt om deres børns trivsel og skolegang.

I analysen bruger vi kun svar fra bopælsforældre, da en forholdsmæssig høj andel samværsforældre svarer "ved ikke" til dette spørgsmål.

2.2.4 Forældres trivsel

Forældrenes egen trivsel er blevet målt ved at spørge til deres fravær fra arbejde og til seks symptomer på psykisk mistrivsel hentet fra The Hopkins Symptoms Checklist instrumentet.

Forældres fravær fra arbejde

Forældrenes fravær fra arbejde er målt ved at spørge dem, hvor mange dage respondenterne har været syg/fraværende fra arbejde (uddannelse) inden for den sidste måned? Hertil har forældrene kunne svare: "0-1 dag", "2-3 dage", "4-5 dage", "5-10 dage", "mere end 10 dage" eller "er ikke i arbejde eller under uddannelse". I analyserne skelner vi mellem 0-1 fraværsdag, 2-3 fraværsdage, Mindst 4 fraværsdage og Ikke i arbejde eller uddannelse.

Symptomer på psykisk mistrivsel

Forældrenes psykiske trivsel er målt ved hjælp af seks spørgsmål fra the Hopkins Symptoms Checklist, der spørger: "Har du de sidste uger været plaget af noget af følgende?"

---

⁶ De resterende fem spørgsmål indgår i en særskilt skala for prosociale egenskaber, men ikke i den samlede skala.

- Frygt eller ængstelighed
- Nervøsitet, indre uro
- Nedtrykthed, tungsindighed
- Meget bekymret eller urolig
- Følelse af at alt er hårdt
- Følelse af håbløshed med hensyn til fremtiden.

Til hvert spørgsmål har forældrene kunne svare: "har ikke været plaget", "har været lidt plaget", "har været ret plaget", eller "har været meget plaget".

2.2.5 Forældrestatus og samværsordning

I spørgeskemaet er forældrene blevet spurgt om, hvem der er bopælsforælder til det fælles, udvalgte barn. På den baggrund har vi inddelt forældrene i bopælsforældre og samværsforældre. Med bopælsforældre menes den forælder, barnet har adresse hos, mens den anden part kaldes samværsforælderen.

Vi har derefter spurgt forældrene, om det udvalgte barn har "haft samvær med overnatning med begge forældre den seneste måned", hvortil forældrene har kunne svare:

- Ja, der har været samvær med overnatning
- Nej, men der har været dagssamvær
- Nej, der har ikke været fysisk kontakt med begge forældre den seneste måned.

For de børn, der har haft samvær med overnatning, er forældrene derefter blevet spurgt "hvilken samværsordning, [de] i den sidste måneds tid [har] praktiseret for [deres] barn? Hertil har forældrene kunnet svare:

- 7/7 eller 6/8-ordning
- 9/5 eller 10/4-ordning
- 11/3, 12/2 eller 13/1-ordning
- Der har været samvær, men ikke regelmæssigt
- Der har ikke været samvær.

På baggrund af disse spørgsmål om samvær har vi konstrueret en variabel med seks kategorier:

- Ikke samvær
- Dagssamvær
- Ikke regelmæssigt samvær
- Weekendsamvær: 11/3, 12/2 eller 13/1-ordning
- 9/5 eller 10/4-ordning
- 7/7 eller 6/8-ordning, dvs. en deleordning.

Endelig er der konstrueret en variabel, der tager højde for både forældrens egen forældrestatus og samværsordningen. Analyserne viste nemlig, at samværsordningen spillede en vigtig rolle for særligt samværsforældrenes opfattelse af sagsbehandlingen, hvilket ikke i samme

grad var tilfældet for bopælsforældrene. Denne variabel, der bruges som gennemgående forklarende variabel i en stor del af analyserne, har fire kategorier:

- Bopælsforældre med alle typer af samværsordninger
- Samværsforældre med deleordning, dvs. 6/8 eller 7/7-ordning
- Samværsforældre med anden samværsordning, dvs. alt fra dagssamvær til 9/5-ordning
- Samværsforældre, der ikke ser deres børn.

2.2.6 Tilfredshed med sagsbehandlingen i Statsforvaltningen

Da hovedformålet med undersøgelsen er at følge forældrenes tilfredshed med sagsbehandlingen hos de familieretlige myndigheder efter reformen, der trådte i kraft den 1. april 2019, medtager spørgeskemaet en række udsagn om forældrenes oplevelse af sagsbehandlingen i Statsforvaltningen og om deres udbytte af sagsbehandlingen. Disse udsagn lyder som følger:

- Forløbet i Statsforvaltningen har været relevant for min og den anden forælders situation.
- Medarbejderen/medarbejderne i Statsforvaltningen var god(e) til at forstå min og den anden forælders oplevelse af sagen.
- Medarbejderen/medarbejderne i Statsforvaltningen tog udgangspunkt i vores barns/børns trivsel og hverdag.
- Forløbet i Statsforvaltningen har givet mig større forståelse for mine børns reaktioner og behov.
- Forløbet i Statsforvaltningen har bidraget til, at jeg og barnets anden forælder bedre kan håndtere vores samarbejde omkring børnene.
- Mine børn er blevet hørt og inddraget på en passende måde i Statsforvaltningen.
- Forløbet i Statsforvaltningen har bidraget til et bedre hverdagsliv for vores barn/børn.

Forældrene kunne svare helt erklære deres grad af enighed i udsagnene ved brug af svarene: "helt enig", "enig", "hverken enig eller uenig", "uenig" og "helt uenig", "ved ikke".

2.2.7 Tilfredshed med sagsbehandlingen i retten

Forældre, der selv angiver, at deres sag er blevet behandlet ved byretten, er blevet stillet fire yderligere spørgsmål om deres oplevelse af sagsbehandlingen i retten:

- Rettens medarbejdere var god(e) til at forstå min og den anden forælders oplevelse af sagen.
- Forløbet i retten tog udgangspunkt i vores barns/børns trivsel og hverdag.
- Forløbet i retten har bidraget til, at vi bedre kan håndtere vores samarbejde omkring børnene.
- Afgørelsen/afslutningen af sagen har bidraget til et bedre hverdagsliv for vores barn/børn.

Også her har forældrene kunne svare: "helt enig", "enig", "hverken enig eller uenig", "uenig", "helt uenig" og "ved ikke".

I alt 351 respondenter har svaret ja til, at deres sag er blevet overført til retten. For at opnå samme statistiske sikkerhed i de analyser, der specifikt vedrører domstolene, som i de øvrige

analyser, er kategorierne "helt enig" og "enig" derfor slået sammen. Det samme gælder for kategorierne "uenig" og "helt uenig".

2.2.8 Spørgsmål om sammenhæng og koordination

Et vigtigt formål med reformen er, at forældrene i højere grad skal opleve forløbet hos de familieretlige myndigheder som et sammenhængende forløb. I spørgeskemaet har vi med lidt forskellige formuleringer spurgt forældre, der har mødt mindst to medarbejdere, i hvilken grad de oplever, at forløbet har været sammenhængende og velkoordineret:

- I hvilken grad oplever du, at jeres samlede forløb i Statsforvaltningen har været sammenhængende og velkoordineret?
- I hvilken grad oplever du, at jeres samlede forløb i Statsforvaltningen og retten har været sammenhængende og velkoordineret?
- I hvilken grad oplever du, at jeres samlede forløb i Statsforvaltningen og kommunen har været sammenhængende og velkoordineret?
- I hvilken grad oplever du, at jeres samlede forløb i Statsforvaltningen, retten og kommunen har været sammenhængende og velkoordineret?

Til hvert af disse spørgsmål har forældrene kunnet svare: "i meget høj grad", "i høj grad", "i nogen grad", "i mindre grad", "slet ikke" og "ved ikke".

I analyserne er spørgsmålene lagt sammen til ét spørgsmål med samme svarkategorier.

2.2.9 Spørgsmål om afslutningen på forløbet

Endelig er forældrene blevet stillet fem spørgsmål om afslutningen på forløbet:

- Har du og den anden forælder fået løst det problem, der var årsag til, at I henvendte jer til Statsforvaltningen?
- Er jeres sag afsluttet i Statsforvaltningen samt eventuelt byretten?
- Overvejer du eller den anden forælder at genoptage jeres sag i Statsforvaltningen?
- Ville du anbefale andre i samme situation som dig/jer at opsøge Statsforvaltningen for at få hjælp?
- Hvad synes du om forløbets samlede længde?

Til de fire første af disse spørgsmål har forældrene kunnet svare "ja", "nej" og "ved ikke". Det sidste spørgsmål kunne besvares med svarkategorierne: "passende", "for langt" og "for kort".

2.3 Analyse af data

Data er blevet analyseret ved hjælp af frekvens- og krydstabeller. Der er i krydstabellerne anvendt en række gennemgående baggrundsfaktorer, der forventedes at have betydning for samarbejde og konflikt, børn og forældres trivsel, samværsordninger og opfattelsen af sagsbehandlingen i Statsforvaltningen og retten. Det drejer sig, med mindre baggrundsfaktoren selv optræder som afhængig variabel, om, hvorvidt sagen er en førstegangshenvendelse eller en

gengangersag, hvilke myndigheder forældrene har været i kontakt med, forældrenes køn og forældrestatus, samværsordningen, og den risikogruppe sagen er placeret i, i undersøgelsen.

Alle sammenhænge, der er vist i figurer, er statistisk signifikante målt ved hjælp af χ^2 -test på mindst 95 % niveau, med mindre andet er angivet. Det vil sige, at der er højst 5 % sandsynlighed for, at de sammenhænge, der er vist er udtryk for statistisk tilfældighed, der ikke vil kunne genfindes i en tilsvarende undersøgelse af samme målgruppe.

Da baselinemålingen, som nævnt, er første led i evalueringen af reformen af det familieretlige system, er den ikke tiltænkt en selvstændig forklarende rolle, men snarere en beskrivende. Som beskrevet sammenlignes forældre med forskellige baggrundskarakteristika og sagsforløb, men vi går ikke nøjere ind i en diskussion af *hvorfor*, vi finder diverse forskelle i samarbejde, trivsel og tilfredshed.

I de tilfælde hvor der er sammenlignelige data, er familierne i Statsforvaltningen blevet sammenlignet med andre danske børnefamilier – skilte og ikke skilte. Det sker primært ved hjælp af analyser i forløbsundersøgelsen *Børn og Unge i Danmark – 2018* (Ottosen m.fl. 2018). Her både fra den publicerede rapporten, der findes på VIVEs hjemmeside: vive.dk, og analyser som er lavet specifikt til nærværende rapport på baggrund af det indsamlede data.

3 Resultater – Demografi, familiesituation og sagsforløb

Dette kapitel beskriver familiernes demografi, familiesituation og sagsforløb ved hjælp af en række figurer. Formålet er at tegne et billede af, hvem familierne er, hvilke sager de henvender sig med, og hvilke myndigheder de møder. Analyserne viser i nogle tilfælde det samlede billede af hele gruppen, og er i andre tilfælde opdelt, fx efter køn eller efter, hvorvidt der er tale om en førstegangshenvendelse eller en såkaldt genganger – dvs. en forælder, der tidligere har haft kontakt med de familieretlige myndigheder.

Vær opmærksom på, at figurerne varierer i forhold til, om den lodrette akse bruges til at indikere en eller flere afhængige variable (de faktorer der beskrives) eller om den lodrette akse bruges til at vise en eller flere uafhængige variable, som har forskellig fordeling af den afhængige variabel.

3.1 Familiernes demografi og socioøkonomiske kendetegn

De forældre, der har deltaget i undersøgelsen, afviger ikke væsentligt fra andre børnefamilier, når det gælder uddannelse.⁷ Det samme gør sig gældende i forhold til, om der dagligt tales et andet sprog end dansk. Til gengæld viser spørgeskemaundersøgelsen, at kvinderne i lidt mindre grad, end andre kvinder med børn, er i beskæftigelse, mens mændene i undersøgelsen ikke afviger væsentligt fra andre mænd med børn.⁸ Da bortfaldsanalysen i afsnit 2.1.1 antydede et højere frafald blandt de yngste forældre og blandt forældre med de mest komplekse sager, må vi dog antage, at forældre med sager ved de familieretlige myndigheder, reelt er mindre ressourcestærke, end andre forældre.

Figur 3.1 viser, at 11 % af respondenterne i undersøgelsen ikke har en uddannelse ud over grundskoleniveau, 5 % har en gymnasial uddannelse som højeste uddannelse, 20 % har en erhvervsfaglig uddannelse, 13 % har gennemført en kort videregående uddannelse, mens 31 % har gennemført en mellemlang videregående uddannelse, og 16 % en lang videregående uddannelse. Mænd har oftere end kvinder en erhvervsfaglig uddannelse, mens kvinder, i højere grad end mænd, har en mellemlang videregående uddannelse.

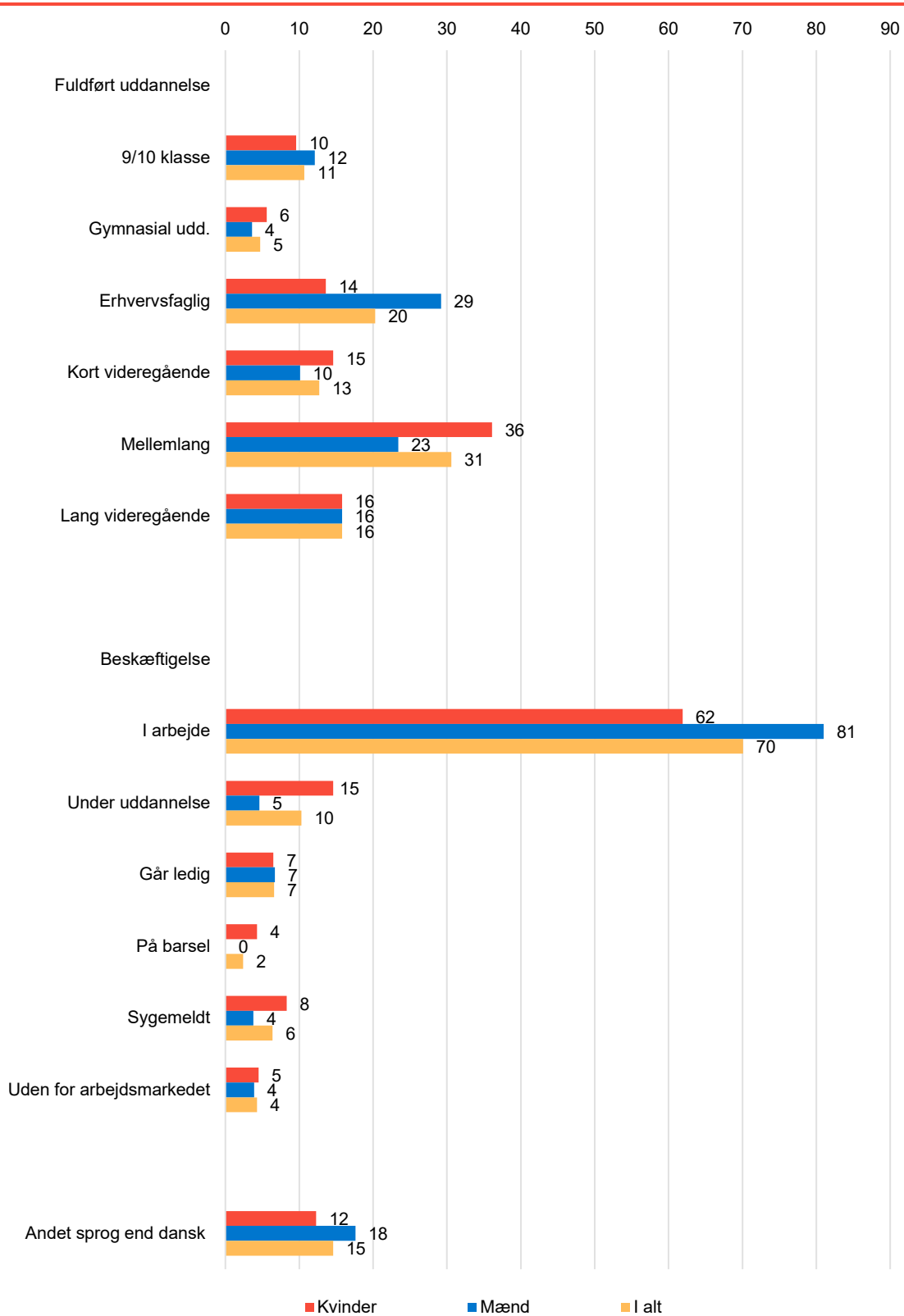
Mændene i undersøgelsen er oftere, end kvinder, i beskæftigelse (81 mod 62 %), mens kvinder i højere grad er under uddannelse (15 mod 5 %), på barsel (5 mod 0 %) eller sygemeldt (8 mod 4 %). Blandt andre kvinder med børn er ca. 78 % i beskæftigelse, ifølge Danmarks Statistiks registre fra 2017.

I alt angiver 15 % af svarpersonerne, at de taler et andet sprog end dansk i hjemmet.

⁷ Der er nogenlunde lige mange uden uddannelse og med lange videregående uddannelser, men lidt forskel på andelen med en erhvervsuddannelse og en kort videregående uddannelse, hvilket kan skyldes, at forældrene opfatter uddannelseskategorierne lidt anderledes, end Danmarks Statistik.

⁸ Tal for andre forældre hentet i (Hestbæk & Andreasen, 2018: 36), samt i upublicerede tal fra Børn og Unge i Danmark 2018-datasættet).

Figur 3.1 Forældres uddannelse, beskæftigelse og sprog opdelt på køn. Procent.

N: 1485

Note: Afhængig variabel på lodret akse.

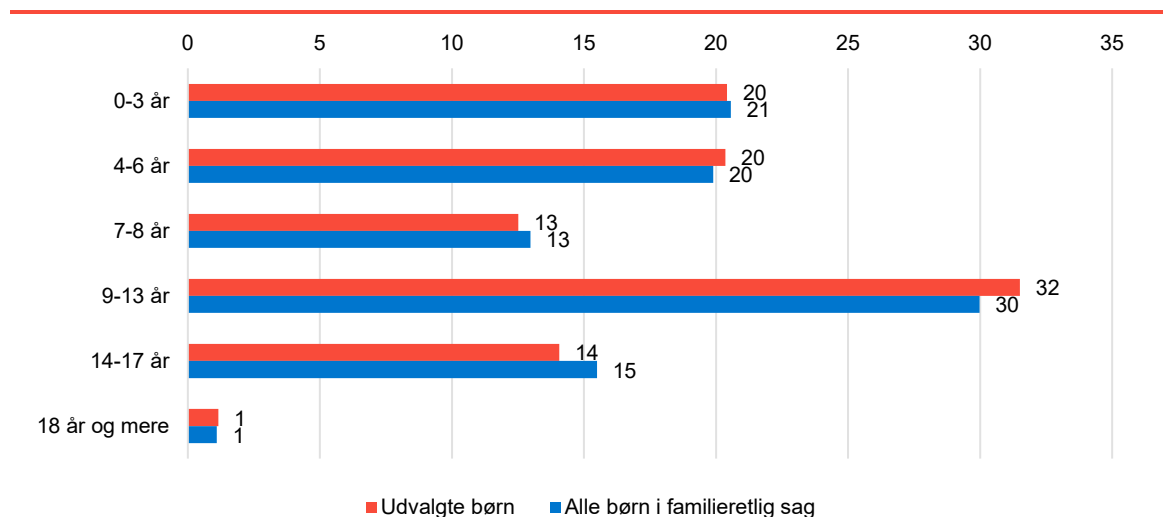
Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

Figur 3.2 viser, som beskrevet i afsnit 2.1.1, at aldersfordelingen blandt de børn, der gennem deres forældre deltager i undersøgelsen, ikke afviger fra aldersfordelingen blandt alle børn, der er involveret i en forældreansvarssag.

Alt i alt viser Statsforvaltningens registerdata, at 20-21 % af børnene er 0-3 år, 20 % er 4-6 år, 13 % er 7-8 år, 30-32 % er 9-13 år, mens 14-15 % er 14 år eller ældre.

Figur 3.2 Aldersfordeling blandt henholdsvis alle børn og børn udvalgt til undersøgelsen. Procent.

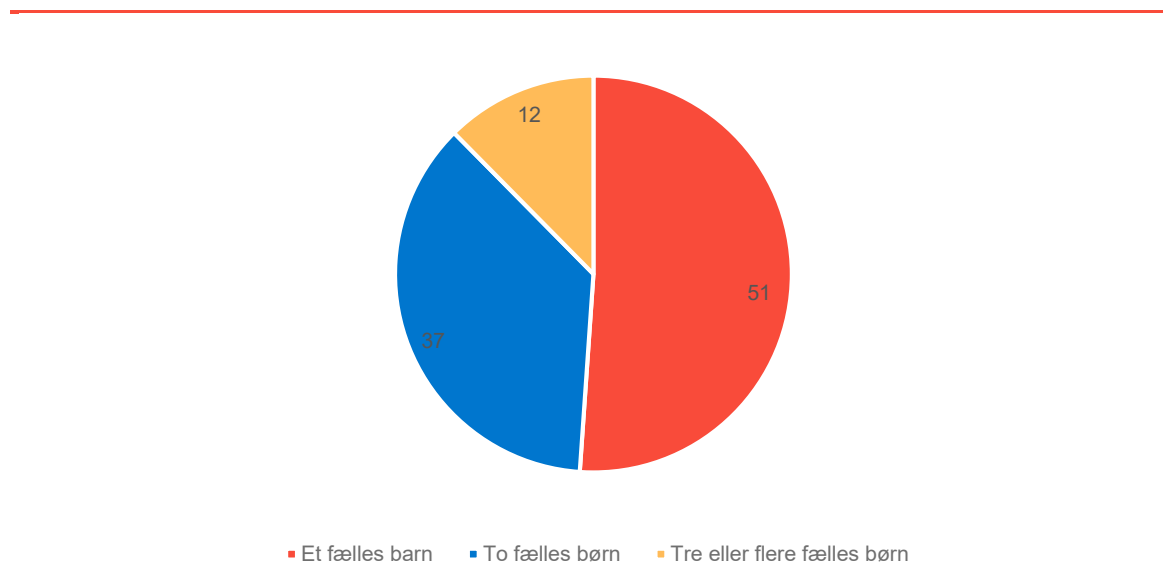
N: Alle børn i familieretlig sag: 9.954/ Udvalgte børn i undersøgelsen: 1485

Note: Afhængig variabel på lodret akse.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

Som Figur 3.3 viser, har halvdelen af forældrene ét fælles barn, godt en tredjedel har to, mens hver 8. har 3. eller flere fælles børn.

Figur 3.3 Antal fælles børn. Procent.

N: 1485

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

3.2 Sagernes formelle kendetegn

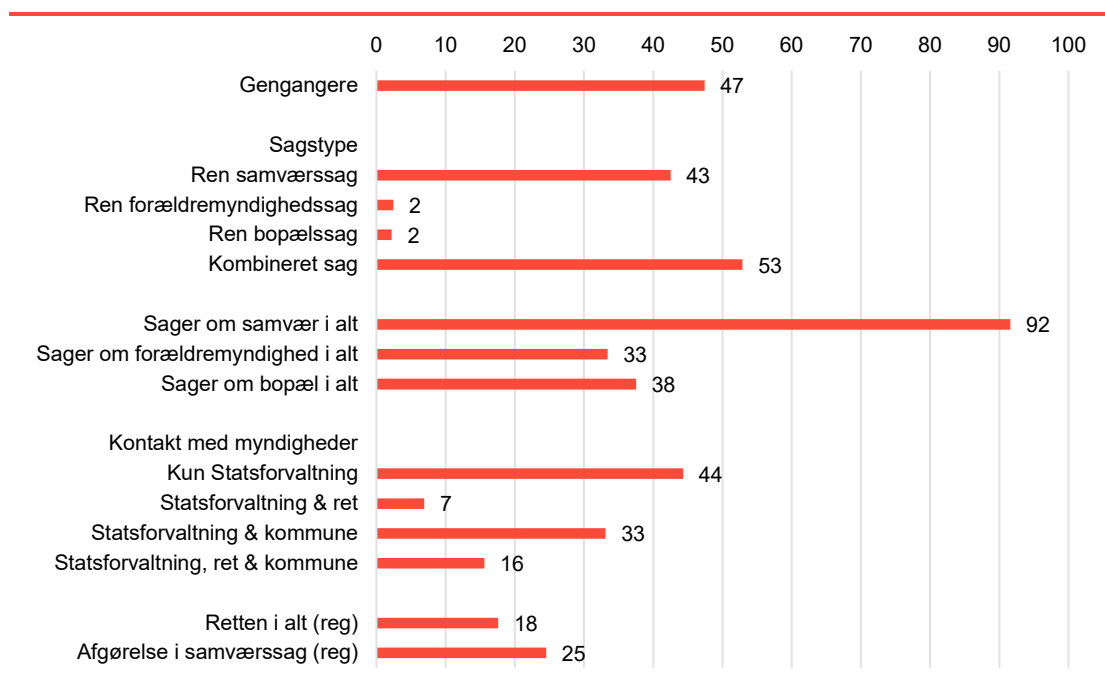
Blandt de, der har besvaret spørgeskemaet, har knap halvdelen, som Figur 3.4 viser, tidligere været i kontakt med de familieretlige myndigheder.

43 % angiver, at deres sag udelukkende handler om samvær, 2 % angiver, at deres sag udelukkende omhandler forældremyndighed eller bopæl, mens 53 % angiver, at deres sag vedrører flere ting. I alt drejer 92 % af sagerne sig om samvær, 33 % drejer sig om forældremyndighed, mens 38 % af sagerne drejer sig om barnets bopæl.

Respondenterne er blevet spurgt, om deres sag er blevet behandlet af byretten, og om de undervejs i sagsforløbet har været i kontakt med en sagsbehandler i kommunen. På svartidspunktet har 44 % af respondenterne udelukkende været i kontakt med Statsforvaltningen, 7 % har været i kontakt med både Statsforvaltningen og retten, 33 % har været i kontakt med Statsforvaltningen og kommunen, mens 16 % har været i kontakt med alle tre myndigheder. Samlet set er halvdelen af familierne, som opsøger de familieretlige myndigheder, samtidig i kontakt med en sagsbehandler i kommunen. Omtrent en fjerdedel er i kontakt med byretten.

Når vi analyserer Statsforvaltningens sagsregisterdata, er der i 18 % af sagerne angivet, at sagen er overført til retten. I 25 % af sagerne er en afgørelse om samvær blevet givet i Statsforvaltningen.

Figur 3.4 Sagens formelle kendetegn. Procent.

N: 1485

Note: Afhængige variable på lodret akse.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

3.2.1 Afgørelser i Statsforvaltningen og i retten

Før reformen i april 2019 blev afgørelser om barnets samvær med forældrene truffet af en jurist i Statsforvaltningen, hvis forældrene ikke selv kunne nå til enighed om en aftale. Drejede uenighederne sig om barnets bopæl eller forældremyndighed, og kunne forældrene ikke nå frem til en aftale i Statsforvaltningen, blev sagen overført til retterne, der kunne træffe en afgørelse, hvis det heller ikke her lykkedes at forlige forældrene.

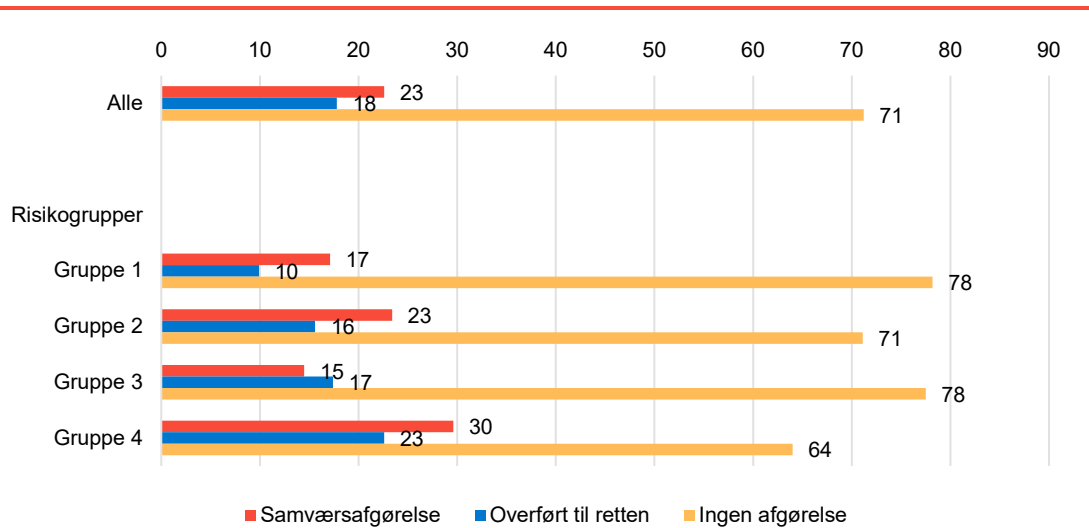
Som Figur 3.5 viser, er sandsynligheden for, at der træffes en afgørelse om samvær i Statsforvaltningen, og sandsynligheden for at blive overført til retten i en forældremyndigheds- eller bopælssag som ventet større, jo højere konfliktniveau der optræder i sagen, og jo flere sociale problemer forældrene rapporterer om.

I Gruppe 1, hvor konfliktniveauet er lavt, og hvor forældrene ikke oplever sociale problemer, ender 17 % af sagerne med, at der træffes en afgørelse om samvær i Statsforvaltningen. 10 % overføres til retten, fordi de ikke kan blive enige om en aftale om forældremyndighed eller bopæl. I Gruppe 2, hvor konfliktniveauet er højt, modtager 23 % en afgørelse om samvær, mens 16 % overføres til retten. I Gruppe 3, der er præget af enkelte sociale problemer, men ikke vold, modtager 15 % en afgørelse om samvær i Statsforvaltningen, mens 17 % overføres til retten – dvs. færre end i Gruppe 2. Endelig ser vi, at 30 % i Gruppe 4 ender med en afgørelse om samvær, mens 23 % af sagerne bliver overført til retten.

En nærmere analyse viser, at det især er spørgsmålet om fysisk og psykisk vold, der har betydning for, om forældrene selv indgår en aftale, eller alternativt at en jurist træffer en afgørelse. Vi ser således, at 41 % af de sager, hvor forældrene angiver at der er fysisk vold, og 34 % af sagerne, hvor forældrene rapporterer om psykisk vold, ender med en juridisk samværsafgørelse. Det samme er gældende i knap 20 % af de sager, hvor fysisk eller psykisk vold *ikke* udgør et problem.

Det mest bemærkelsesværdige er dog måske, at så stor en andel af forældrene – selv i den meget risikofyldte Gruppe 4 – ender med at indgå en aftale. 64 % af disse sager modtager nemlig hverken samværsafgørelse i Statsforvaltningen eller overføres til retten.

Figur 3.5 Andel, der modtager en afgørelse om samvær eller overføres til retten. Fordelt på risikogrupper. Procent.

N: 1485

Note 1: Afhængig variabel på vandret akse.

Note 2: Risikogrupper: Gruppe 1: Lavt konfliktniveau, Gruppe 2: Højt konfliktniveau, Gruppe 3: 1-2 sociale problemer, Gruppe 4: Vold eller mere end 2 sociale problemer.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

3.2.2 Fordeling af samværs-, forældremyndigheds- og bopælssager

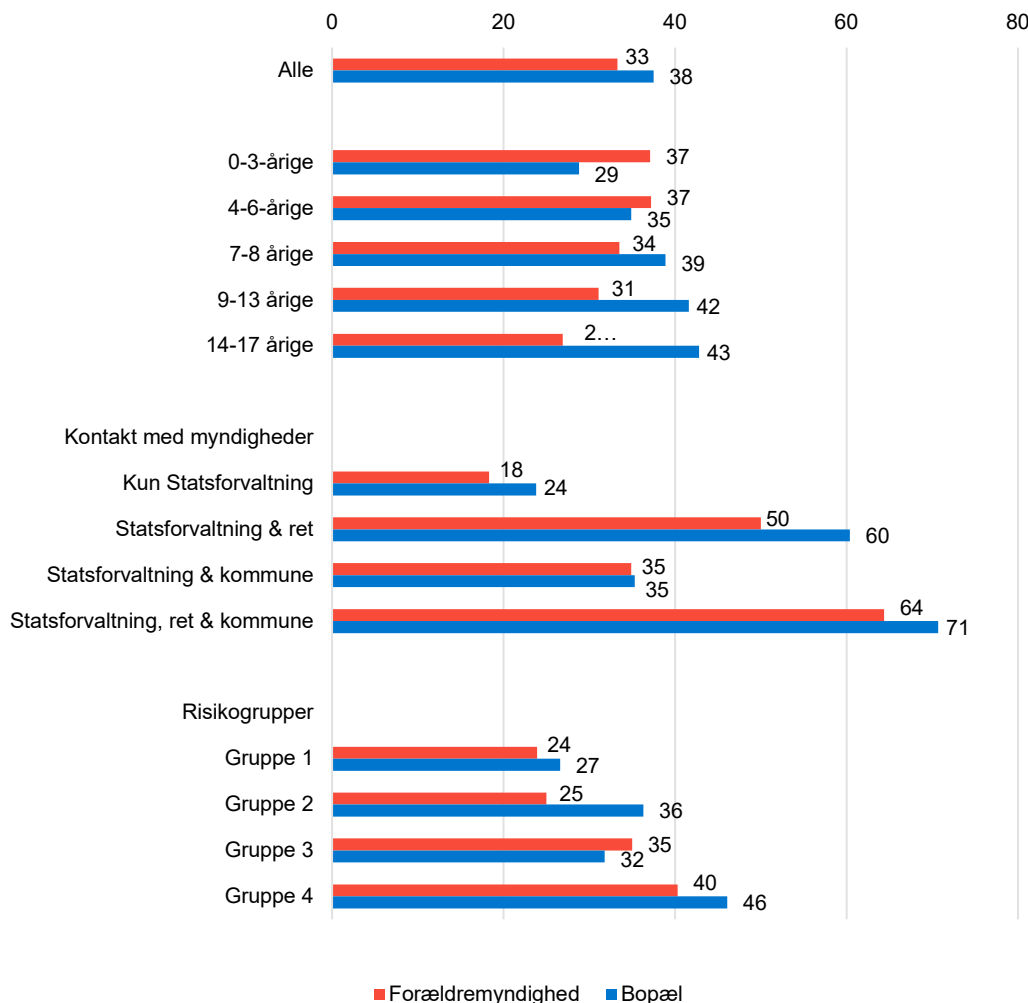
Som Figur 3.4 viste, handler mere end 90 % af sagerne i et eller andet omfang om samvær, mens henholdsvis 33 og 38 % af sagerne handler om forældremyndighed og bopæl. Der er forskel på andelen af samværsager i familier med små børn og store børn, idet 95 % af sager om 0-3-årige handler om samvær, mod 86 % af de sager med 14-17-årige børn. Derudover varierer andelen af samværsager ikke betydeligt mellem sager, der behandles af forskellige myndigheder, og sager med flere eller færre risici.

Figur 3.6 viser derfor kun fordelingen af forældremyndigheds- og bopælssager, da variationen her er større. Vi ser, at henholdsvis 18 og 24 % af de sager, der afsluttes i Statsforvaltningen uden involvering af andre myndigheder, omhandler forældremyndighed eller bopæl. Blandt forældre, der er i kontakt med retterne, uden at kommunen er involveret, drejer henholdsvis 50 og 60 % af sagerne sig om forældremyndighed eller bopæl, mens det samme gælder for 35 % af de sager, hvor kommunen er involveret i sagen uden at retten. I sager, hvor både kommunen og retten er involveret, handler henholdsvis 64 og 71 % af sagerne om enten forældremyndighed eller barnets bopæl. Alt i alt handler 91 % af de sager, hvor forældrene angiver, at sagen behandles af retten, om enten forældremyndighed eller barnets bopæl. Formodentlig handler de sidste 9 % af sagerne om fuldbyrdelse af samvær, der før reformen blev behandlet af fogedretten.

Andelen af forældremyndighedssager varierer ikke signifikant med børnenes alder. Til gengæld ser vi flere bopælssager i sager med lidt ældre børn.

Derudover ser vi både i risikogruppe 1 og 2 ca. en fjerdedel sager, der omhandler forældremyndighed, mod godt en tredjedel i Gruppe 3 og 40 % i Gruppe 4. I forhold til bopælssager er der flere i Gruppe 2 og 3 (ca. en tredjedel) end i Gruppe 1 (godt en fjerdedel) og igen flest i Gruppe 4 (46 %).

Figur 3.6 Andel med forældremyndighedssager og bopælssager. Fordelt på baggrundsfaktorer. Procent.

N: 1485

Note 1: Afhængig variabel på vandret akse.

Note 2: Risikogrupper: Gruppe 1: Lavt konfliktniveau, Gruppe 2: Højt konfliktniveau, Gruppe 3: 1-2 sociale problemer, Gruppe 4: Vold eller mere end 2 sociale problemer.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

3.3 Inddragelse af børn

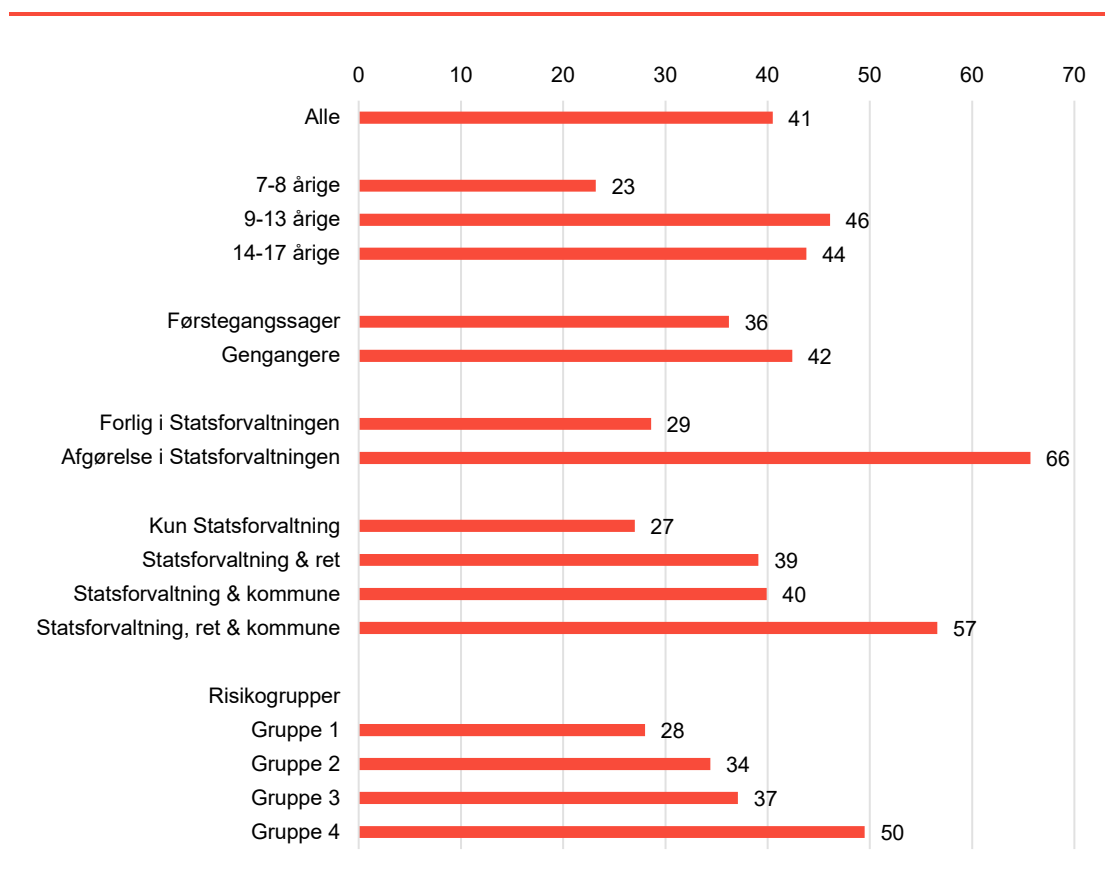
Omtrent hver 4. barn inddrages direkte i sagen, mens sagen behandles i Statsforvaltningen. Det sker primært gennem en børnesamtale med en børnesagkyndig medarbejder, hvor barnet har mulighed for at fortælle sit perspektiv på sagen. Ud over den børneinddragelse, der finder sted i Statsforvaltningen, kan børn, hvis deres sag behandles i retten, også have deltaget i børnesamtaler her. Inddragelsen af børn afhænger først og fremmest af børnenes alder,⁹ idet kun 4-7 % af de 0-6-årige inddrages direkte. Det samme gør sig gældende hos 23 % af de 7-8-årige og 44-46 % af de 9-17-årige. For de 7-17-årige afhænger graden af inddragelse, som Figur 3.7 viser, derudover også af: 1) hvor mange myndigheder, der har været involveret i

⁹ I både byretten og statsforvaltningen er 6 år normalt den nedre grænse for, hvornår det er meningsfuldt at gennemføre en børnesamtale.

sagen, 2) om der er blevet truffet en afgørelse om samvær i Statsforvaltningen, samt 3) hvilken risikogruppe, sagen er placeret i.

I Statsforvaltningen ville en børnesamtale i det gamle system, før 1. april 2019, typisk blive brugt, hvis det ikke ved første møde med forældrene var muligt, at få forældrene til at indgå en frivillig aftale, eller hvis der i sagen fremkom oplysninger om forhold, som var belastende for børnenes trivsel. Det viser Figur 3.7 fx ved, at børnene er blevet direkte inddraget i sagsforløbet i Statsforvaltningen i 66 % af de sager, hvor der er truffet en afgørelse om samvær i Statsforvaltningen, men kun i 29 % af de sager, hvor forældrene selv har indgået en aftale. Derudover ser vi, at børneinddragelse langt oftere sker i sager, der involverer både Statsforvaltning, retten og kommunen (57 %), end i sager, der kun involverer Statsforvaltningen (27 %). Og af samme grund ser vi også en tydelig forskel på andelen af børn, der inddrages i de lavkonflikte sager i Gruppe 1 (28 %), og andelen af børn der inddrages i de risikofyldte sager i Gruppe 4 (50 %).

Figur 3.7 Andel af sager, hvor børn er blevet direkte inddraget. 7-17-årige. Fordelt på baggrundsfaktorer. Procent.

N: 1165

Note 1: Afhængig variabel på vandret akse.

Note 2: Risikogrupper: Gruppe 1: Lavt konfliktniveau, Gruppe 2: Højt konfliktniveau, Gruppe 3: 1-2 sociale problemer, Gruppe 4: Vold eller mere end 2 sociale problemer.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

3.4 Forældrenes aktuelle familiesituation

Som Figur 3.8 viser, angiver 46 % af forældrene, der kontakter Statsforvaltningen, at de er singler. 21 % angiver, at de har en ny kæreste, som de ikke bor sammen med, mens 30 % angiver, at de er samlevende med en ny partner. Kvinder er i højere grad end mænd singler, mens mænd i højere grad angiver, at de er flyttet sammen med en ny partner. For de fleste pars vedkommende ligger bruddet flere år bagud i tid. 34 % angiver, at de er gået fra barnets anden forælder for 2-4 år siden, mens 33 % angiver, at bruddet ligger mere end 4 år tilbage i tid. Kun 14 % kontakter Statsforvaltningen samme år, som bruddet er sket.

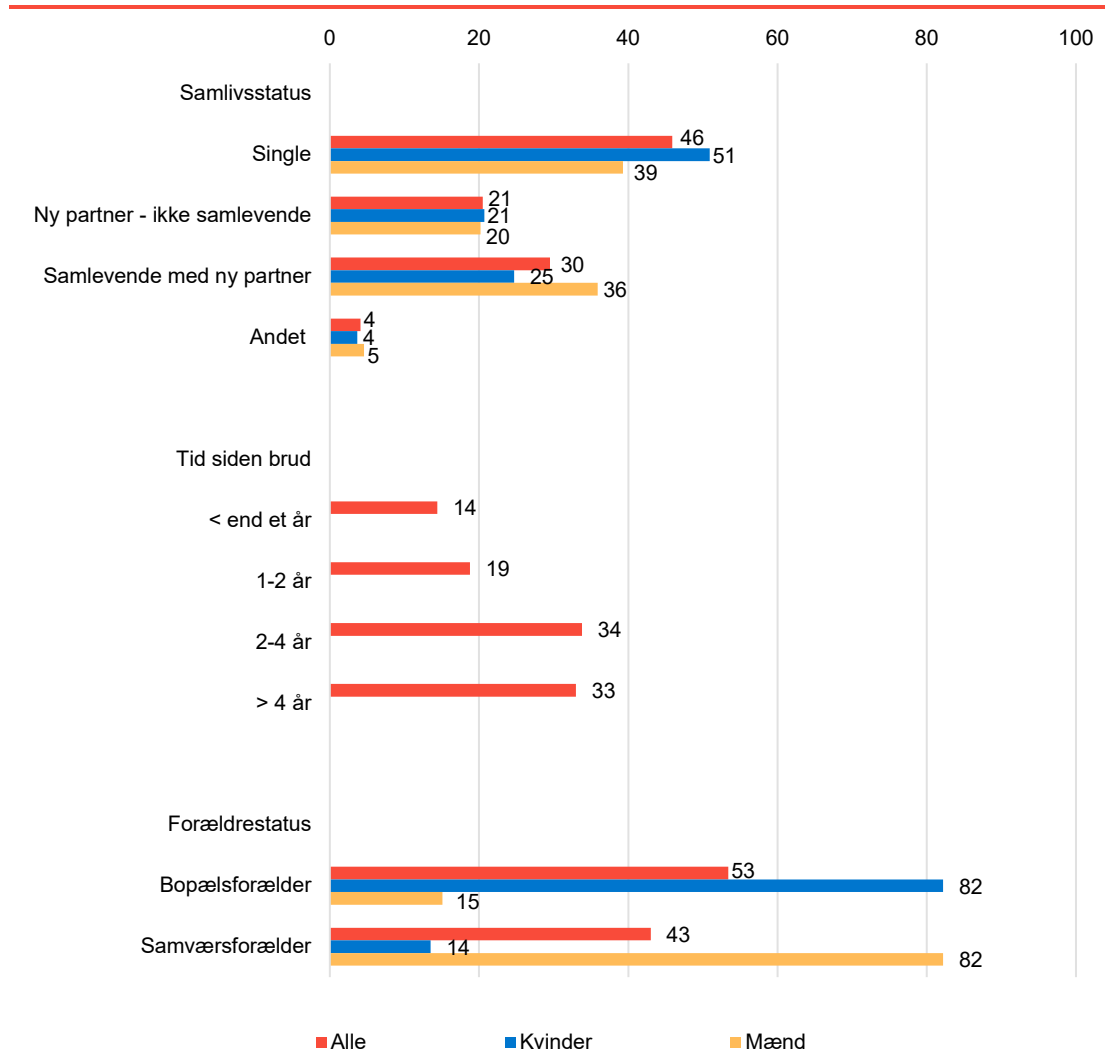
Der er meget stor forskel på kvinders og mænds forældrestatus, idet 82 % af de adspurgte kvinder angiver, at de er bopælsforældre. Det samme er gældende for 15 % af mændene. Omvendt angiver 82 % af de adspurgte mænd, at de er samværsforældre, mens 14 % af kvinderne angiver dette.¹⁰ Der er dog her ikke væsentlig forskel på familier med sager i Statsforvaltningen og andre skilte familier. Danmarks Statistiks registre, brugt i undersøgelsen Børn og Unge i Danmark 2018, viser nemlig, at 86 % af alle børn fra skilte familier bor hos deres mor, mens 14 % har bopæl hos deres far (Dahl, 2018: 102).

En ekstra analyse, der ikke er vist i figuren, viser store forskelle på samlivsstatus blandt henholdsvis bopæls- og samværsforældre, idet vi blandt kvindelige bopælsforældre finder flere, 54 %, der angiver at de er singler, mod 31 % blandt kvindelige samværsforældre. Blandt mænd er forskellen lidt mindre, idet 44 % af de mandlige bopælsforældre angiver, at de er singler, mod 38 % af de mandlige samværsforældre. Formodentlig skyldes dette, at man har større mulighed for at finde en ny kæreste, hvis man er samværsforælder, og dermed ikke har børnene hos sig størstedelen af tiden.

---

¹⁰ De resterende 3-4 % angiver, at det endnu ikke er besluttet, hvem der er bopæls- og samværsforælder.

Figur 3.8 Samlivsstatus, tid siden brud og forældrestatus. Fordelt på køn. Procent.

N: 1485

Note: Afhængig variabel på lodret akse.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

3.5 Familiesituation og kontakt med myndigheder i førstegangssager og blandt gengangere

På flere forskellige parametre ser vi tydelige, men også forventelige forskelle mellem forældre, der henvender sig til de familieretlige myndigheder for første gang og gengangerne, der henvender sig igen, fordi de ikke har fået løst deres problem i første omgang, eller fordi et nyt problem er opstået. Figur 3.9 viser, at 51 % af forældre, der henvender sig første gang, er singler, mens det blandt gengangere er tilfældet hos 40 %. Modsat er 37 % af gengangerne flyttet sammen med en ny partner. Det samme gælder 23 % af de forældre, der henvender sig for første gang.

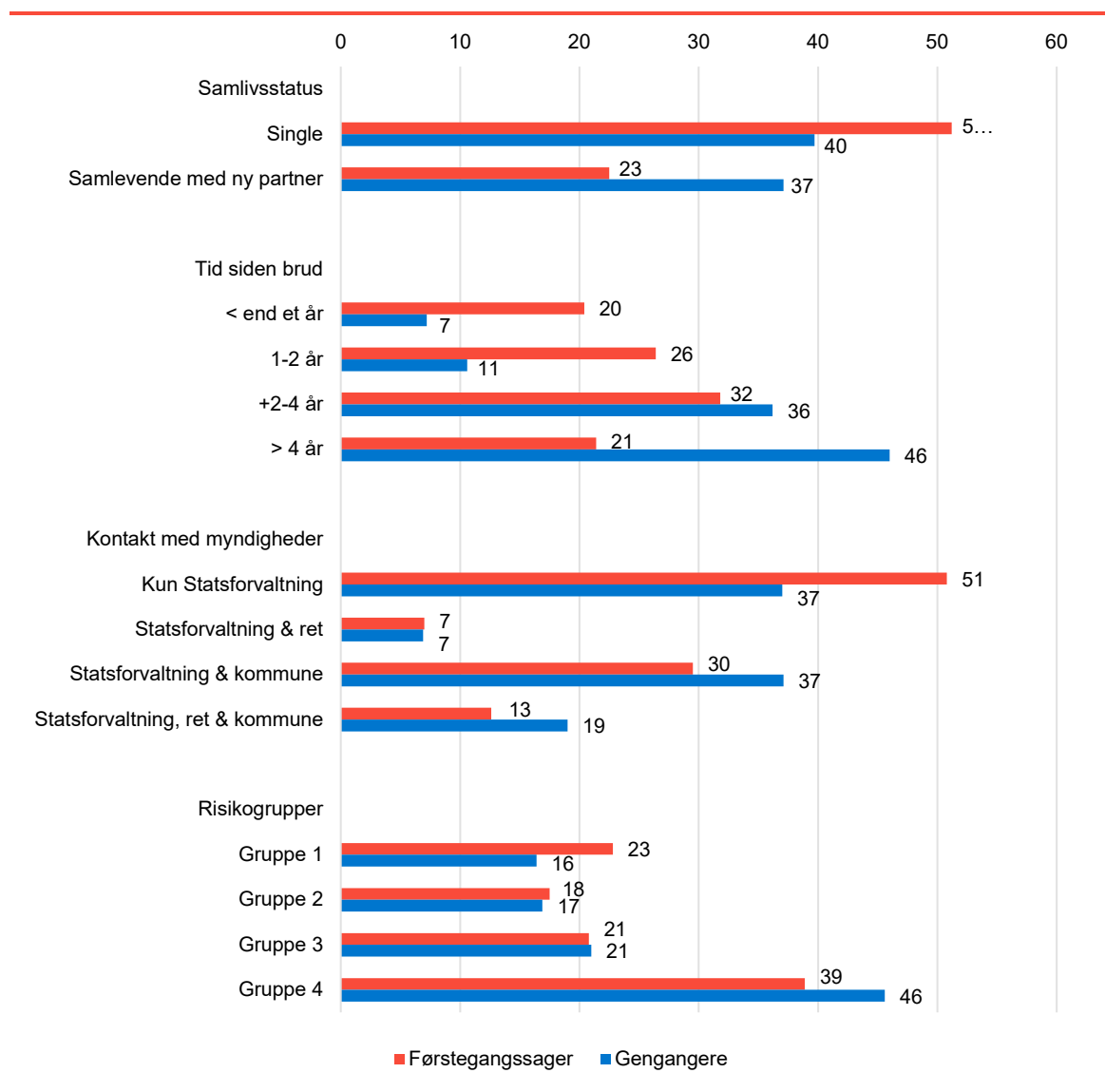
Tilsvarende ser vi, at en femtedel af førstegangshenvendelserne kommer til de familieretlige myndigheder mindre end 1 år efter, at de er gået fra hinanden, 26 % kommer 1-2 år efter

bruddet, knap en tredjedel 3-4 år efter bruddet, mens en femtedel kommer mere end 4 år efter bruddet. Blandt gengangerne ligger bruddet for 82 % mindst 2 år tilbage i tid. For 46 % af forældrene ligger bruddet mere end 4 år tilbage i tid.

Statistisk er der signifikant forskel på andelen af førstegangssager og gengangere i de fire risikogrupper, men forskellene er ikke markante. Derimod er der forskel på hvor mange myndigheder, forældrene er i kontakt med, da førstegangssagerne i højere grad udelukkende er blevet behandlet i Statsforvaltningen, mens gengangerne i højere grad er overført til retten, og også oftere har sager i kommunen.

Figur 3.9 Forskel mellem førstegangssager og gengangere på udvalgte parametre. Procent.

N: 1485

Note 1: Afhængig variabel på lodret akse.

Note 2: Risikogrupper: Gruppe 1: Lavt konfliktniveau, Gruppe 2: Højt konfliktniveau, Gruppe 3: 1-2 sociale problemer, Gruppe 4: Vold eller mere end 2 sociale problemer.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

3.6 Opsummering af kapitel 3

Undersøgelsen viser ikke store forskelle på uddannelsesforhold mellem forældre i undersøgelsen og andre forældre. Beskæftigelsesmæssigt ligner fædrene også andre fædre, mens mødrene i undersøgelsen er mindre i arbejde, end andre mødre med hjemmeboende børn er. Lighederne skyldes dog formodentlig, at der som nævnt er en lavere svarprocent blandt de mindst ressourcestærke forældre.

Halvdelen af familierne har tidligere været i kontakt med de familieretlige myndigheder, og de tilhører således gruppen af såkaldte gengangersager. På interviewtidspunktet har 44 % i den pågældende sag kun været i kontakt med Statsforvaltningen, 22 % har været i kontakt med byretten, mens 49 % er i kontakt med kommunen angående et eller flere børn. Ifølge Statsforvaltningens registerdata er 18 % af sagerne overført til retten, mens 25 % har modtaget en juridisk afgørelse i en samværsag i Statsforvaltningen. Andelen, der modtager en afgørelse eller overføres til retten fremfor selv at indgå en aftale, er større, jo flere risici der optræder i sagerne. Samlet set er det dog et mindretal, der ikke når til enighed i Statsforvaltningen – også i risikogruppe 4, der i det nye system typisk ville blive behandlet som en § 7-sag.

9 ud af 10 sager handler i et eller andet omfang om samvær, mens 33 % vedrører forældremyndighed, og 38 % handler om barnets bopæl. Samvær er i lidt større omfang i fokus i sager med små børn, mens spørgsmål om bopæl fylder lidt mere i sager med større børn. Derudover ser vi som ventet, flere uenigheder om forældremyndighed og bopæl, jo flere risici der optræder i sagerne.

Inddragelsen af børn i Statsforvaltningens sagsbehandling afhænger først og fremmest af børnenes alder, idet kun 4-7 % af de 0-6-årige børn inddrages, mens det samme er tilfældet for 23 % af de 7-8-årige og 44-46 % af de 9-17-årige. Blandt de 7-17-årige hænger inddragelsen sammen med forældrenes villighed til selv at indgå en aftale samt med, hvor risikofyldt en sag der er tale om, og hvor mange myndigheder, familien er i kontakt med.

For størstedelen af forældrene ligger bruddet med den anden forælder mere end 2 år tilbage i tid – en tredjedel angiver, at det er mere end 4 år siden, forældrene gik fra hinanden.

Kønsfordelingen blandt bopælsforældre og samværsforældre er den samme, som vi ser blandt andre skilte forældre: 82 % af de adspurgte kvinder er bopælsforældre, mens det samme er gældende for 15 % af de adspurgte mænd.¹¹ På interviewtidspunktet er 46 % af forældrene singler, 21 % har en ny partner, som de ikke bor sammen med, mens 30 % er flyttet sammen med en ny partner. Både blandt kvinder og mænd er der flest samværsforældre, der har fundet sammen med en ny partner, set i forhold til bopælsforældrene.

Blandt familier med sager i Statsforvaltningen er det mindre almindeligt at praktisere en deleordning, hvor barnet bor næsten lige meget hos bopæls- og samværsforælderen, end det er blandt andre skilte familier i Danmark. Ifølge undersøgelsen *Børn og Unge i Danmark 2018* praktiserede 37 % af alle skilte familier med børn i alderen 3, 7, 11 og 15 år en deleordning. Blandt forældre med sager i Statsforvaltningen har 15 % praktiseret en deleordning den seneste måned. Andelen, hvor der ikke er kontakt mellem barn og samværsforælder, er den samme som blandt andre skilte familier.

---

¹¹ De resterende 3 % har endnu ikke besluttet, hvem der skal være bopælsforælder.

Endelig viser kapitel 4, hvordan gengangersagerne adskiller sig fra førstegangssagerne, når det kommer til familiesituation. En del af forskellene kan forklares med den tidsmæssige forskel, der adskiller de to grupper, idet forældrene i gengangersagerne i højere grad har etableret nye parforhold. Derudover er kommunale myndigheder i noget højere grad involveret i sagen hos gengangerne.

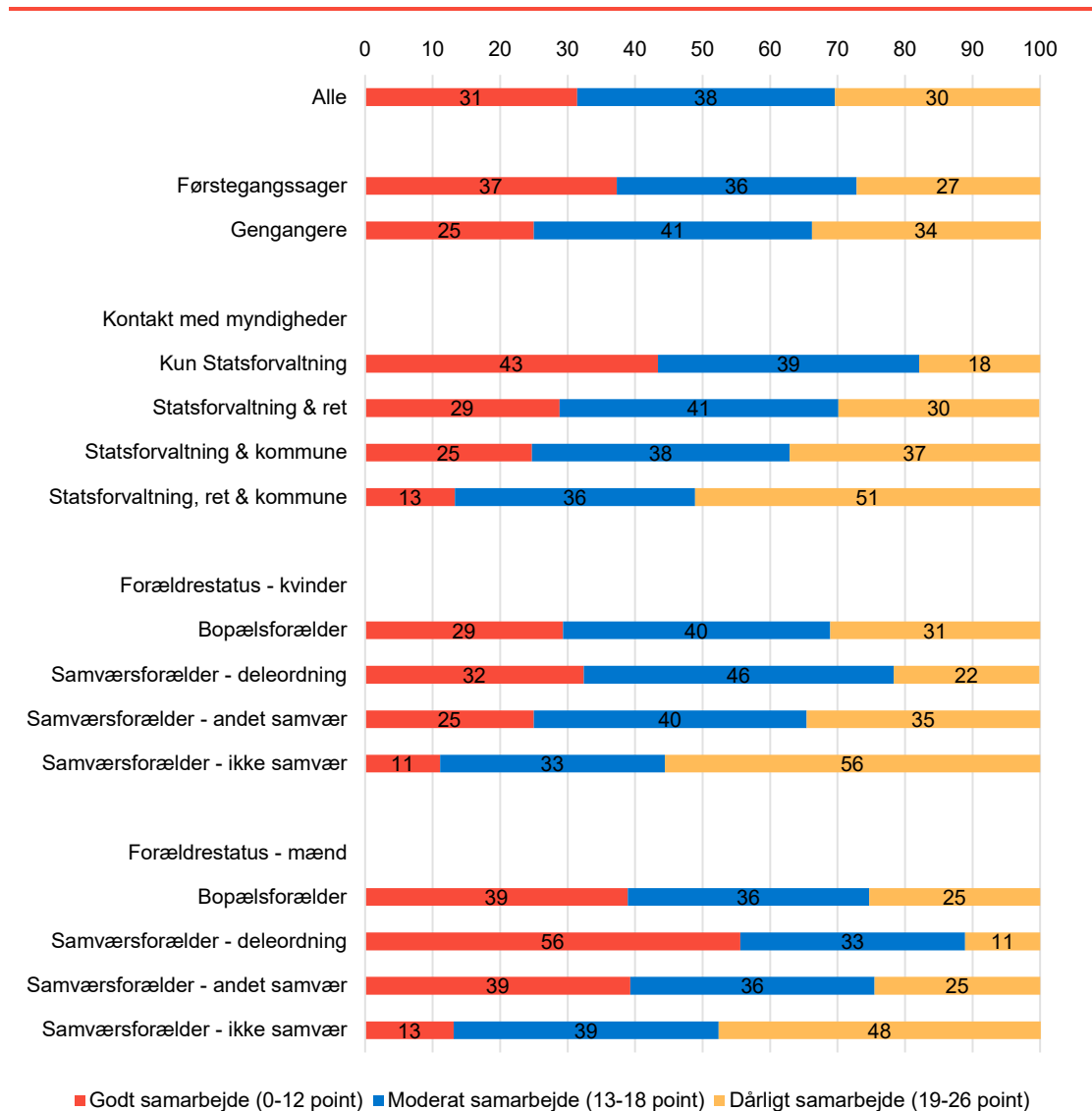
4 Resultater – Samarbejde og risikogrupper

Dette kapitel viser, hvordan forskellige baggrundsfaktorer hænger sammen med forældrenes opfattelse af deres indbyrdes forældresamarbejde, målt ved hjælp af skalaen beskrevet i afsnit 2.2.2. Kapitlet kortlægger desuden, hvad der kendetegner forældre i de fire risikogrupper.

Figur 4.1 viser ikke overraskende, at forældre, der er i kontakt med de familieretlige myndigheder for første gang, har et bedre samarbejde, end forældre der tilhører gengangergruppen. 37 % af førstegangshenvendelserne scorer 12 eller derunder på samarbejdsskalaen (dvs. har et godt samarbejde). Hos gengangerne er det 25 %. Ligeledes er det ikke overraskende, at forældrenes samarbejde er dårligere, jo flere myndigheder de har været i kontakt med. Blandt forældre, der kun har haft brug for at få deres sag behandlet i Statsforvaltningen, har 43 % et relativt godt samarbejde, mens 18 % har et relativt dårligt samarbejde. Blandt forældre, der har været i kontakt med både Statsforvaltningen, retten og kommunen, har 13 % et relativt godt samarbejde, mens 51 % har et relativt dårligt samarbejde.

Oplevelsen af samarbejdet er derudover sammenholdt med forældrenes status som bopæls- og samværsforældre samt deres samværsordning, opdelt på køn. Det fremgår af Figur 4.1, at kvinder, som før beskrevet, opfatter samarbejdet som dårligere, end mænd gør. Derudover ser vi, at den lille gruppe af kvinder, der har status som samværsforældre, men som ikke har samvær med deres børn (i alt 18 personer), ikke overraskende oplever samarbejdet som dårligere, end andre kvinder gør. Blandt mændene opleves samarbejdet bedst blandt samværsforældre med en deleordning (7/7-ordning eller 6/8-ordning), mens det, ligesom blandt kvinderne, opleves ringest blandt samværsforældre, der ikke ser deres børn.

Figur 4.1 Forældresamarbejde ud fra skala opdelt i tre kategorier. Fordelt på baggrundsfaktorer. Procent.

N: 1485

Note: Afhængig variabel på vandret akse.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

Figur 4.2 viser, hvordan forældrene fordeler sig på de fire risikogrupper: Gruppe 1 med et lavt konfliktniveau, uden sociale problemer, Gruppe 2 med et højt konfliktniveau, uden sociale problemer, Gruppe 3 med 1-2 sociale problemer, men ingen vold, og Gruppe 4 med mindst 3 sociale problemer eller vold.

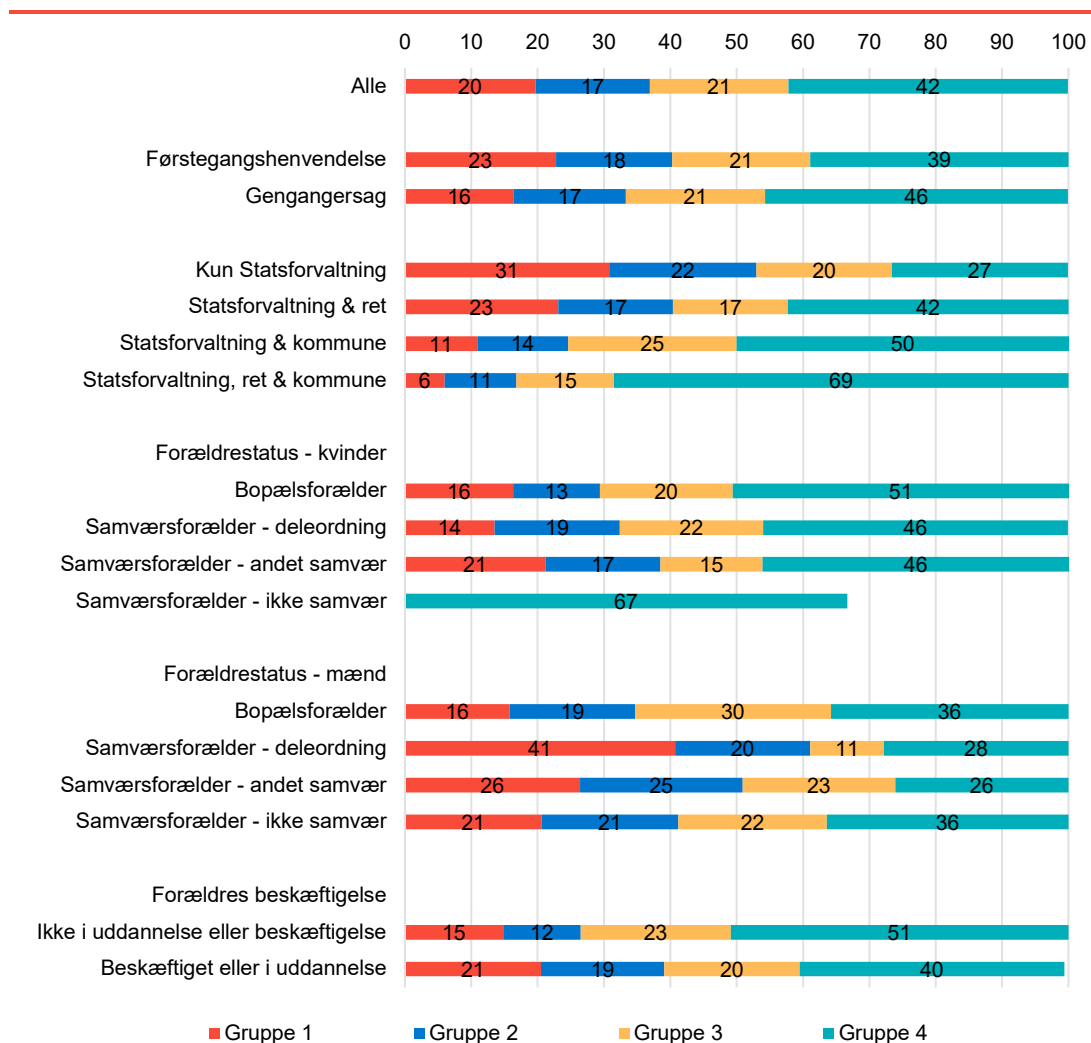
Som ventet er der stor forskel på, hvor meget disse grupper fylder blandt de sager, der udelukkende behandles i Statsforvaltningen, og sager, der kommer videre til retten eller til kommunen. Vi ser, at 31 % af sagerne, der kun behandles i Statsforvaltningen, tilhører Gruppe 1. 22 % er i Gruppe 2, mens 21 % har 1-2 sociale problemer, uden at der er vold indblandet i sagen, og derfor tilhører Gruppe 3. 27 % tilhører den mest komplekse Gruppe 4 med vold eller minimum 3 sociale problemer.

Blandt sager, der overføres til retten, men hvor der ikke er en samtidig kommunal sag, tilhører 21 % Gruppe 1, 16 % Gruppe 2, 19 % Gruppe 3, mens 44 % tilhører Gruppe 4.

Blandt sager, der er i kontakt med en kommunal sagsbehandler, mens sagen behandles i Statsforvaltningen, tilhører kun 10 % den letteste Gruppe 1, mens hele 51 % falder i den mest komplekse Gruppe 4.

Og endelig ser vi, at der blandt de sager, der både behandles i Statsforvaltningen, retten og kommunen, er 6 % i Gruppe 1. 69 % har mindst tre sociale problemer eller oplever, at vold er et problem i sagen. Disse sager tilhører derfor Gruppe 4.

Figur 4.2 Fordeling på risikogrupper. Procent.

N: 1485

Note 1: Afhængig variabel på vandret akse.

Note 2: Gruppe 1: Lavt konfliktniveau, Gruppe 2: Højt konfliktniveau, Gruppe 3: 1-2 sociale problemer, Gruppe 4: Vold eller mere end 2 sociale problemer.

Note 3: Der er kun få kvinder, der er samværsforældre og som ikke ser deres børn (i alt 18). Derfor kan vi af anonymiseringshensyn kun vise gruppe 4 for denne gruppes vedkommende.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

Ligesom i Figur 4.1, har vi inddelt sagerne efter forældrenes status som bopæls- og samværsforældre, deres samværsordning samt deres køn. Denne analyse viser, som vist i Figur 2.1, at kvinder oplever sagerne som mere komplekse, end mænd gør. Derudover viser Figur 4.1, at kvinder, der er bopælsforældre, ligner kvinder, der er samværsforældre – så længe de har samvær med deres børn, idet ca. halvdelen af kvinder, som ser deres børn, tilhører den mest komplekse Gruppe 4, mens det samme gælder for 67 % af kvinder, der ikke ser deres børn. Blandt mændene er der tydelige forskelle afhængigt af deres samværsordning, idet mandlige bopælsforældre, og mænd der er samværsforældre og ikke ser deres børn, i højere grad kan placeres i den mest komplekse Gruppe 4, mens mænd, der er samværsforældre og praktiserer en deleordning, i højere grad end andre mænd, angiver et fravær af sociale problemer og et lavt konfliktniveau.

Endelig viser Figur 4.1, at Gruppe 4, udover et højt niveau af sociale problemer, også er kendetegnede ved en mere usikker tilknytning til arbejdsmarkedet. Det viser sig ved, at 52 % af forældre, der ikke er i beskæftigelse eller uddannelse, tilhører denne gruppe, mod 41 % af forældre der er i arbejde eller i gang med en uddannelse.

4.1 Opsummering af kapitel 4

Ikke overraskende viser analyserne i kapitel 4, at mange af forældrene med sager hos de familieretlige myndigheder har et relativt dårligt forældresamarbejde. Samarbejdet er bedre blandt forældre, der er i kontakt med de familieretlige myndigheder for første gang, end blandt forældre, der har været i kontakt med myndighederne før. Det er omvendt værre, jo flere myndigheder familien er i kontakt med.

Når forældrene kategoriseres i de fire risikogrupper, falder 19 % i Gruppe 1 med et lavt eller moderat konfliktniveau og fravær af sociale problemer som misbrug og psykisk sygdom. 17 % kategoriseres som Gruppe 2, der er kendetegnede ved et højt konfliktniveau men ingen sociale problemer. 21 % falder i Gruppe 3, hvor forældrene rapporterer om enkelte sociale problemer som fx alkoholmisbrug eller bekymring for varetagelsen af børnenes omsorg, men ingen fysisk eller psykisk vold. Og endelig falder 42 % i Gruppe 4, hvor der optræder mindst tre sociale problemer, eller hvor forældrene angiver at fysisk eller psykisk vold er et problem.

Køn, samværsordning og om forælderen er bopæls- eller samværsforælder spiller en rolle for forældresamarbejdet og for hvilken risikogruppe, forælderen tilhører. Kvinder har en mere negativ opfattelse af forældresamarbejdet og rapporterer om flere risici, end mænd gør. Derudover oplever forældre, der ikke ser deres børn, ikke overraskende flere risici og et ringere forældresamarbejde, end forældre der har samvær med deres børn.

5 Resultater – Trivsel og samvær

5.1 Børns trivsel målt ved hjælp af SDQ-skalaen

Børn, der er involveret i en sag ved de familieretlige myndigheder, har et højt niveau af adfærds- og trivselsproblemer. Det ses, når vi måler deres trivsel ved hjælp af det standardiserede instrument SDQ. Figur 5.1 viser således, at 53 % af børnene i de familieretlige sager falder inden for det trivselsmæssige normalområde på 0-12 point på skalaen, hvor vi i øvrigt finder ca. 83 % af danske 5-12-årige børn. I den anden ende af skalaen finder vi, med en score på 18-40 point, de børn, der trives dårligst. Her befinder 19 % af børnene, der er involveret i de familieretlige sager sig mod ca. 5 % af den generelle danske børnebefolkning (Arnfred m.fl., 2019).

Børnenes trivsel hænger, som Figur 5.1 viser, sammen med deres alder, hvorvidt der er tale om en førstegangshenvendelse eller en gengangersag, hvor mange myndigheder familien er i kontakt med, og med hvilken risikogruppe forældrene befinder sig i.

I forhold til alder trives de 2-3-årige tilsyneladende lidt bedre, end de 4-13-årige gør. Vi ser således, at 13 % af de mindste børn har en meget høj SDQ-score, mens det samme er tilfældet hos 20-23 % af de 4-13-årige. Det kan skyldes tilfældigheder, men kan måske også handle om, at de yngste børn i mindre grad er bevidste om deres forældres konflikter, og dermed ikke i samme grad som de lidt ældre børn føler sig klemte mellem forældrene.

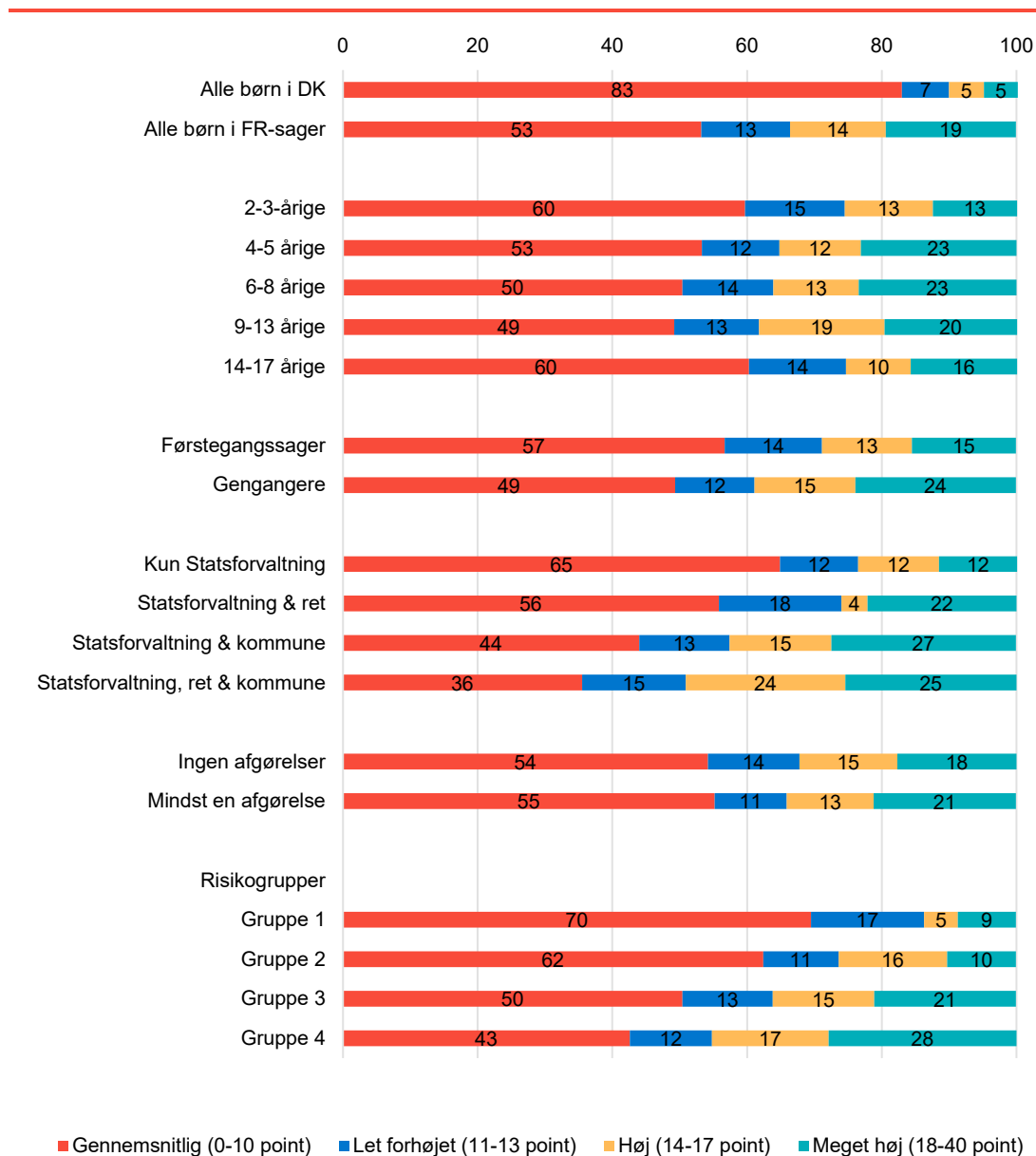
Blandt børn i gengangersager, finder vi 24 % med en meget høj SDQ-score, mens det i førstegangssagerne gælder for 15 %.

Blandt børn, hvis sag kun er blevet behandlet i Statsforvaltningen, har 12 % en meget høj SDQ-score, mens 65 % har en gennemsnitlig SDQ. I den anden ende af skalaen finder vi børnene, hvis sager både behandles i Statsforvaltning, retten og kommunen. Her har 25 % en meget høj SDQ-score, mens kun 36 % er gennemsnitlige. Og i forlængelse heraf finder vi tydelige forskelle mellem de fire risikogrupper, idet 70 % af børnene i Gruppe 1 befinder sig inden for normalområdet, mens 9 % fra denne gruppe befinder sig i den anden ende af skalaen. I Gruppe 4 befinder 43 % sig i den gennemsnitlige gruppe, mens 28 % har en meget høj SDQ.

Da spørgsmålet om, hvorvidt der er truffet en juridisk afgørelse i sagen, som vi så i Figur 3.7, har betydning for om børnene bliver indkaldt til børnesamtale, er denne faktor medtaget i analysen af børnenes trivsel. Jf. Figur 5.1, spiller det dog ingen rolle for børnenes trivsel målt ved hjælp af SDQ, om forældrene selv indgår en aftale, eller om en jurist træffer en afgørelse i sagen.

Figur 5.1 Børns trivsel målt ved SDQ inddelt i fire kategorier. Fordelt på baggrundsfaktorer. Procent.

N: 1114 (Kun børn på 2 år eller mere og kun forældre, der ser deres børn).

Note 1: Afhængig variabel på vandret akse.

Note 2: SDQ-inddeling baseret på Normtal fra juni 2019.

Note 3: Gruppe 1: Lavt konfliktniveau, Gruppe 2: Højt konfliktniveau, Gruppe 3: 1-2 sociale problemer, Gruppe 4: Vold eller mere end 2 sociale problemer.

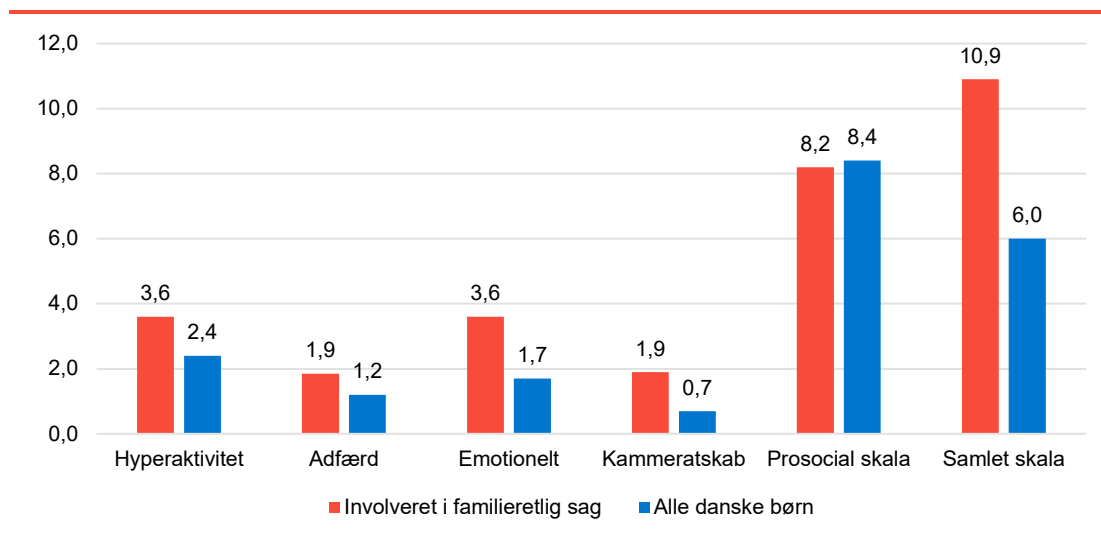
Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

Figur 5.2 viser den gennemsnitlige SDQ-score på hele skalaen og for de enkelte subskalaer: Hyperaktivitet, adfærdsproblemer, emotionelle problemer, kammeratskabsproblemer, prosociale egenskaber. Igen er danske børns gennemsnit vist i parentes.

Børnene i Statsforvaltningen viser tegn på adfærds- og trivselsproblemer på alle subskalaer undtagen prosociale egenskaber, hvor de ikke afviger fra andre børn i Danmark. I forhold til hyperaktivitet, der fx dækker over rastløshed, uro og evne til at tænke før handling, har børn i

familieretlige sager en gennemsnitlig score på 3,6, mens den gennemsnitlig score blandt andre danske børn ligger på 2,4. I forhold til adfærdsproblemer ligger børn i familieretlige sager på 1,9, mens andre danske børn ligger på 1,2. Ligeså ser vi, at børn i familieretlige sager scorer 3,6 på skalaen for emotionelle problemer. Her er tallet for andre danske børn 1,7. Og når det gælder kammeratskabsproblemer, scorer børn i Statsforvaltningen 1,9, mens andre danske børn kun scorer 0,7. På den samlede score ligger gennemsnittet blandt børn i Statsforvaltningen derfor næsten dobbelt så højt som gennemsnittet blandt andre børn i Danmark.

Figur 5.2 Gennemsnitlig score på SDQ-subskalaer, fordelt på køn. Tal for alle danske børn vist i parentes.

N: 1114 (Kun børn på 2 år eller mere og kun forældre, der ser deres børn).

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system + Arnfred (2019).

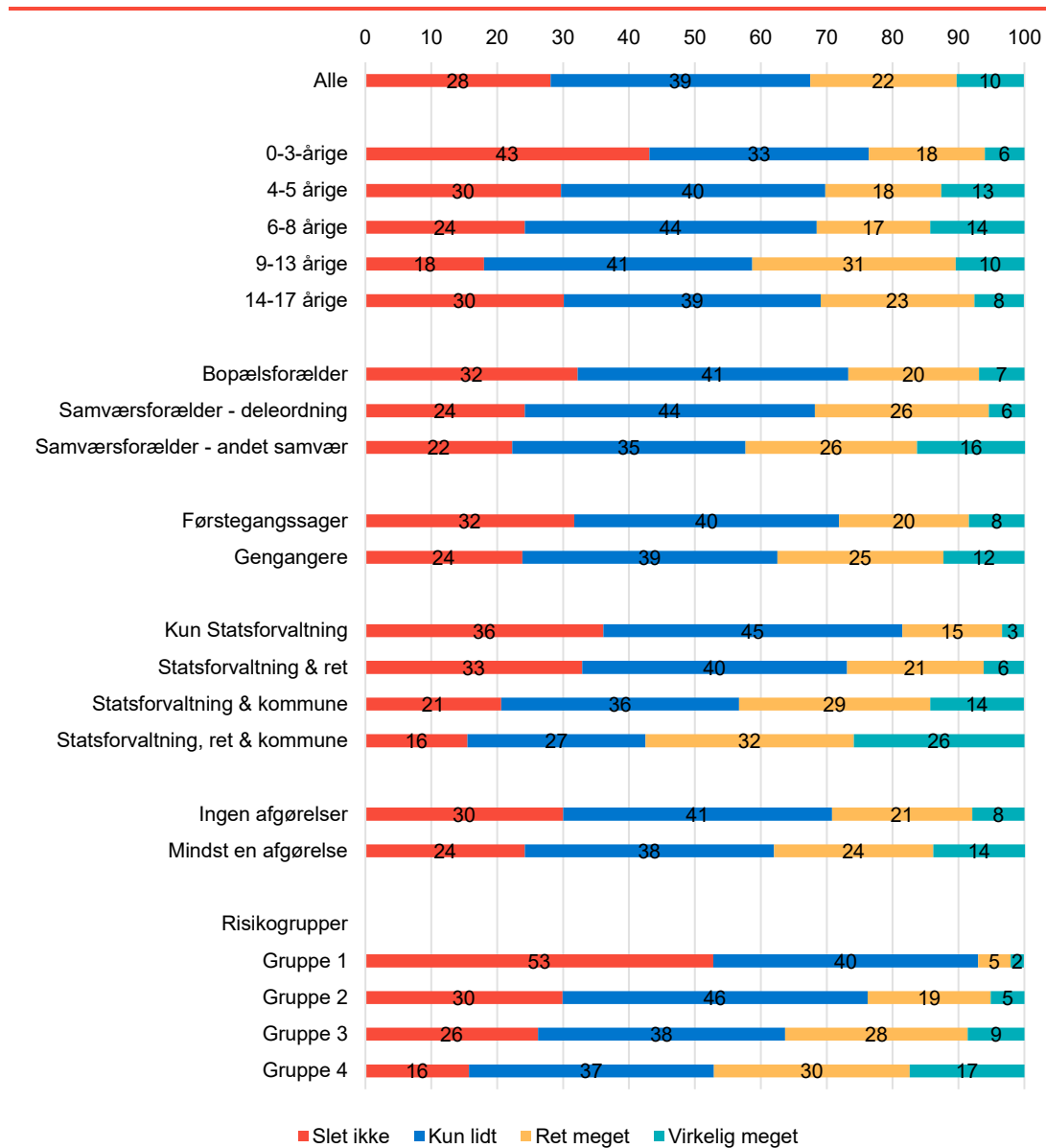
5.1.1 Bekymring for barnets samlede adfærd og trivsel

For også at få en indikation af de yngste børns trivsel er alle forældre, der ser deres barn, i Figur 5.3 blevet spurgt, om de er bekymrede for barnets samlede adfærd og trivsel. Denne analyse viser, at 28 % af forældrene angiver, de "slet ikke" er bekymrede for deres børn, 39 % er "kun lidt" bekymrede. 22 % angiver, at de bekymrer sig "ret meget", mens 10 % svarer "virkelig meget" til spørgsmålet om, hvor bekymrede de er for deres børn. Figuren bekræfter analysen af den samlede SDQ-skala, idet det ser ud til, at de yngste og de ældste børn trives bedre, end de 6-13-årige børn gør.

Bopælsforældre er i denne analyse lidt mindre bekymrede, end samværsforældre er. Det viser sig ved, at særligt samværsforældre, der ikke har en deleordning, angiver et højere niveau af bekymring. Derudover ser vi her en sammenhæng mellem bekymring, og hvorvidt der er truffet en afgørelse i sagen, idet forældrene er lidt mere bekymrede for deres børn i de sager, hvor der er truffet en afgørelse.

Derudover ser vi det samme billede som i analysen af den samlede SDQ-skala, idet bekymringsniveauet hænger sammen med antallet af myndigheder, familien er i kontakt med, og den risikogruppe familien er placeret i.

Figur 5.3 Andel, der er bekymrede for det udvalgte barns adfærd og trivsel. Fordelt på baggrundsfaktorer. Procent.

N: 1205 (Kun forældre, der ser deres børn)

Note 1: Afhængig variabel på vandret akse.

Note 2: SDQ-inddeling baseret på Normtal fra juni 2019.

Note 3: Gruppe 1: Lavt konfliktniveau, Gruppe 2: Højt konfliktniveau, Gruppe 3: 1-2 sociale problemer, Gruppe 4: Vold eller mere end 2 sociale problemer.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

5.2 Børns skolefravær

Skolefravær kan være et andet udtryk for barnets psykiske og sociale vanskeligheder. I Figur 5.4 ser vi baseret på bopælsforældres¹² besvarelser, at 29 % af de 6-17-årige børn, der går i skole har haft mindst to fraværsdage i løbet af den seneste måned, dvs. mindst 10 % fravær,

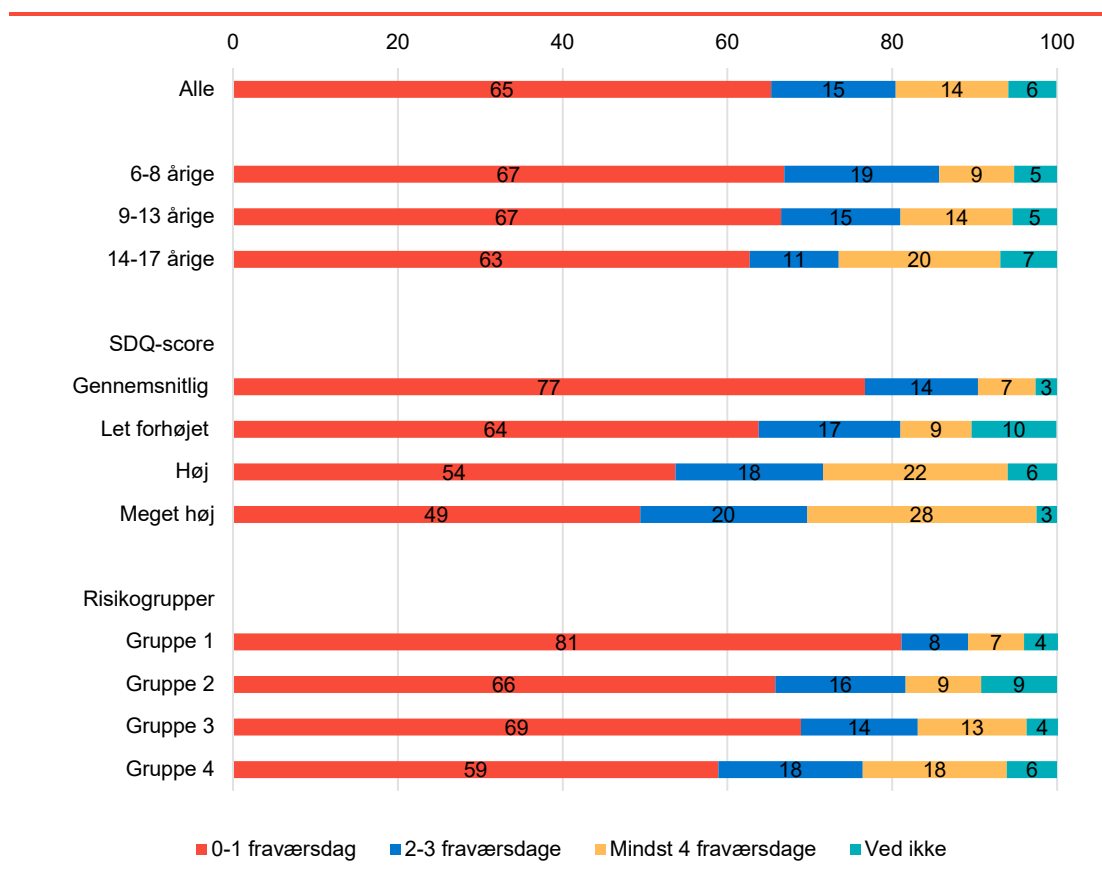
¹² En høj andel af samværsforældrene har svaret ved ikke til spørgsmålet, hvorfor de er udeladt af denne analyse.

hvis der er ca. 20 skoledage i en måned. Af disse havde 15 % 2-3 fraværsgange, mens 14 % har haft mindst 4 fraværsgange. Ifølge Styrelsen for It og Læring har ca. 15 % af alle danske børn mere end 10 % årligt skolefravær. Det betyder altså, at skolefraværet er en del større blandt børn, der er involveret i en sag i Statsforvaltningen, end det er blandt andre danske børn (Undervisningsministeriet, 2018).

Figur 5.4 viser, at fraværet er større blandt teenagere, end det er blandt de lidt yngre børn. 20 % af de ældste børn har haft mindst fire fraværsgange måneden før interviewtidspunktet, mens det samme er gældende for henholdsvis 9 og 14 % af de yngre skolesøgende børn. Derudover ser vi ikke overraskende en sammenhæng mellem skolefravær og SDQ-scoren, idet 21 % af børn med en gennemsnitlig SDQ-score har mere end én fraværsgang. Det samme ses hos 48 % af de børn, hvis SDQ ligger i den meget høje ende af skalaen.

Ligeledes ser vi en sammenhæng mellem tilhørsforholdet til en af de fire risikogrupper og børnenes skolefravær: 15 % af børnene i Gruppe 1 har haft mere end 1 fraværsgang den seneste måned, mens det gælder 25 % af børnene i Gruppe 2, 27 % af børnene i Gruppe 3 og 35 % af børnene i Gruppe 4.

Figur 5.4 Skolefravær blandt 6-17-årige børn. Kun besvarelser fra bopælsforældre. Opdelt på risikogrupper. Procent.

N: 502

Note 1: Afhængig variabel på vandret akse.

Note 2: Gennemsnitlig SDQ: 0-10 point, Let forhøjet SDQ: 11-13 point, Høj SDQ: 14-17 point, Meget høj SDQ: 18-40 point

Note 3: Gruppe 1: Lavt konfliktniveau, Gruppe 2: Højt konfliktniveau, Gruppe 3: 1-2 sociale problemer, Gruppe 4: Vold eller mere end 2 sociale problemer.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

5.3 Samværsordninger

Figur 5.5 viser samværsordning for det barn, der er udvalgt som undersøgelsesbarn. 18 % af forældrene angiver, at der ikke har været samvær med samværsforælderen den seneste måned. 14 % angiver, at der er dagssamvær uden overnatning. 7 % angiver, at der har været ikke regelmæssigt samvær. 20 % angiver, at barnet overnatter hos samværsforælderen 1, 2 eller 3 dage ud af en 14-dages periode – dvs. typisk en eller flere overnatninger hver anden weekend. 21 % har praktiseret en 9/5 eller 10/4-ordning, mens 15 % har praktiseret en 8/6-ordning eller en 7-7-ordning. De resterende 7 %, der ikke er vist i figuren, angiver, at spørgsmålet om samvær ikke er relevant.

Sammenlignet med andre børn i skilte familier, hvor 37 % ifølge undersøgelsen *Børn og Unge i Danmark 2018* angiver, at de har en deleordning, er andelen med deleordninger blandt familierne med en sag i Statsforvaltningen væsentlig lavere. Derimod er der ikke væsentlig forskel på andelen, hvor der ikke er kontakt med samværsforælderen, idet dette er tilfældet for 14 % af alle børn fra skilte familier (Dahl, 2018).

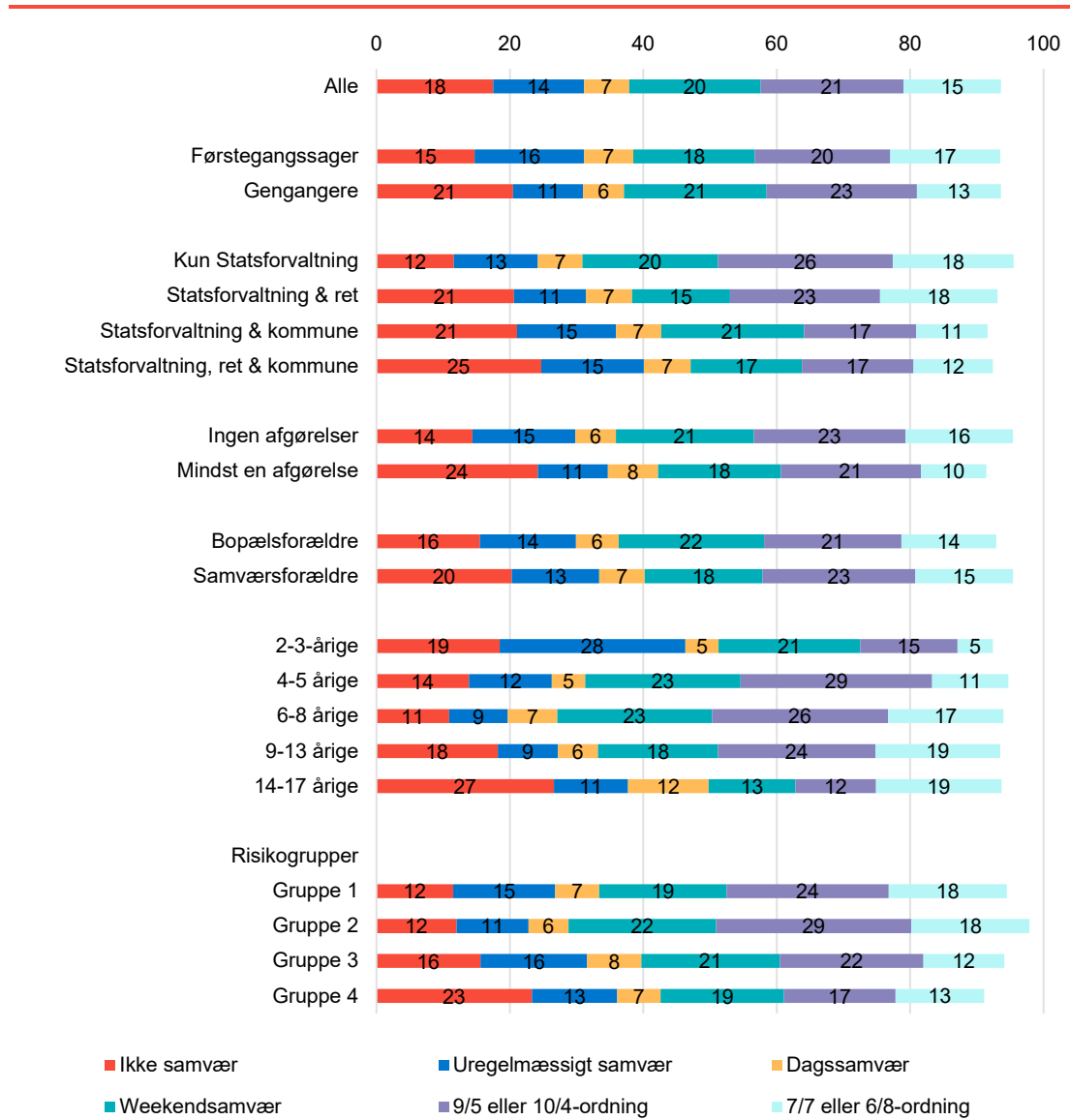
Vi ser, at samværsordningen hænger sammen med den måde, sagen er blevet behandlet på. Andelen af børn, der ikke ser samværsforælderen, er således større i gengangersagerne (21 %), og i sager der er blevet behandlet hos andre myndigheder end Statsforvaltningen (21-25 % mod 12 %). Derudover er der væsentlig flere børn, der ikke ser samværsforælderen i sager, hvor der er truffet en afgørelse i sagen, end det er tilfældet i de sager, hvor forældrene selv har indgået en aftale (24 % mod 14 %).

Vi ser også en mindre forskel på samværsordningen blandt bopæls- og samværsforældre, idet samværsforældrene i lidt højere grad end bopælsforældrene, angiver, at der ikke er samvær. De samværs- og bopælsforældre, der er udvalgt til undersøgelsen, er fordelt på samme måde med hensyn til samværsordning. Dette resultat tyder derfor på, at samværsforældre uden samvær i lidt højere grad end andre samværsforældre har haft incitament til at besvare spørgeskemaet (eller omvendt, at bopælsforældre, hvor der ikke er samvær, i mindre grad har besvaret skemaet). Dette forhold er vigtigt at tage højde for, når vi tolker resultaterne af undersøgelsen, og vi har derfor, som beskrevet, valgt at opdele samværsforældrene efter deres samværsordning, når vi undersøger deres tilfredshed med sagsbehandlingen.

Derudover ser vi tydelige aldersforskelle, idet det især er de ældste børn på 14-17 år, der ikke ser den anden forælder længere. 27 % af børnene i denne gruppe ser således ikke samværsforælderen. Det samme gælder for 11 % af de 6-8-årige og 19 % af de 2-3-årige. For de 14-17-årige er der ikke forskel på, om der er truffet en afgørelse eller ej i sagen – dette gælder kun i de andre aldersgrupper.

Endelig ser vi, at samværsordningen hænger sammen med hvilken risikogruppe, sagen tilhører. Blandt børn i Gruppe 1 og Gruppe 2 har 12 % ikke samvær med samværsforælderen, mens 42-46 % af børnene har en 10/4-, en 9/5- eller en deleordning. Blandt børn fra Gruppe 4 ser vi omvendt 23 %, hvor der ikke er samvær, mod 30 % med en udvidet samværsordning eller deleordning.

Figur 5.5 Samværsordning fordelt på baggrundsfaktorer. Procent.

N: 1485

Note 1: Afhængig variabel på vandret akse.

Note 2: Gruppe 1: Lavt konfliktniveau, Gruppe 2: Højt konfliktniveau, Gruppe 3: 1-2 sociale problemer, Gruppe 4: Vold eller mere end 2 sociale problemer.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

5.4 Forældres trivsel målt ved hjælp af arbejdsfravær og psykisk trivsel

De sidste to analyser handler om forældrenes trivsel målt ved hjælp af et spørgsmål om deres fravær fra arbejde og ved hjælp af fem spørgsmål fra The Hopkins Symptoms Checklist (HSCL-skalaen), der spørger til frygt, nervøsitet, nedtrykthed, bekymring, følelse af at alt er hårdt og følelse af håbløshed.

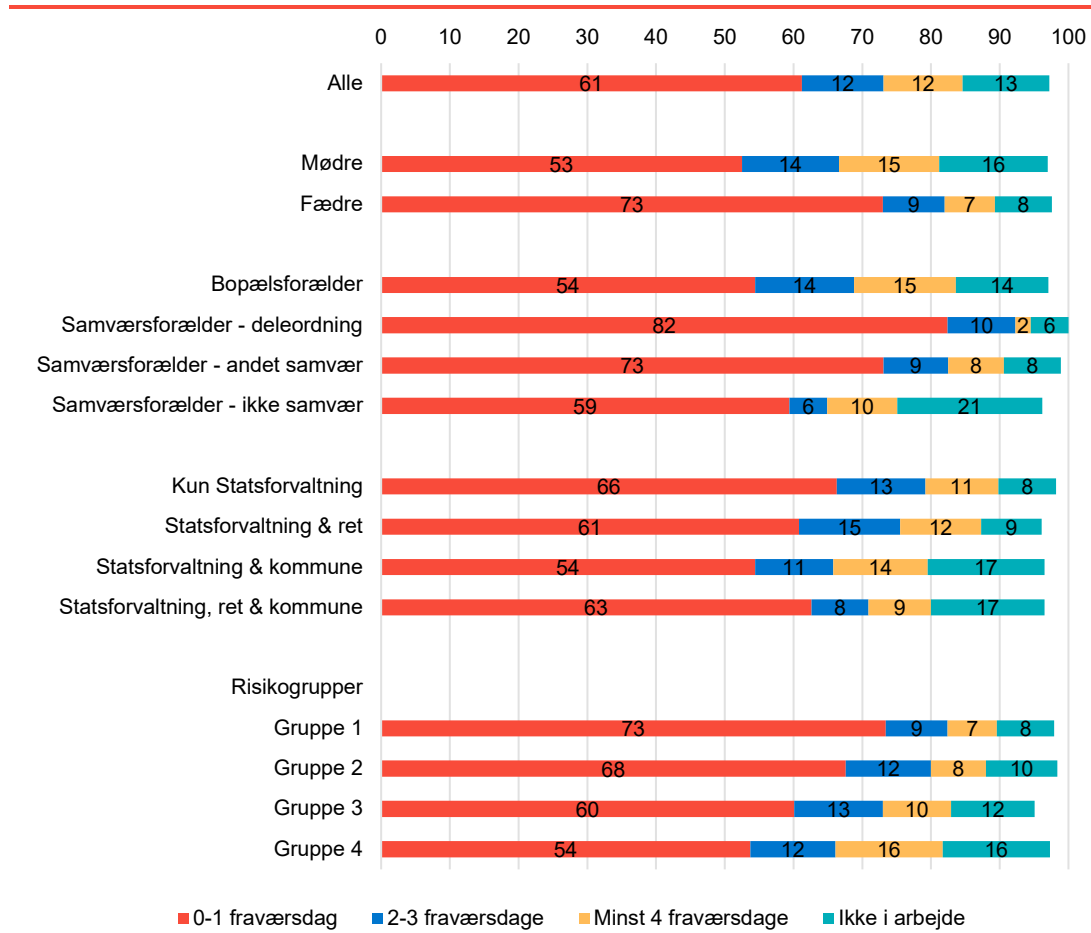
Analyserne i Figur 5.6 viser, at kvinder i noget højere grad end mænd står uden for arbejdsmarkedet, og at de derudover i højere grad har været fraværende fra arbejde måneden op til

besvarelsen af skemaet. Således er 16 % af kvinderne ikke i arbejde, 14 % har været fraværende i 2-3 dage i løbet af seneste måned, mens 15 % har været fraværende mindst 4 dage. Blandt mændene er 8 % ikke i arbejde, 9 % har haft 2-3 dages fravær, mens 7 % har været fraværende mindst 4 dage.

De store kønsforskelle har selvfølgelig betydning for den følgende analyse af fraværet blandt forældre med forskellige samværsordninger, idet bopælsforældrene, der jo oftest er kvinder, har noget større fravær, end samværsforældrene har. Inden for gruppen af samværsforældre ser vi dog tydelige forskelle på forældre med forskellige samværsordninger, idet fraværet er relativt lavt blandt forældre med en deleordning (12 % har været fraværende mere end én dag/6 % er ikke i arbejde) og relativt højt blandt forældre, der ikke ser deres børn (16 % har været fraværende mere end én dag/21 % er ikke i arbejde).

Derudover ser vi, at antallet af myndigheder, som familien er i kontakt med, og især den risikogruppe, som familien er placeret i, hænger sammen med forældrenes fravær. Blandt familier, hvis sag behandles i kommunen, er dobbelt så mange forældre ikke i arbejde, end det er tilfældet i familier, der ikke er i kontakt med kommunen. Er sagen en lavkonflikt sag i Gruppe 1, har 16 % haft mere end en enkelt fraværsdag den seneste måned, mens 8 % ikke er i arbejde. I Gruppe 4, med et højt antal risikofaktorer, har 28 % været fraværende mere end en dag den seneste måned, og 16 % er ikke i arbejde.

Figur 5.6 Forældres arbejdsfravær. Fordelt på baggrundsfaktorer. Procent.

N.: 1485

Note 1: Afhængig variabel på vandret akse.

Note 2: Gruppe 1: Lavt konfliktniveau, Gruppe 2: Højt konfliktniveau, Gruppe 3: 1-2 sociale problemer, Gruppe 4: Vold eller mere end 2 sociale problemer.

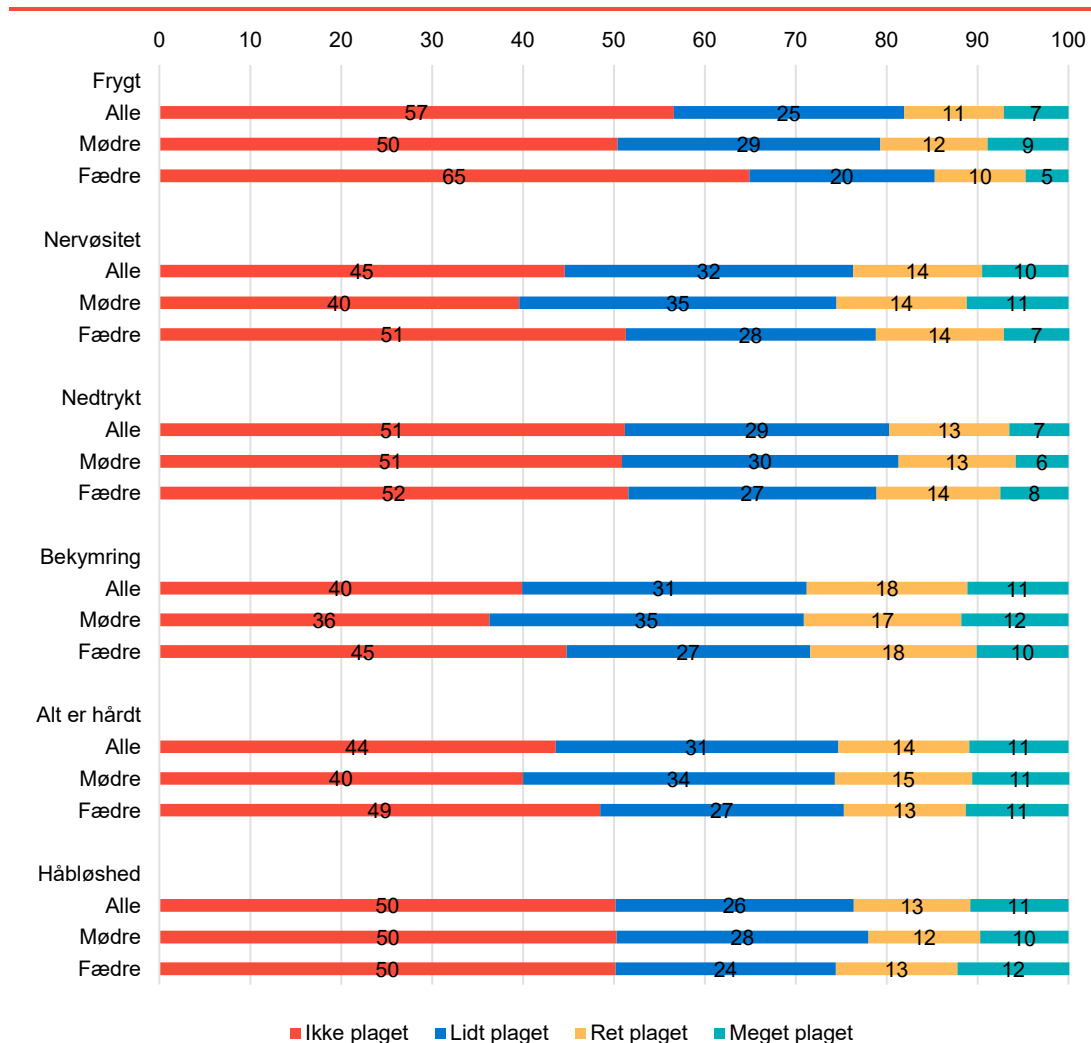
Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

Spørgsmålene fra The Hopkins Symptoms Checklist har vi analyseret enkeltvis i forhold til køn i Figur 5.7. De er desuden samlet i en skala opdelt i fire kategorier og fordelt på forskellige baggrundsfaktorer i Figur 5.8.

Figur 5.7 viser, at der samlet set er 18 %, der føler sig ret plaget eller meget plaget af frygt, 24 %, der føler sig ret plaget eller meget plaget af nervøsitet, 20 %, der angiver, at de er ret plaget eller meget plaget af nedtrykthed, 29 %, der angiver, at de er ret eller meget plaget af bekymring, 25 %, der angiver, at de har følt sig ret plagede eller meget plagede af tanker om, at alt er hårdt, og 24 % der har følt sig ret eller meget plaget af håbløshed. Kvinder angiver i højere grad end mænd at have oplevet frygt, nervøsitet og bekymring. Derudover er der ikke kønsforskelle på psykisk mistrivsel.

Figur 5.7 Symptomer på psykisk mistrivsel blandt forældrene. Spørgsmål fra HSCL-instrumentet. Opdelt på køn. Procent.

N: 1485

Note: Afhængig variabel på vandret akse.

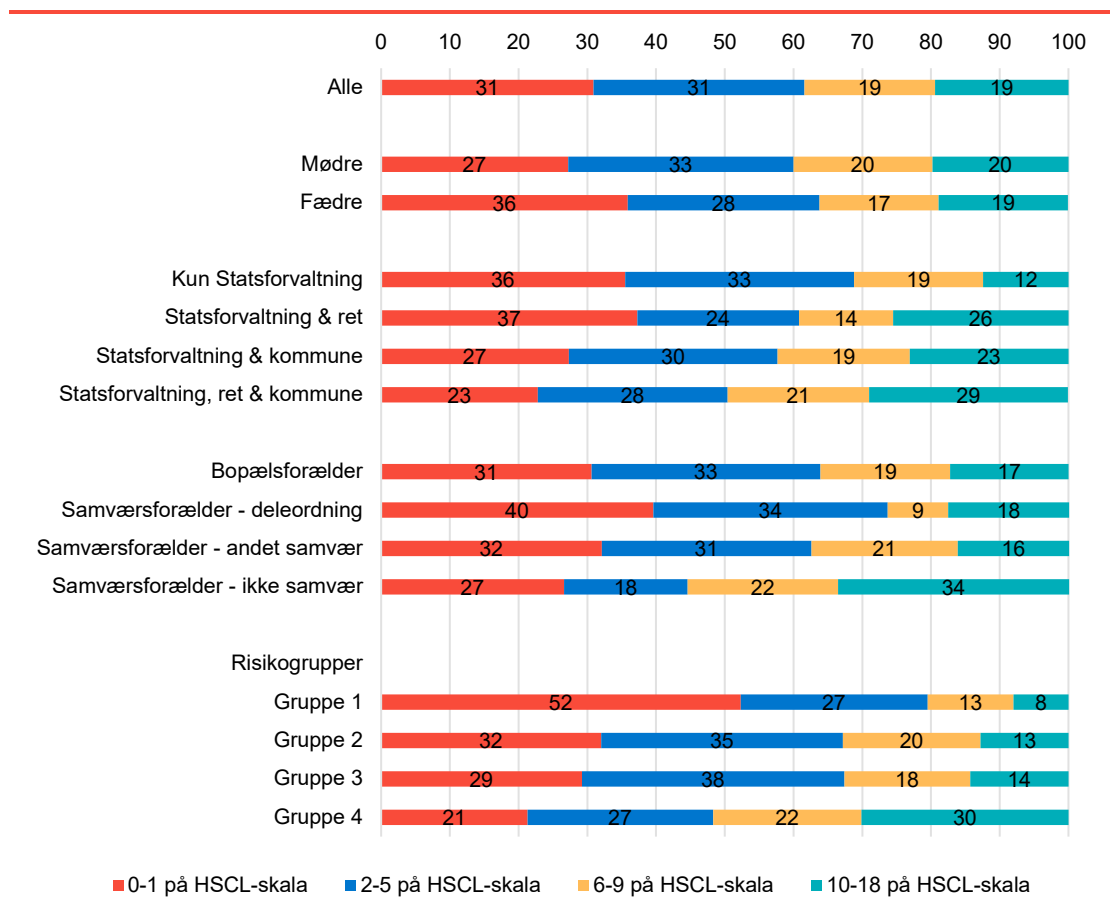
Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

Den sidste analyse af forældres psykiske trivsel, vist i Figur 5.8, viser forældrenes samlede score på HSCL-skalaen og er opdelt i fire kategorier: Meget få symptomer: 0-1 point, Lavt niveau af symptomer: 2-5 point, Mellemløjt niveau af symptomer: 6-9 point og Højt niveau af symptomer: 10-18. Ét point svarer til, at man i højst et af de seks spørgsmål, jf. Figur 5.7, har svaret "lidt plaget", mens 18 point svarer til, at man i alle seks spørgsmål har angivet, at man er "meget plaget".

Samlet set har 31 % scoret 0-1 point, 31 % har scoret 2-5 point, 19 % har scoret 6-9 point, mens 19 % har scoret 10-18 point. Ud over køn, hænger den psykiske trivsel sammen med, hvor mange myndigheder familien er i kontakt med, om man ser sine børn eller ej, og hvilken risikogruppe man befinder sig i. Mens 12 % af forældre, der kun er i kontakt med Statsforvaltningen, scorer mindst 10 point på skalaen, gælder det 29 % af de forældre, der er i kontakt med både Statsforvaltning, retten og kommunen. 16-18 % af forældre, der ser deres børn, scorer mindst 10 point på skalaen. Det tal er 34 % for forældre, der ikke ser deres børn. Og

ligeledes ser vi, at 8 % af forældre, der tilhører Gruppe 1, har scoret mindst 10 point på skalaen. Mens det samme er gældende for 30 % af forældrene i Gruppe 4.

Figur 5.8 Forældres trivsel målt ved hjælp af samlet HSCL-skala opdelt i 4 grupper. Fordelt på baggrundsfaktorer. Procent.

N: 1485

Note 1: Afhængig variabel på vandret akse.

Note 2: Gruppe 1: Lavt konfliktniveau, Gruppe 2: Højt konfliktniveau, Gruppe 3: 1-2 sociale problemer, Gruppe 4: Vold eller mere end 2 sociale problemer.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

5.5 Opsummering af kapitel 5

Børn, der er involveret i en sag ved de familieretlige myndigheder, har et højere niveau af adfærds- og trivselsproblemer sammenlignet med andre børn i Danmark, når vi måler deres trivsel ved hjælp af det standardiserede instrument SDQ. Kun 53 % af de børn, der er involveret i en familieretlig sag, falder således inden for normalområdet mod 83 % af andre danske børn. Cirka en tredjedel af forældrene angiver, at de er "virkelig meget" eller "ret meget" bekymrede for deres børn.

De mindste 0-3-årige børn trives ifølge deres forældre lidt bedre, end de større børn gør, hvilket både kan skyldes tilfældigheder, eller at de i mindre grad er bevidste om konflikterne mellem forældrene. Derudover ser vi en dårligere børnetrivsel i gengangersager, end i førstegangssager, og en dårligere børnetrivsel i sager, der behandles ved både Statsforvaltningen, retten og

kommunen, end i sager, der afsluttes i Statsforvaltningen uden at involvere andre myndigheder. Som ventet ses vi desuden en markant dårligere trivsel i sager med et højt niveau af sociale problemer, end det er tilfældet i sager med lavt konfliktniveau og fravær af sociale problemer.

Månedens op til besvarelsen af spørgeskemaet er skolefraværet blandt børnene i de familieretlige sager ca. dobbelt så højt som andre danske børns fravær (29 mod 15 % har mere end 10 % fravær). Her er det de ældste børn, der har mest fravær. Igen er fraværet sammenhængende med, hvilken risikogruppe forældrene befinder sig i, idet fraværet er lavest i Gruppe 1 og højest i Gruppe 4.

15 % af familierne i undersøgelsen praktiserer en deleordning, hvor barnet bor næsten lige meget hos begge forældre. Det er færre, end det er tilfældet i andre skilte familier, hvor 37 % praktiserer en deleordning. 18 % angiver, at der ikke har været samvær mellem barnet og samværsforælderen den seneste måned, hvilket svarer nogenlunde til andelen i alle danske skilte familier. Forældrene til de største 14-17-årige børn angiver i højere grad, at der ikke er samvær. Derudover stiger sandsynligheden for, at der ikke er samvær, hvis der er truffet en afgørelse i sagen, hvis der er tale om en gengangersag, og hvis familien er i kontakt med andre myndigheder end Statsforvaltningen. Endelig er der som ventet mere samvær mellem barn og samværsforælder i de mindre belastede risikogruppe 1 og 2, end der er i den mest belastede Gruppe 4.

Kvinderne i undersøgelsen står i lidt højere grad end mændene uden for arbejdsmarkedet. Derudover ser vi som i de øvrige analyser, at arbejdsfraværet er større, jo længere sagsforløbet er, jo flere myndigheder familien er i kontakt med, og jo flere risici familien oplever.

Forældrenes individuelle trivsel er målt ved hjælp af udvalgte spørgsmål fra HSCL-skalaen. Kvinder trives ifølge denne måling lidt bedre end mænd. Derudover ser vi, at trivslen blandt forældrene er ringere, jo flere myndigheder de er i kontakt med, og jo flere risici de oplever.

6 Resultater – Oplevelse af sagsbehandling

Et centralt mål med reformen af det familieretlige system og oprettelsen af familieretshuset er, at forældre og børn i højere grad oplever, at de tilbud, de deltager i, er relevante for deres situation, at forløbet hænger godt sammen, samt at forløbet bidrager til bedre trivsel for børnene og et bedre samarbejde mellem forældrene. Dette afsnit viser forældrenes tilfredshed med systemet før 1. april, og er således udgangspunkt for de kommende målinger af tilfredshed.

Alle analyser af tilfredshed er opdelt efter, om sagen er 1) en førstegangssag eller en gengangssag, 2) hvilke myndigheder forældrene har været i kontakt med, 3) forældrenes køn, 4) hvorvidt forældrene er bopæls- eller samværsforældre med forskellige samværsordninger, samt 5) hvilken risikogruppe forældrene befinder sig i. Kun hvis der er en signifikant forskel mellem grupperne, er analysen vist i figurerne.

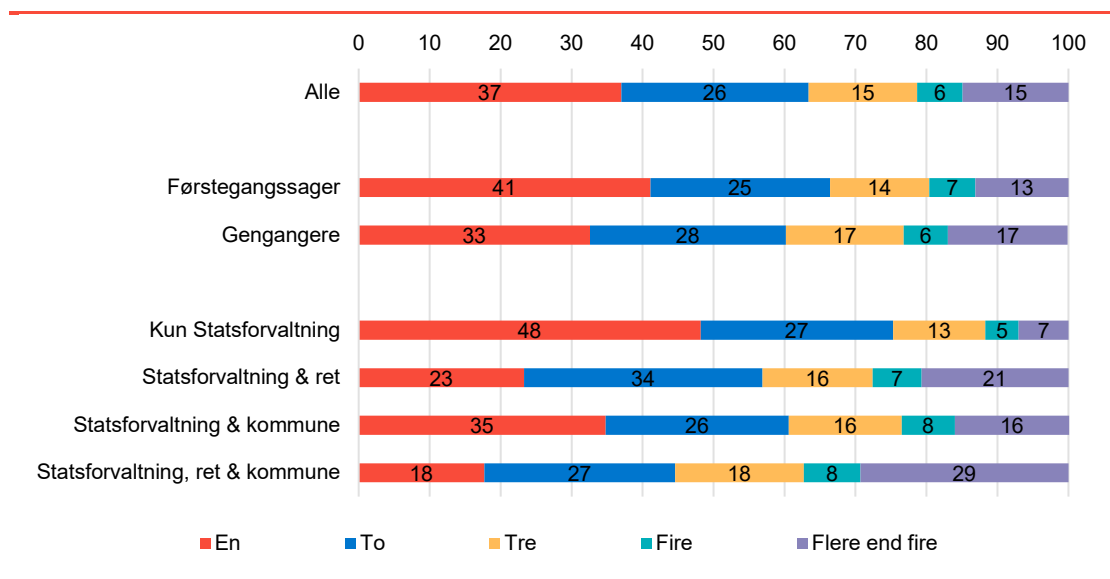
Da forældrenes køn og hvorvidt de er bopæls- eller samværsforældre er kraftigt overlappende (kvinder er oftest bopælsforældre, mens mænd oftest er samværsforældre), har vi i analyserne af sammenhængene mellem køn og tilfredshed taget højde for, om der er tale om bopæls- eller samværsforældre, og omvendt i analyserne af sammenhængene mellem forældrestatus og tilfredshed taget højde for forældrenes køn. Disse analyser viste, at kønsforskellene kunne forklares med forældrenes status som bopæls- eller samværsforældre, og at køn derfor ikke spiller en selvstændig rolle for tilfredsheden. Derfor viser figurerne forskellene på bopælsforældre og samværsforældre med forskellige samværsordningers oplevelse af sagsbehandlingen, frem for kønsforskellene.

6.1 Antallet af medarbejdere, familien er i kontakt med i Statsforvaltningen

Den første Figur 6.1 viser, hvor mange medarbejdere forældrene har mødt, mens deres sag er blevet behandlet i Statsforvaltningen. Der spørges ikke til, hvilke typer medarbejdere det drejer sig om, så derfor kan der være tale om både jurister, børnesagkyndige og medarbejdere i infocenter, som har forskellige funktioner i sagsforløbet. Alt i alt har 37 % af forældrene mødt en enkelt medarbejder, 26 % har mødt to medarbejdere, 15 % har mødt tre medarbejdere, 6 % har mødt fire medarbejdere, mens 15 % har mødt mere end fire medarbejdere i Statsforvaltningen.

Forældre, der henvender sig første gang, møder lidt færre medarbejdere, end forældre der tilhører gengangergruppen. Og derudover ser vi, at antallet af medarbejdere stiger, jo flere myndigheder forældrene har været i kontakt med. Hvis forældrene kun har været i kontakt med Statsforvaltningen, er det næsten halvdelen der kun har mødt én medarbejder, mens 7 % har været i kontakt med mere end 4 medarbejdere. Blandt de, der har været i kontakt med både Statsforvaltningen, retten og kommunen, har 18 % kun været i kontakt med én medarbejder i Statsforvaltningen, mens 29 % har været i kontakt med mere end fire forskellige medarbejdere i Statsforvaltningen.

Figur 6.1 Antallet af medarbejdere forældrene har mødt i Statsforvaltningen. Fordelt på førstegangssager og gengangere, samt de myndigheder forældrene har været i kontakt med. Procent.

N: 1485

Note: Afhængig variabel på vandret akse.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

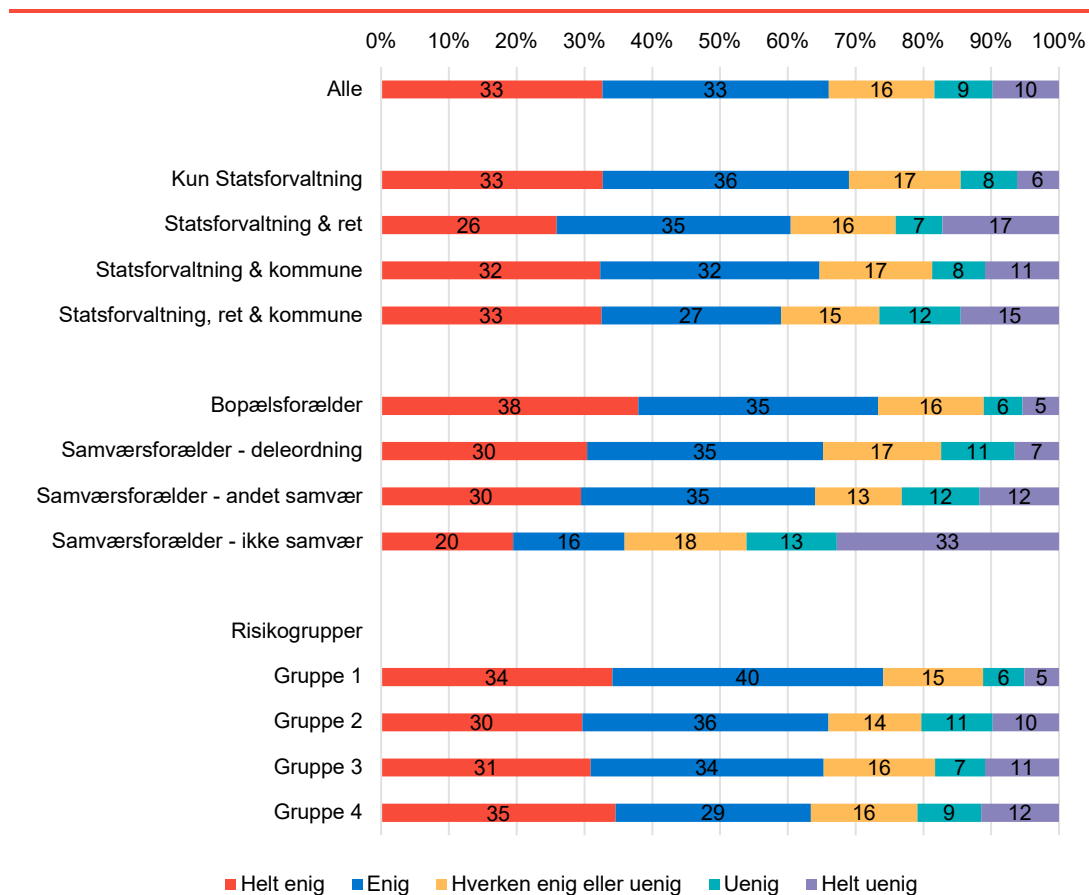
6.2 Forløbets relevans og medarbejdernes forståelse for forældre og børn

Som Figur 6.2 viser, erklærer to tredjedele sig enige i, at forløbet i Statsforvaltningen var relevant for forældrenes situation, mens knap 20 % mener, at dette ikke var tilfældet. Forældre, der efterfølgende har været i retten, oplevede i lidt mindre grad forløbet i Statsforvaltningen som relevant, end de der ikke har været i retten.

Bopælsforældre og samværsforældre med forskellige samværsordninger har forskellige opfat- telser af forløbets relevans. Mens knap tre fjerdedele af bopælsforældrene erklærer dig "enige" eller "helt enige" i, at forløbet har været relevant, gælder det samme for to tredjedele af de samværsforældre, der ser deres børn, og for 36 % af de samværsforældre, der ikke ser deres børn.

Oplevelsen af forløbets relevans er derudover lidt forskellig hos forældrene fra de fire risiko- grupper, idet 3/4 af Gruppe 1 oplevede forløbet som relevant, mens det samme var tilfældet for knap 2/3 af forældrene i Gruppe 4. Forskellene er dog ikke markante.

Figur 6.2 Andel, der oplever, at forløbet i Statsforvaltningen har været relevant for forældres situation. Fordelt på baggrundsfaktorer. Procent.

N: 1485

Note 1: Afhængig variabel på vandret akse.

Note 2: Gruppe 1: Lavt konfliktniveau, Gruppe 2: Højt konfliktniveau, Gruppe 3: 1-2 sociale problemer, Gruppe 4: Vold eller mere end 2 sociale problemer.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

Går vi videre til analyserne, som er vist i Figur 6.3, ser vi, at opfattelsen af, om medarbejderne var i stand til at forstå begge forældres oplevelse af sagen, ligeledes hænger sammen med, hvor mange myndigheder man har været i kontakt med, om man er bopælsforælder eller samværsforælder med forskellige samværsordninger, samt hvilken risikogruppe sagen tilhører.

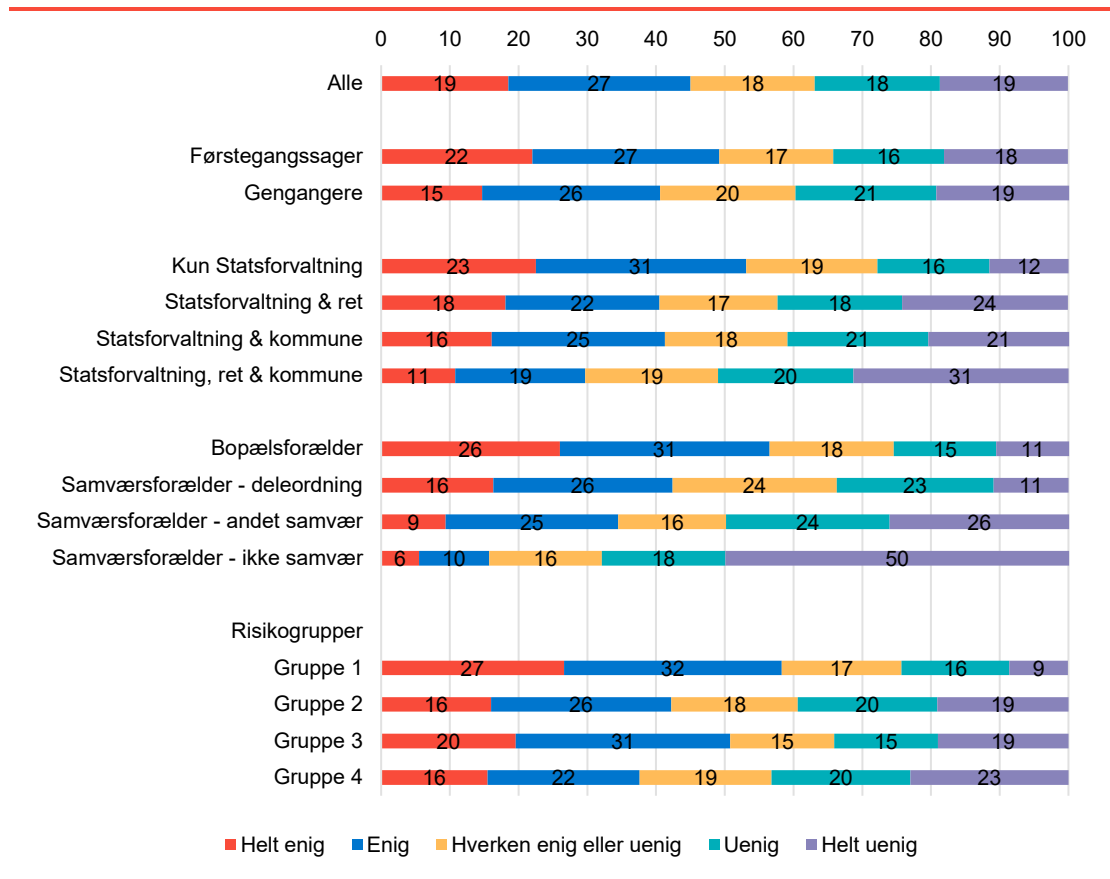
I alt er 46 % enige i, at medarbejderne har vist forståelse for begge parter oplevelse af sagen. Blandt forældre, der udelukkende har mødt medarbejdere i Statsforvaltningen, gælder det 54 %, mens det for forældre, der har været i kontakt med både Statsforvaltning, retten og kommunen, kun er 30 %, der erklærer sig enige i, at begge forældre er blevet mødt med forståelse.

Igen er der stor forskel på bopælsforældre og samværsforældre med forskellige samværsordninger. Mens 57 % af bopælsforældrene har oplevet, at begge forældre er blevet mødt med forståelse af Statsforvaltningens medarbejdere, gælder det samme for 42 % af samværsforældre med en deleordning, 34 % af samværsforældre med andre samværsordninger og 16 % af samværsforældre, der ikke ser deres børn.

Derudover ser vi, at forældre i de fire risikogrupper har lidt forskellig opfattelse af, hvorvidt de begge er blevet mødt med forståelse, idet 59 % af forældrene i Gruppe 1 erklærer sig "enige"

eller "helt enige" i, at begge er blevet mødt med forståelse, mens det samme gælder for 38 % af forældrene i Gruppe 4.

Figur 6.3 Andel, der oplever, at medarbejderne har haft forståelse for begge forældres oplevelse af sagen. Fordelt på baggrundsfaktorer. Procent.

N: 1485

Note 1: Afhængig variabel på vandret akse.

Note 2: Gruppe 1: Lavt konfliktniveau, Gruppe 2: Højt konfliktniveau, Gruppe 3: 1-2 sociale problemer, Gruppe 4: Vold eller mere end 2 sociale problemer.

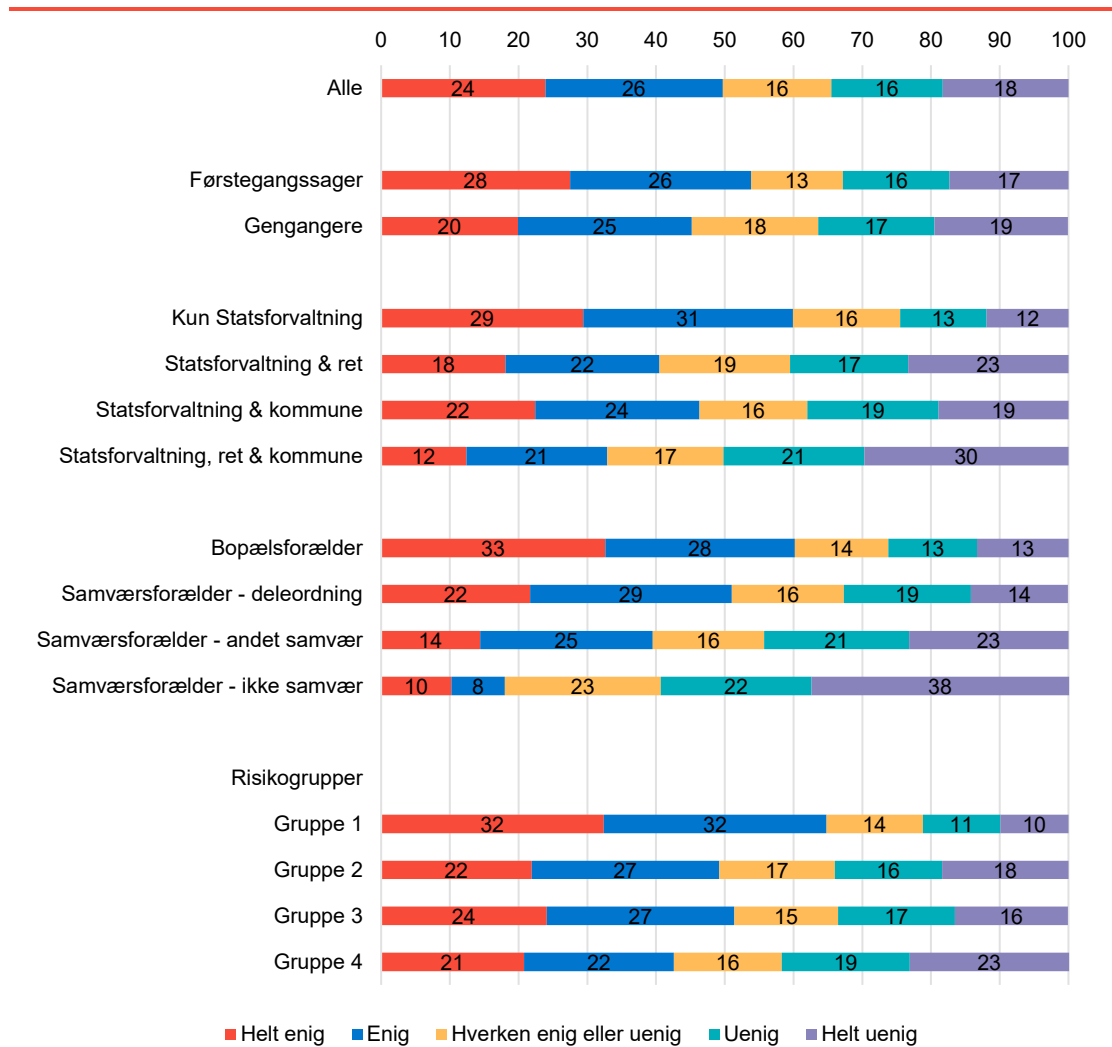
Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

Et formål med reformen er, at de familieretlige sager om børn i skilte familier i endnu højere grad skal have fokus på børnenes trivsel (Børne- og Socialministeriet, 2018). I Figur 6.4 ser vi, at halvdelen af forældrene er enige i, at dette var tilfældet under det gamle system, mens en tredjedel var uenige i dette. Igen ser vi, at forældrenes oplevelse af, om medarbejderne tog udgangspunkt i børnenes hverdag, hænger sammen med, hvor mange myndigheder de er i kontakt med, deres forældrestatus og samvær, samt hvilken risikogrube forældrene tilhører.

Det viser sig fx ved, at 25 % af forældre, hvis sag udelukkende er behandlet i Statsforvaltningen, erklærer sig "uenige" eller "helt uenige" i, at medarbejderne har taget udgangspunkt i børnenes hverdag. Det samme gør sig gældende 51 % af de forældre, hvis sag er behandlet i både Statsforvaltning, retten og kommunen. Derudover ser vi, at 26 % af bopælsforældrene er "uenige" eller "helt uenige" i, at der er blevet taget udgangspunkt i børnenes hverdag. Det samme svarer 33 % af samværsforældre med en deleordning, 44 % af samværsforældre med andre samværsordninger og 60 % af samværsforældre, der ikke ser deres børn. Og igen ser vi markante forskelle på de fire risikogrupper, idet 21 % af forældrene i Gruppe 1 er "uenige"

eller "helt uenige" i at medarbejderne har taget udgangspunkt i børnenes trivsel og hverdag, mens det samme gælder 42 % af forældrene i Gruppe 4.

Figur 6.4 Andel, der oplever, at medarbejderne i Statsforvaltningen har taget udgangspunkt i børns trivsel og hverdag. Fordelt på baggrundsfaktorer. Procent.

N: 1485

Note 1: Afhængig variabel på vandret akse.

Note 2: Gruppe 1: Lavt konfliktniveau, Gruppe 2: Højt konfliktniveau, Gruppe 3: 1-2 sociale problemer, Gruppe 4: Vold eller mere end 2 sociale problemer.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

6.3 Oplevelse af udbytte for samarbejde og trivsel

Når det kommer til udbyttet af statsforvaltningsforløbet i forhold til forældrenes forståelse for børnene, deres indbyrdes samarbejde og børnenes hverdagsliv, ser vi i Figur 6.5, Figur 6.6 og Figur 6.7 et mønster, der ligner det, vi har set i de foregående figurer.

Generelt er kun en mindre del "enige" eller "helt enige" i, at forløbet har bidraget til øget forståelse for børnenes reaktioner og behov (21 %), det indbyrdes samarbejde (17 %) og et bedre hverdagsliv for børnene (28 %).

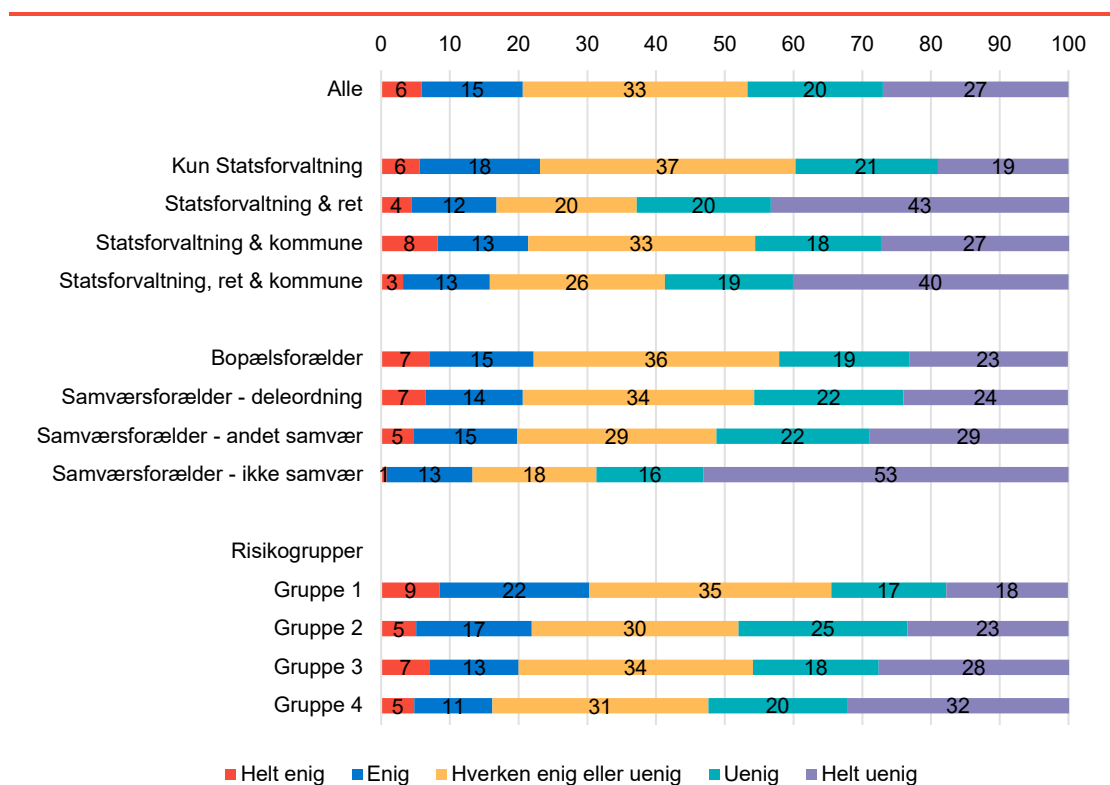

Forældre, der kun har været i kontakt med Statsforvaltningen, er lidt mere positive (eller neutrale), end forældre der også har fået deres sag behandlet i retten eller i kommunen. Det ses fx i Figur 6.5, hvor 40 % af de forældre, der udelukkende har fået deres sag behandlet i Statsforvaltningen, er "uenige" eller "helt uenige", at forløbet har givet dem en større forståelse af deres børns behov. Det samme gør sig gældende for henholdsvis 63 % og 59 % af de forældre, der har fået sagen behandlet i Statsforvaltningen og retten/i Statsforvaltningen, retten og kommunen.

På spørgsmålet om, hvorvidt forløbet i Statsforvaltningen har bidraget til et bedre samarbejde mellem forældrene, vist i Figur 6.6, erklærer 50 % af forældre, der kun har fået sagen behandlet i Statsforvaltningen, sig "uenige" eller "helt uenige" i dette, mens det samme gælder for 80 % af de forældre, der både har fået sagen behandlet i Statsforvaltningen, retten og kommunen.

Og når det, jf. Figur 6.7, gælder oplevelsen af, om forløbet har bidraget til et bedre hverdagsliv for børnene, er 37 % af forældre, der kun har fået deres sag behandlet i Statsforvaltningen, "uenige" eller "helt uenige" i dette, mod 59 % af de forældre der har mødt både Statsforvaltning, retten og kommunen.

Figur 6.5 Andel, der oplever, at statsforvaltningsforløbet har øget forældres forståelse for børns reaktioner og behov. Fordelt på baggrundsfaktorer. Procent.

N: 1485

Note 1: Afhængig variabel på vandret akse.

Note 2: Gruppe 1: Lavt konfliktniveau, Gruppe 2: Højt konfliktniveau, Gruppe 3: 1-2 sociale problemer, Gruppe 4: Vold eller mere end 2 sociale problemer.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

For analyserne af forældrenes udbytte af sagsbehandlingen gælder det, at bopælsforældre og samværsforældre, der har en deleordning, i størst grad oplever, at de og deres børn har fået et positivt udbytte af sagsbehandlingen. Samværsforældre, der har andre samværsordninger

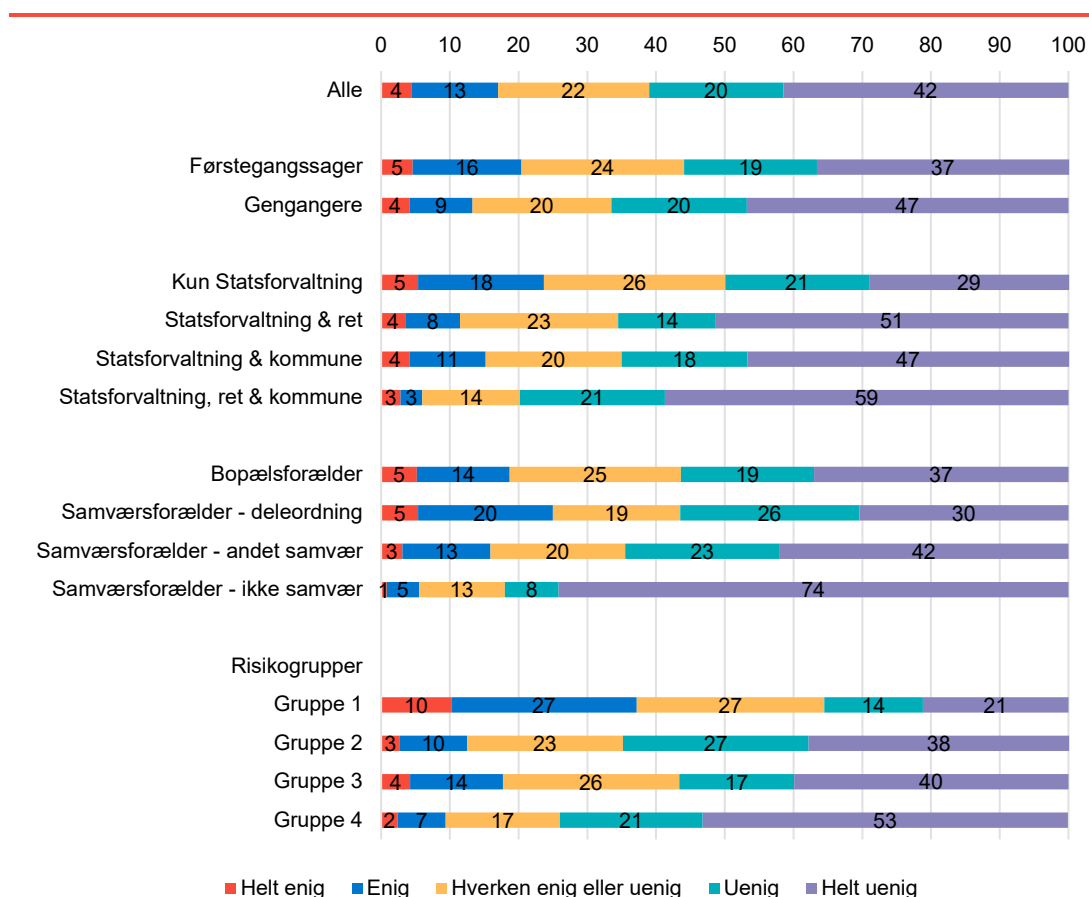
end deleordninger, er modsat lidt mindre enige i at have oplevet forbedringer, mens samværsforældre, der ikke ser deres børn, ikke overraskende i meget lille grad oplever, at forløbet i Statsforvaltningen har ført til forbedringer for børnene eller forældresamarbejdet.

Figur 6.5 viser således, at 42 % af bopælsforældrene er uenige i, at forældrene er blevet bedre til at forstå børnenes reaktioner og behov. Det samme gælder 51 % af samværsforældre med andre samværsordninger end en deleordning og 69 % af samværsforældre, der ikke ser deres børn.

I Figur 6.6 ser vi, at 57 % af bopælsforældrene er uenige i, at Statsforvaltningsforløbet har bidraget til et bedre samarbejde. Det gælder 64 % af de samværsforældre, der har andre samværsordninger end deleordninger og 82 % af de samværsforældre, der ikke ser deres børn.

Og i Figur 6.7 ser vi, at henholdsvis 37 % af bopælsforældrene og 45 % af samværsforældre med en deleordning er uenige i, at forløbet har medført et bedre hverdagsliv for børnene, mens det tal er 54 % hos samværsforældre med andre samværsordninger end deleordninger og 81 % hos samværsforældre, der ikke ser deres børn.

Figur 6.6 Andel, der oplever, at Statsforvaltningsforløbet har bidraget til bedre forældresamarbejde. Fordelt på baggrundsfaktorer. Procent.

N: 1485

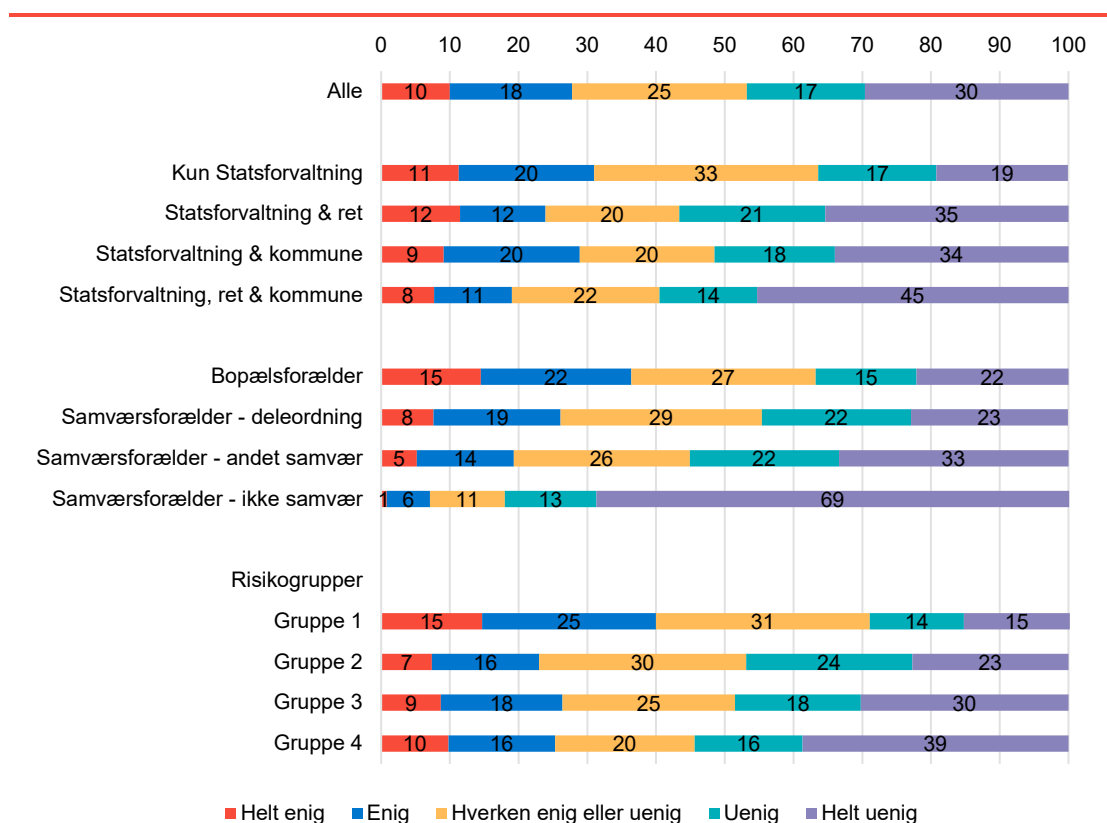
Note 1: Afhængig variabel på vandret akse.

Note 2: Gruppe 1: Lavt konfliktniveau, Gruppe 2: Højt konfliktniveau, Gruppe 3: 1-2 sociale problemer, Gruppe 4: Vold eller mere end 2 sociale problemer.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

Endelig viser de tre analyser af forældrenes oplevede udbytte af Statsforvaltningsforløbet, at forældrene i de fire risikogrupper har forskellige opfattelser af, om forløbet har skabt forbedringer for samarbejdet og børnene. I Figur 6.5 ser vi, at 34 % af forældrene i Gruppe 1 er "uenige" i, at forældrene som følge af Statsforvaltningsforløbet er blevet bedre til at forstå deres børns reaktioner og behov. Det gælder 52 % af forældrene i Gruppe 4. Figur 6.6 viser, at 35 % af forældrene i Gruppe 1 er "uenige" i, at de er blevet bedre til at samarbejde, mod 74 % af Gruppe 4. Og endelig viser Figur 6.7, at 29 % af Gruppe 1 er "uenige" i, at forløbet har bidraget til et bedre hverdagsliv for børnene. Det samme gælder 54 % af forældrene i Gruppe 4.

Figur 6.7 Andel, der oplever, at Statsforvaltningsforløbet har bidraget til bedre hverdagsliv for børn. Fordelt på baggrundsfaktorer. Procent.

N: 1485

Note 1: Afhængig variabel på vandret akse.

Note 2: Gruppe 1: Lavt konfliktniveau, Gruppe 2: Højt konfliktniveau, Gruppe 3: 1-2 sociale problemer, Gruppe 4: Vold eller mere end 2 sociale problemer.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

6.4 Oplevelsen af børneinddragelse

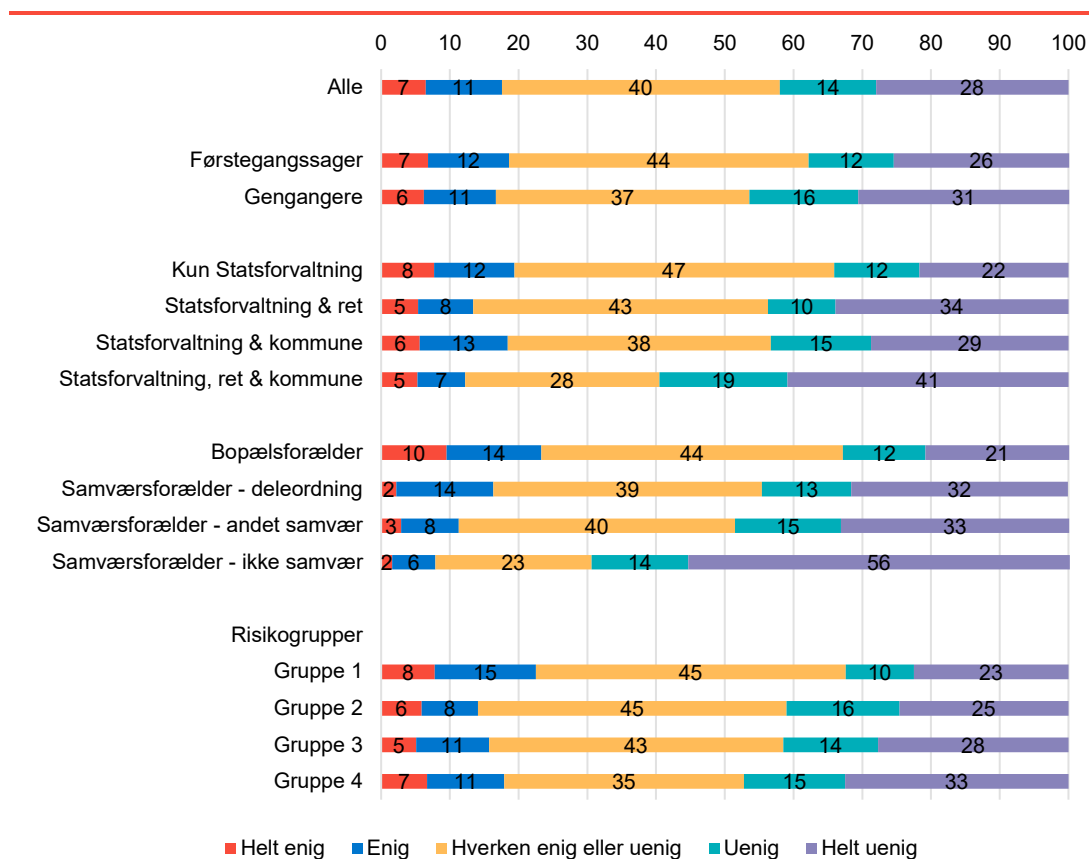
I Figur 6.8 har vi spurgt forældrene, om de har oplevet, at deres børn er blevet hørt og inddraget på en passende måde i Statsforvaltningen. Det er 18 % "enige" eller "helt enige" i, mens 42 % er "uenige" eller "helt uenige".

Også her gentager mønsteret fra de foregående figurer sig: Jo flere myndigheder man har mødt, jo mindre oplever man, at barnet er blevet hørt på en passende måde. Bopælsforældre er mere enige i, at deres børn er blevet inddraget på en passende måde, end samværsforældre

med deleordninger er. Sidstnævnte har på den anden side en mere positiv opfattelse af, den måde deres børn er blevet inddraget på, end samværsforældre med andre samværsordninger end deleordninger og samværsforældre, der ikke ser deres børn, har.

Ser vi udelukkende på svarene fra forældre til børn, der er blevet direkte inddraget i fx en børnesamtale, erklærer 38 % sig enige i, at børnene er blevet hørt og inddraget på en passende måde, mens 44 % er uenige i dette.

Figur 6.8 Andel, der oplever, at deres barn/børn er blevet hørt og inddraget på passende måde. Fordelt på baggrundsfaktorer. Procent.

N: 1485

Note 1: Afhængig variabel på vandret akse.

Note 2: Gruppe 1: Lavt konfliktniveau, Gruppe 2: Højt konfliktniveau, Gruppe 3: 1-2 sociale problemer, Gruppe 4: Vold eller mere end 2 sociale problemer.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

6.5 Oplevelse af sammenhæng, koordination og forløbets længde

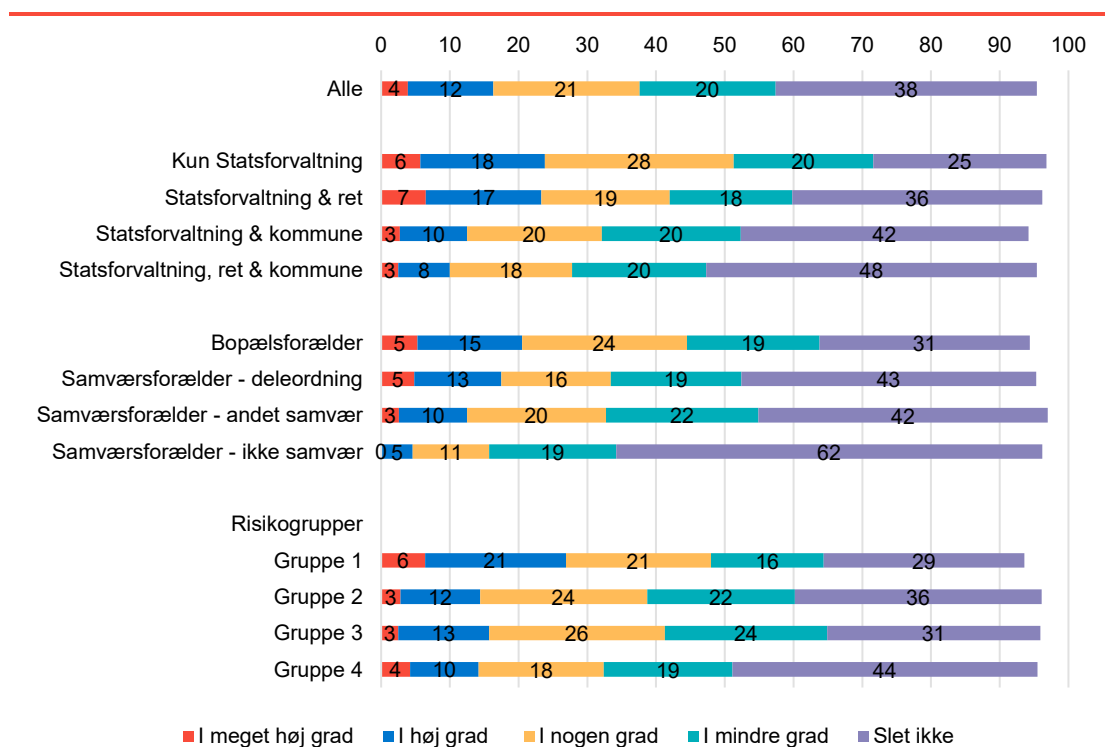
Et vigtigt mål med reformen af det familieretlige system har været, at forløbet i højere grad skal koordineres og opleves som et sammenhængende forløb. I de spørgsmål, der ligger til grund for Figur 6.9, har vi derfor spurgt alle forældre, der har mødt mindst to medarbejdere, om de har oplevet det samlede forløb som sammenhængende og velkoordineret. 16 % mener, at forløbet "i høj grad" eller "i meget høj grad" har været sammenhængende og velkoordineret. En femtedel oplever henholdsvis, at forløbet i nogen grad har været sammenhængende og velkoordineret, og at forløbet i mindre grad har været sammenhængende og velkoordineret, mens 38 % slet ikke finder, at forløbet har været sammenhængende og velkoordineret.

Som man kunne vente, falder andelen, der finder, at forløbet har været hængt godt sammen, jo flere myndigheder forældrene har været i kontakt med. Blandt forældre, der kun har mødt medarbejdere i Statsforvaltningen, oplever godt halvdelen, at deres forløb "i nogen grad" eller "i høj grad" har hængt sammen. Blandt forældre, der har været i kontakt med alle tre myndigheder, gælder det for lidt mere end en fjerdedel.

Også her er bopælsforældre mere positivt indstillede over for sagsforløbet, end samværsforældre, der har samvær med deres børn, er. De er på den anden side er mere positivt indstillede end samværsforældre, der ikke ser deres børn.

Og igen ser vi, at forældre, der tilhører Gruppe 1, som jo også er overrepræsenterede i gruppen, der kun får deres sag behandlet i Statsforvaltningen, i højere grad opfatter forløbet som sammenhængende og velkoordineret, end forældre i Gruppe 4, der også oftere får deres sag behandlet af flere myndigheder.

Figur 6.9 Andel, der oplever, at forløbet har været sammenhængende og velkoordineret. Kun forældre, der har mødt mere end én medarbejder. Fordelt på baggrundsfaktorer. Procent.

N: 1177

Note 1: Afhængig variabel på vandret akse.

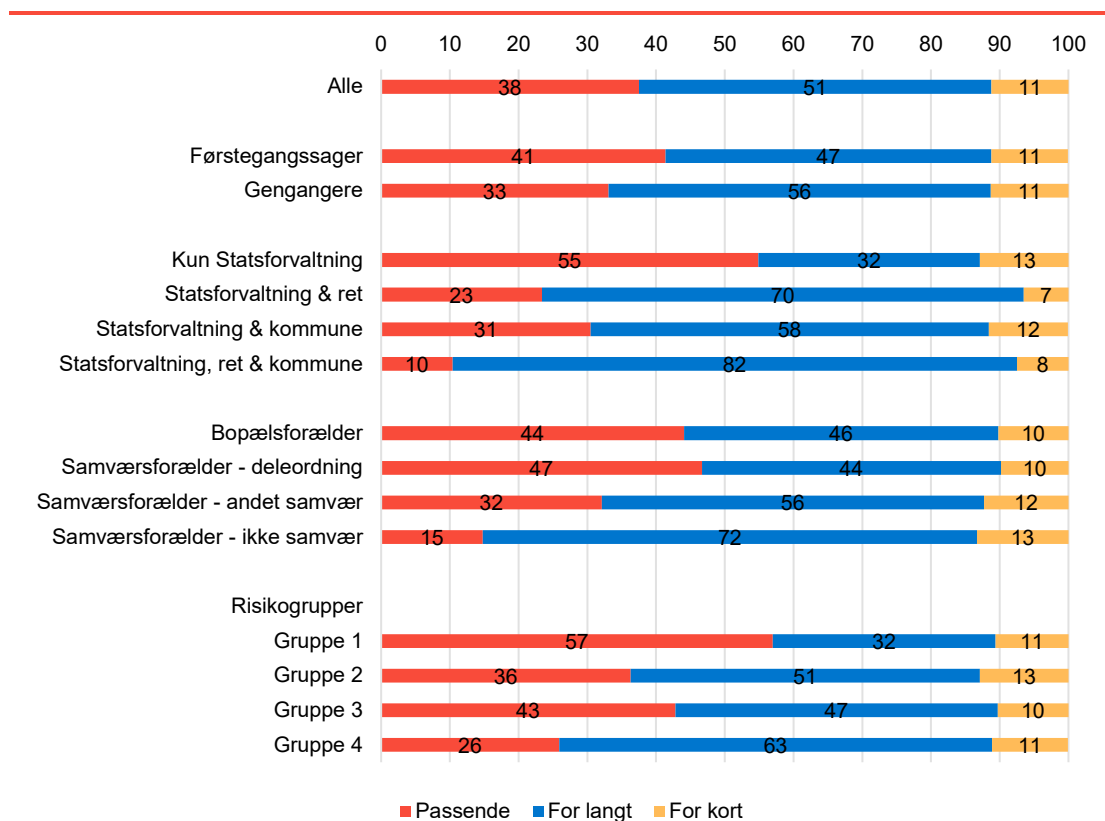
Note 2: Gruppe 1: Lavt konfliktniveau, Gruppe 2: Højt konfliktniveau, Gruppe 3: 1-2 sociale problemer, Gruppe 4: Vold eller mere end 2 sociale problemer.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

Figur 6.10 viser forældrenes oplevelse af det samlede forløbslængde. Generelt oplever 38 %, at forløbet har været passende, halvdelen synes, det har været for langt, mens 12 % angiver at forløbet har været for kort. Som man kan vente, stiger andelen, der oplever, at forløbet har været for langt, jo flere myndigheder der har været involveret i sagen. Blandt forældre der kun har mødt Statsforvaltningen, angiver 32 %, at forløbet har været for langt. Blandt forældre der også har mødt retten og kommunen, gælder det for 82 %.

Derudover ser vi, at bopælsforældre og samværsforældre med deleordninger i lige høj grad synes, at forløbet har været passende, mens flere samværsforældre med andre samværsordninger, og især samværsforældre der ikke ser deres børn i højere grad oplever, at forløbet har været for langt. Det kan skyldes reelle forskelle i sagsbehandlingstiden for de forskellige grupper af samværsforældre. Dog kan det også skyldes, at tiden ikke har stået mål med det udbytte, samværsforældrene oplever at have fået.

Figur 6.10 Andel, der oplever, at forløbet har været henholdsvis passende, for langt eller for kort. Fordelt på baggrundsfaktorer. Procent.

N: 1485

Note 1: Afhængig variabel på vandret akse.

Note 2: Gruppe 1: Lavt konfliktniveau, Gruppe 2: Højt konfliktniveau, Gruppe 3: 1-2 sociale problemer, Gruppe 4: Vold eller mere end 2 sociale problemer.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

6.6 Samlet oplevelse af sagsforløbet og sagens afslutning

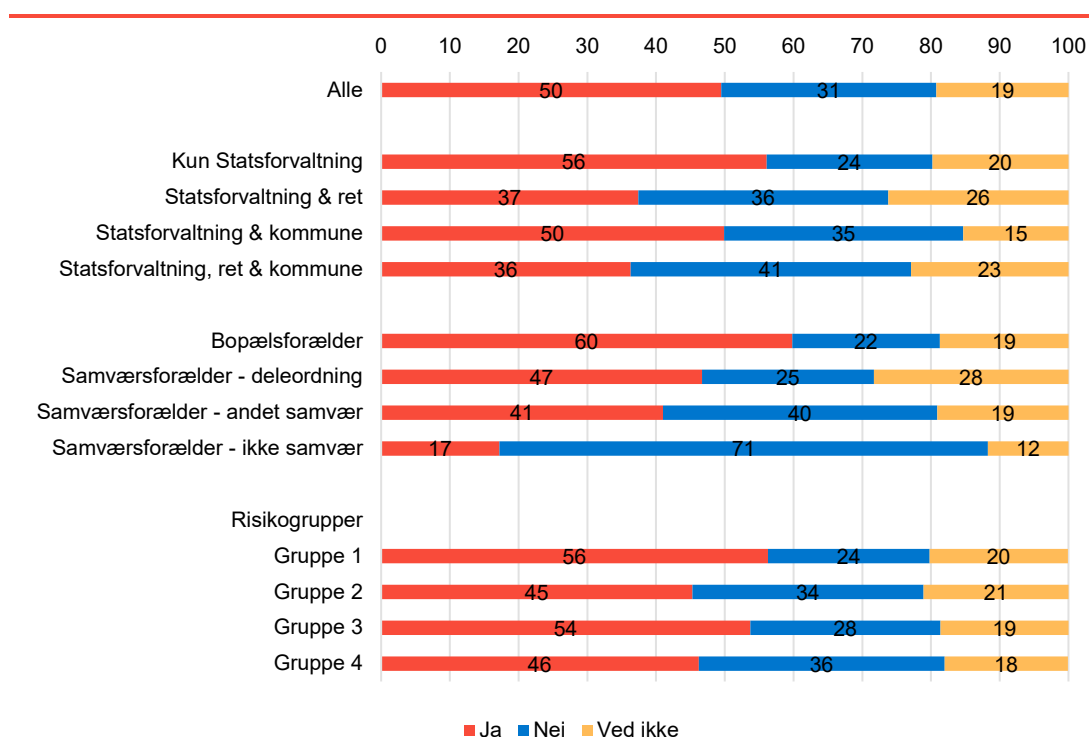
På trods af at en del forældre, som vist i de foregående figurer, er kritisk indstillede overfor de forløb i Statsforvaltningen, de har deltaget i, svarer omkring halvdelen i Figur 6.11, at de vil anbefale andre i en lignende situation at opsøge Statsforvaltningen. Det kan skyldes, at der ikke er så mange alternativer til Statsforvaltningen, Det er derfor ikke nødvendigvis udtryk for, om de har følt sig hjulpet eller ej.

Forældre der ikke har fået deres sag behandlet i retten, vil i højere grad, end forældre der har været i kontakt med domstolene, anbefale Statsforvaltningen til andre: Ca. halvdelen af dem, der ikke har været i retten svarer ja. Det samme gør sig gældende hos to tredjedele af forældre, der har været i retten.

Bopælsforældrene er igen mere positivt indstillede end samværsforældre med forskellige samværsordninger er: 60 % af bopælsforældrene vil anbefale andre at kontakte Statsforvaltningen, mens det samme gælder 47 % af samværsforældre med deleordninger, og 17 % af de samværsforældre, der ikke ser deres børn.

I forhold til dette spørgsmål er der ikke stor forskel på de fire risikogrupper, men vi ser dog, at forældre i Gruppe 1 og Gruppe 3 i højere grad vil anbefale Statsforvaltningen til andre, end det er tilfældet hos forældre i Gruppe 2 og 4.

Figur 6.11 Andel, der vil anbefale andre i samme situation at opsøge Statsforvaltningen. Fordelt på baggrundsfaktorer. Procent.

N: 1485

Note 1: Afhængig variabel på vandret akse.

Note 2: Gruppe 1: Lavt konfliktniveau, Gruppe 2: Højt konfliktniveau, Gruppe 3: 1-2 sociale problemer, Gruppe 4: Vold eller mere end 2 sociale problemer.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

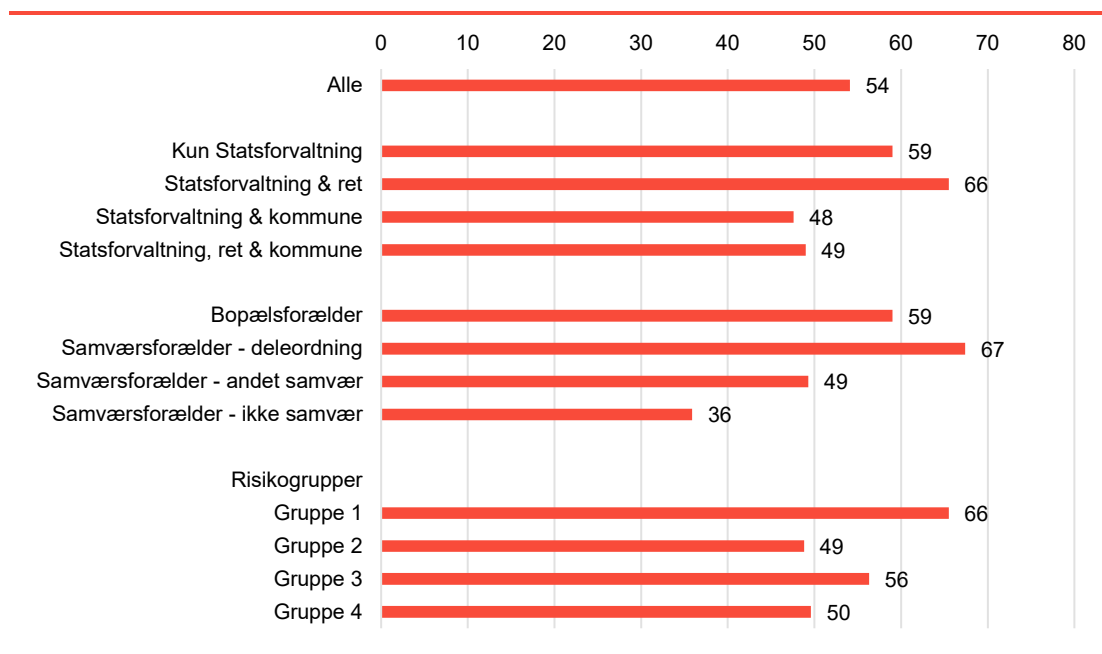
Da vi som sagt har kontaktet forældrene på baggrund af deres afgørelseskode i Statsforvaltningen, har en del af forældrene haft uafsluttede sager på tidspunktet, hvor de har besvaret spørgeskemaet. Figur 6.12 viser, at 54 % af forældrene selv mener, at deres sag er afsluttet på interviewtidspunktet.

Sager, der kun er blevet behandlet i Statsforvaltningen, og sager der er blevet behandlet i retten uden at blive behandlet i kommunen, er i højere grad afsluttet, end sager der også er blevet behandlet i kommunen.

Derudover ser vi, at bopælsforældre og samværsforældre med en deleordning i højere grad angiver, at sagen er afsluttet, mens samværsforældre med mindre omfattende samværsordninger og særligt samværsforældre, der ikke har samvær, i højere grad er parter i ikke-afsluttede sager.

Da sagerne i Gruppe 2-4 er mere komplekse og ofte indebærer mere kontakt med kommunale myndigheder, er det derfor heller ikke overraskende, at færre i disse grupper oplever, at sagen er afsluttet sammenlignet med Gruppe 1.

Figur 6.12 Andel, der angiver, at sagen er afsluttet på interviewtidspunktet. Fordelt på baggrundsfaktorer. Procent.

N: 1485

Note 1: Afhængig variabel på vandret akse.

Note 2: Gruppe 1: Lavt konfliktniveau, Gruppe 2: Højt konfliktniveau, Gruppe 3: 1-2 sociale problemer, Gruppe 4: Vold eller mere end 2 sociale problemer.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

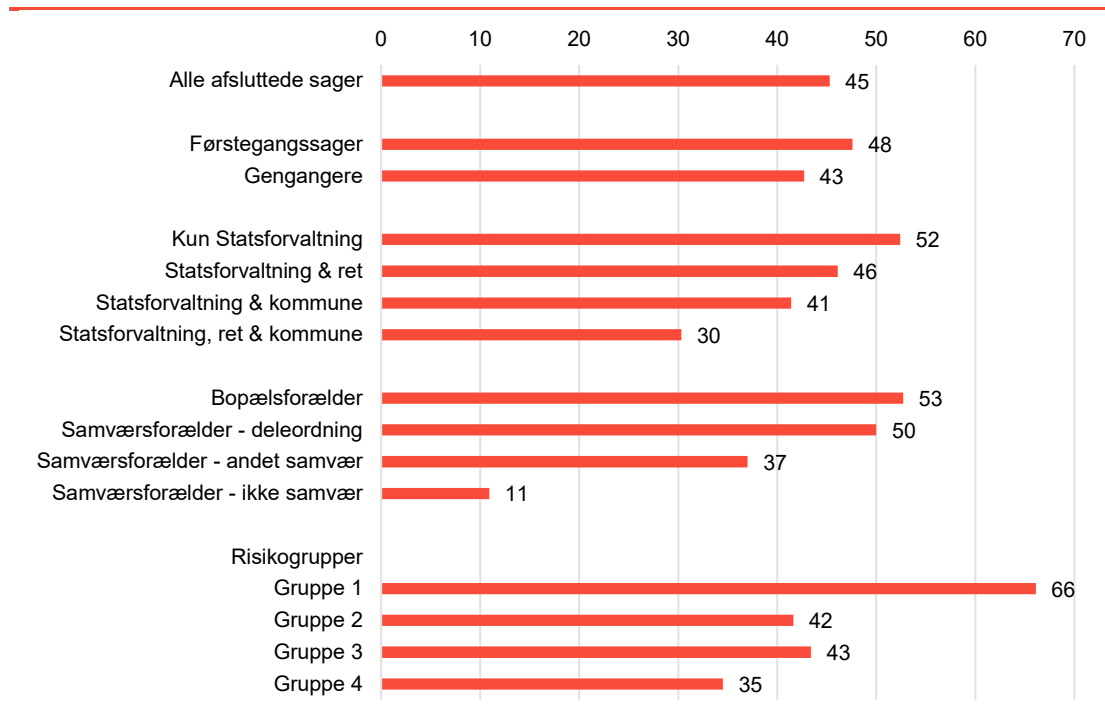
De følgende to figurer viser, hvorvidt forældrene oplever, at det problem, de har henvendt sig med, er blevet løst, og om de overvejer at henvende sig til de familieretlige myndigheder på ny. Begge figurer er lavet på de lidt over 50 %, der angiver, at sagen i første omgang er afsluttet på interviewtidspunktet.

Vi ser i Figur 6.13, at 45 % af forældre med afsluttede sager oplever, at deres problem er blevet løst. Desuden falder den andel, der oplever, at sagen er blevet løst, jo flere myndigheder forældrene har været i kontakt med. Blandt forældre, der kun har fået sagen behandlet i Statsforvaltningen, angiver 52 % at deres problem er blevet løst. Hvis de har fået sagen behandlet i retten uden samtidig at være i kontakt med kommunen, gælder det for 46 %. Blandt forældre, der både har været i kontakt med Statsforvaltningen og kommunen men ikke retten, har 40 % fået løst deres problem. Og blandt forældre, der både har været i kontakt med Statsforvaltningen, retten og kommunen, er andelen 30 %.

Bopælsforældre og samværsforældre med deleordninger oplever i samme grad, at deres problem er blevet løst (50-53 %). Det samme gælder 37 % af samværsforældre med andre samværsordninger og kun 11 % af de samværsforældre, der ikke ser deres børn. Endelig ser vi, at forældrene i Gruppe 1 i langt højere grad oplever, at deres problem er blevet løst (66 %), mens dette gælder for 42-43 % af forældrene i Gruppe 2 og 3, og for 35 % af forældrene i Gruppe 4.

Figur 6.13 Andel, der oplever, at deres problem er blevet løst. Kun afsluttede sager. Fordelt på baggrundsfaktorer. Procent.

N: 825

Note 1: Afhængig variabel på vandret akse.

Note 2: Gruppe 1: Lavt konfliktniveau, Gruppe 2: Højt konfliktniveau, Gruppe 3: 1-2 sociale problemer, Gruppe 4: Vold eller mere end 2 sociale problemer.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

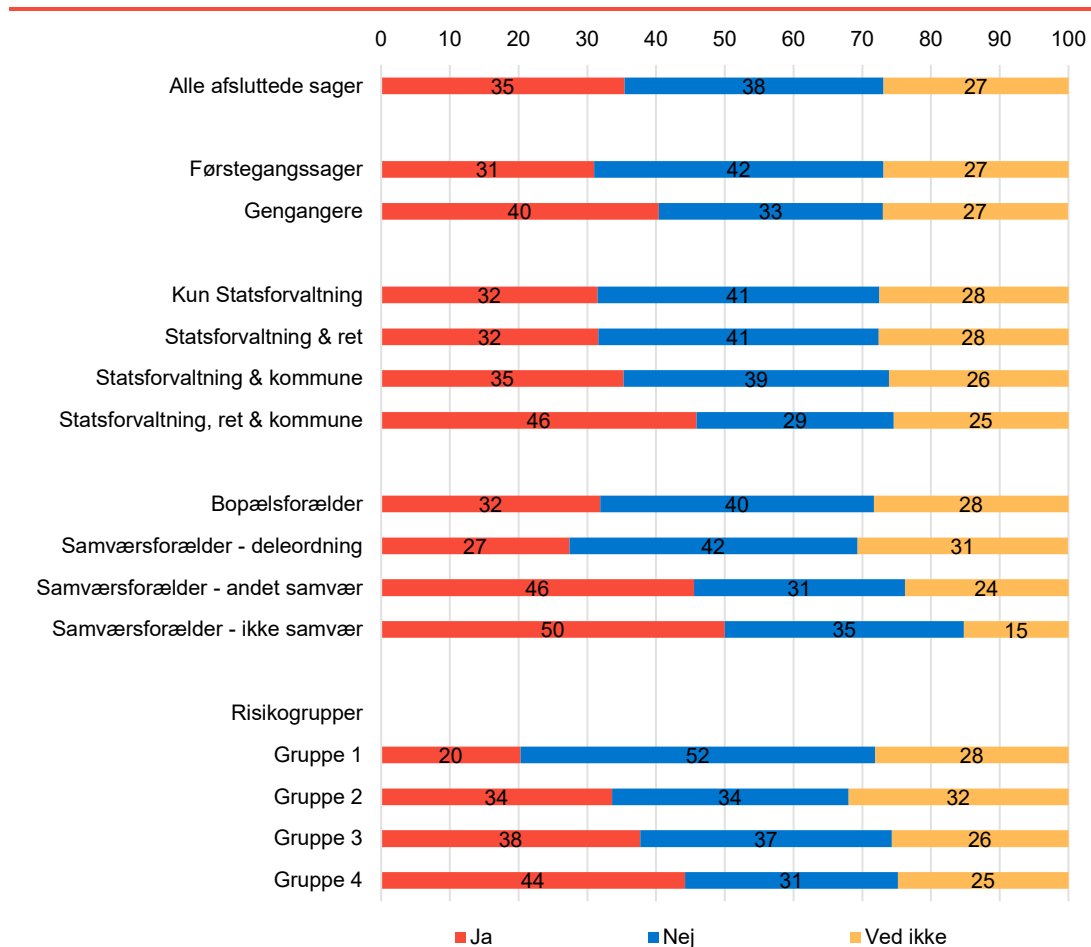
Ifølge Figur 6.14 regner 35 % af forældre, hvis sag er afsluttet, med, at de selv eller den anden forælder vil genoptage sagen i Statsforvaltningen. 38 % regner ikke med at genoptage sagen, mens 27 % endnu ikke ved, om de selv eller den anden forælder vil genoptage sagen. Blandt de sager, hvor det er første gang, forældrene henvender sig til de familieretlige myndigheder, regner 31 % med at genoptage sagen. Blandt gengangere gælder det for godt 40 %.

Der er ikke stor forskel på andelen, der forventer at genoptage sagen, blandt forældre der kun har været i kontakt med Statsforvaltningen, og forældre der også har fået deres sag behandlet i retten eller kommunen (32-35 %). Blandt forældre, der har sager i både Statsforvaltningen, retten og kommunen, er andelen noget højere, nemlig 46 %.

Bopælsforældre og samværsforældre med deleordninger regner i mindre grad (27-32 %) end samværsforældre med mindre omfattende samvær og samværsforældre, der ikke ser deres børn, med at genoptage sagen (hhv. 46 og 50 %).

Endelig viser figuren, at sandsynligheden for, at sagen genoptages, stiger, jo højere konfliktniveauet er, og jo flere sociale problemer der er i sagen. Således angiver 20 % af Gruppe 1, at de overvejer at genoptage sagen, mens det samme gælder 34 % af Gruppe 2, 38 % af Gruppe 3 og 44 % af Gruppe 4.

Figur 6.14 Andel, hvor en af forældrene overvejer at genoptage sagen. Kun afsluttede sager. Fordelt på baggrundsfaktorer. Procent.

N: 825

Note 1: Afhængig variabel på vandret akse.

Note 2: Gruppe 1: Lavt konfliktniveau, Gruppe 2: Højt konfliktniveau, Gruppe 3: 1-2 sociale problemer, Gruppe 4: Vold eller mere end 2 sociale problemer.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

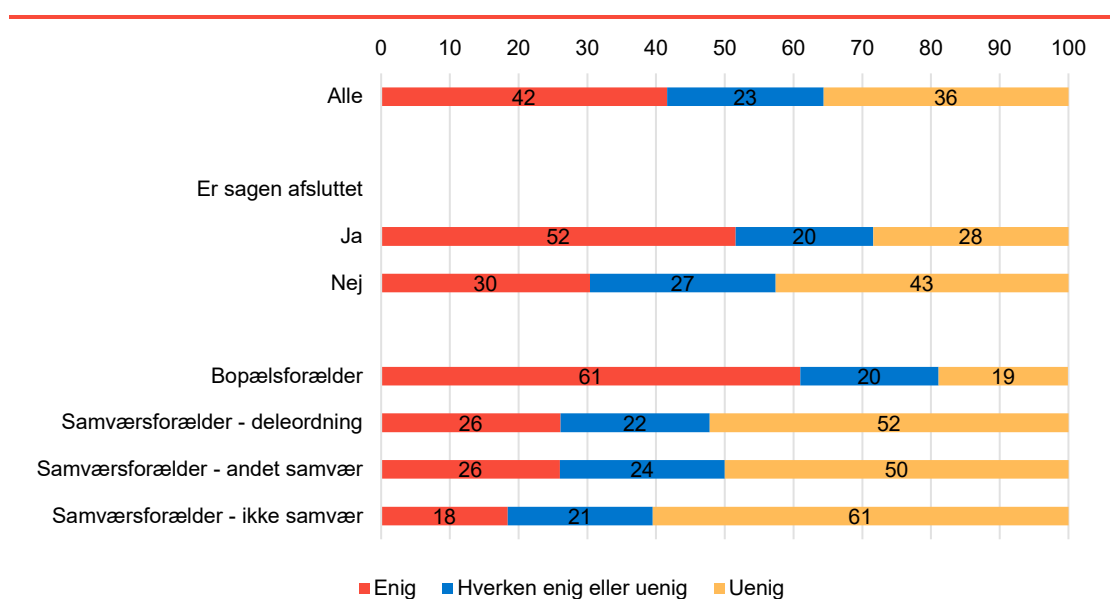
6.7 Oplevelsen af retten

De sidste fire figurer vedrører specifikt forældrenes oplevelse af sagsbehandlingen i retten. Alt i alt har 351 af de 1485 forældre i spørgeskemaet angivet, at deres sag er blevet behandlet i byretten. Da analyserne af tilfredsheden, blandt de forældre hvis sag er behandlet i retten, bygger på færre respondenter, har det, som nævnt i afsnit 2.2.7, været nødvendigt at slå kategorierne "helt enig" og "enig" og "uenig" og "helt uenig" sammen for at opnå samme statistiske sikkerhed som i de øvrige analyser, dvs. minimum 95 % sikkerhed for, at sammenhængene ikke er tilfældige. Som i de øvrige analyser er der testet for forskelle mellem: førstegangssager og gengangere, mellem bopælsforældre og samværsforældre med forskellige samværsordninger og mellem forældre i forskellige risikogrupper. Ud af disse tre baggrundsforhold er der kun signifikant forskel på tilfredsheden med sagsbehandlingen i retterne hos forældre med forskellig forældrestatus og/eller samværsordning, hvorfor de øvrige baggrundsforhold er udeladt af

figurene. Som ekstra faktor inddrages spørgsmålet om, hvorvidt sagen er afsluttet på interviewtidspunktet. En faktor, der også kan sige noget om sagens kompleksitetsgrad.

Analyserne i Figur 6.15 viser, at 42 % af forældrene oplever, at rettens medarbejdere var gode til at forstå begge forældres oplevelse af sagen, mens 36 % er uenige i dette, og 23 % hverken er enige eller uenige. I afsluttede sager er 52 % enige i, at begge forældre er blevet forstået, mens det i endnu ikke afsluttede sager, gælder for 30 %. Bopælsforældre er i langt højere grad, end samværsforældre er, enige i, at medarbejderne har haft forståelse for begge forældres perspektiv, idet 61 % erklærer sig enige i dette. Det samme gælder 26 % af henholdsvis samværsforældre med deleordninger og samværsforældre med andre samværsordninger. Blandt samværsforældre, der ikke ser deres børn, gælder det kun for 18 %.

Figur 6.15 Andel, der oplever, at rettens medarbejdere var gode til at forstå forældre. Fordelt på hvorvidt sagen er afsluttet og på forældrestatus. Procent.

N: 351

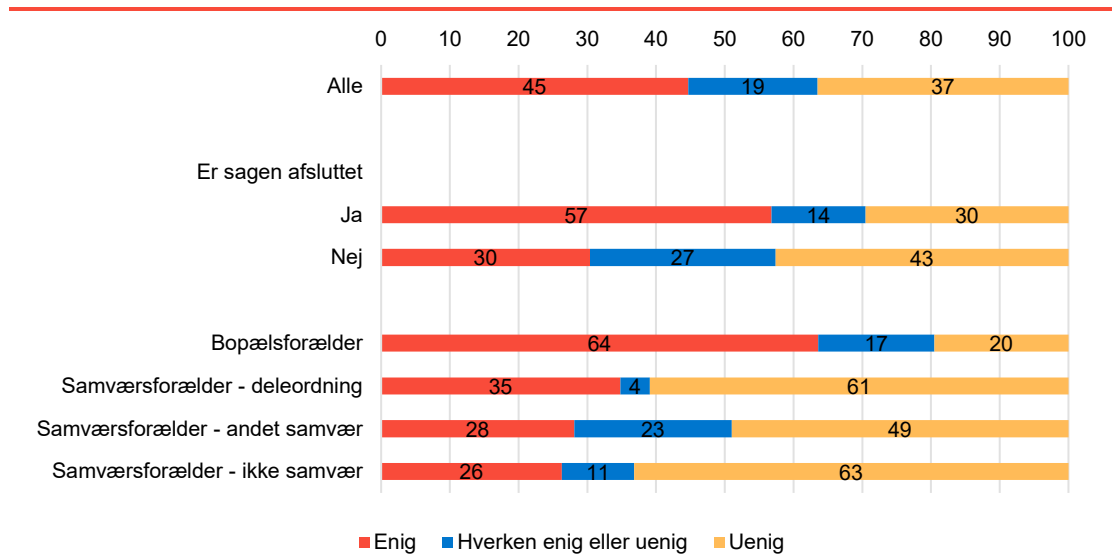
Note: Afhængig variabel på vandret akse.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

Figur 6.16 viser, at i alt 45 % er "enige" eller "helt enige" i, at rettens medarbejdere har taget udgangspunkt i børnenes trivsel og hverdag, når de har behandlet sagen. 37 % er uenige i dette, mens 19 % hverken er enige eller uenige. Blandt afsluttede sager erklærer 57 % sig enige i, at rettens medarbejdere har taget udgangspunkt i børnenes trivsel og hverdag, mens det samme gælder for 30 % af de endnu ikke afsluttede sager.

Igen ser vi, at bopælsforældre i væsentlig højere grad end samværsforældre oplever, at børnenes hverdag og trivsel har været udgangspunkt for sagsbehandlingen.

Figur 6.16 Andel, der oplever, at rettens medarbejdere tog udgangspunkt i børns trivsel og hverdag. Fordelt på hvorvidt sagen er afsluttet og på forældrestatus. Procent.

N: 351

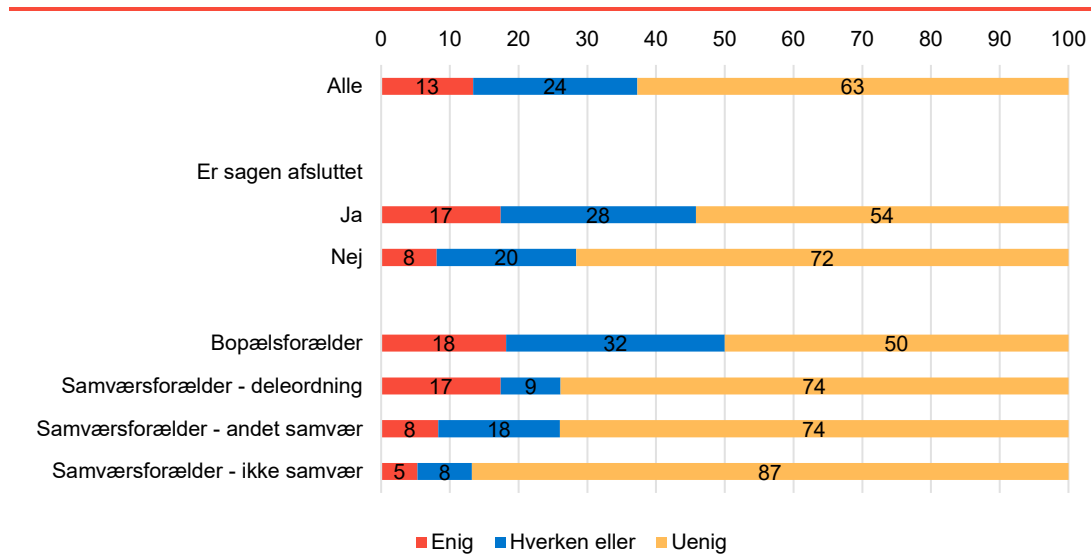
Note: Afhængig variabel på vandret akse.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

I Figur 6.17 handler det om, hvorvidt forældrene oplever, at forløbet i retten har bidraget til et bedre samarbejde mellem forældrene. Det er 13 % enige i, mens 63 % ikke er enige i dette. Blandt de afsluttede sager er 17 % enige i, at samarbejdet er blevet bedre som følge af forløbet i retten, mens det samme gælder for 8 % af de ikke-afsluttede sager.

Også her er der tydelige forskelle på bopælsforældre og samværsforældre, idet 50 % af bopælsforældrene er uenige i, at samarbejdet har forbedret sig som følge af sagsbehandlingen i retten, mens det samme gælder 74 % af samværsforældre, der ser deres børn, og 87 % af de samværsforældre, der ikke ser deres børn.

Figur 6.17 Andel, der oplever, at forløbet i retten har bidraget til bedre samarbejde. Fordelt på, hvorvidt sagen er afsluttet og på forældrestatus. Procent.

N: 351

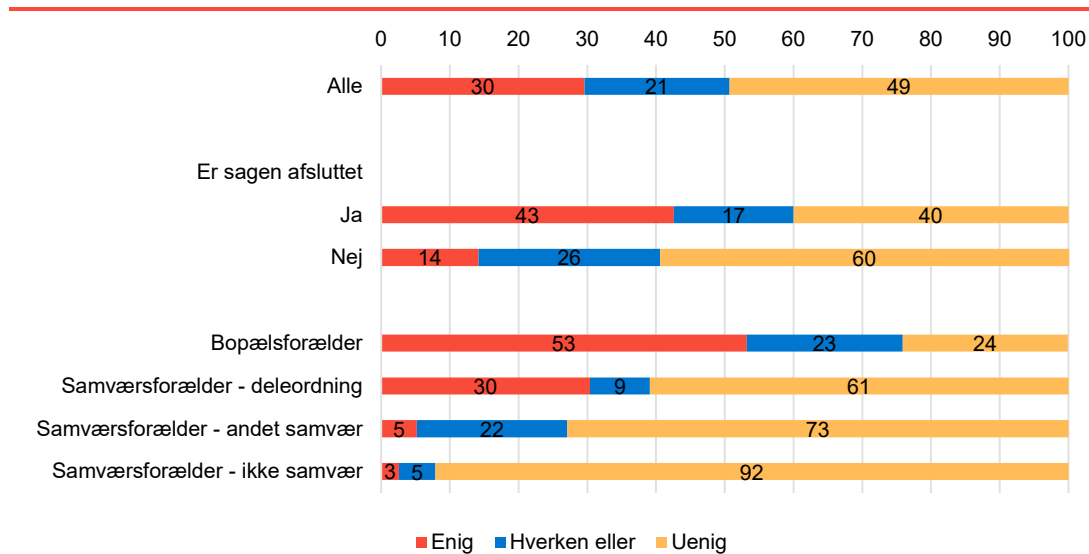
Note: Afhængig variabel på vandret akse.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

Endelig viser Figur 6.18, at 30 % er enige i, at forløbet i retten har bidraget til et bedre hverdagsliv for børnene, mens 49 % er uenige i dette. Blandt forældre, hvis sag er afsluttet, er 43 % enige i dette, mens det samme gælder for 14 % af dem, hvor sagen stadig behandles. 53 % af bopælsforældrene er enige i, at børnenes hverdagsliv er blevet forbedret, mens det samme gælder for 30 % af samværsforældre med en deleordning. Det tal er hos af samværsforældre med en mindre omfattende samværsordning kun 5 %, mens det hos af samværsforældre, der ikke ser deres børn, er 3 %.

At forskellen på samværsforældre og bopælsforældre på disse fire spørgsmål om tilfredsheden med retten er endnu større, end vi så i spørgsmålene, der gjaldt tilfredsheden med Statsforvaltningen, kan betyde flere ting. Det afspejler måske, at sagsbehandlingen i retten har mere indgribende betydning for forældrene, men også at svarene derfor i endnu højere grad her er et udtryk for, hvem der opfatter sig som den tabende part i sagen.

Figur 6.18 Andel, der oplever, at forløbet i retten har bidraget til bedre hverdagsliv for børn. Fordelt på, hvorvidt sagen er afsluttet og på forældrestatus. Procent.

N: 351

Note: Afhængig variabel på vandret akse.

Kilde: Baselineundersøgelse af forældres tilfredshed med det familieretlige system.

6.8 Opsummering af kapitel 6

To tredjedele af forældrene oplever, at forløbet har været relevant for forældrenes situation, mens halvdelen vil anbefale andre i samme situation at opsøge Statsforvaltningen.

Godt en tredjedel oplever, at medarbejderne viste forståelse for begge forældres oplevelse af sagen, mens halvdelen oplever, at medarbejderne tog udgangspunkt i deres barns hverdag og trivsel.

Kun relativt få forældre (17-28 %) erklærer sig enige i, at forløbet i Statsforvaltningen har bidraget positivt til større forståelse for børnenes behov, bedre forældresamarbejde eller et bedre hverdagsliv for børnene.

En relativt stor del af forældrene (44 %) oplever *ikke*, at deres børn er blevet inddraget på en passende måde. Det gælder både forældre, hvis børn er blevet inddraget, og forældre hvis børn *ikke* er blevet inddraget.

Blandt de forældre, der har mødt mere end én medarbejder, angiver 58 %, at de i mindre grad eller slet ikke har oplevet et sammenhængende og velkoordineret forløb. Halvdelen oplever, at forløbet har været for langt, og 45 % af forældrene i de afsluttede sager oplever, at det problem, de henvendte sig med, er blevet løst. Derfor eller af andre grunde angiver 35 % i de afsluttede sager, at de overvejer at genoptage sagen.

Forældre, hvis sag behandles i retten, angiver en lidt højere grad af tilfredshed med de medarbejdere, de har mødt i retten, end med de medarbejdere de har mødt i Statsforvaltningen. Andelen af den gruppe, der angiver, at medarbejderne *i retten* var gode til at forstå begge forældres oplevelse af sagen, er således lidt større (42 %), end andelen der angiver, at med-

arbejderne i *Statsforvaltningen* var gode til at forstå begge forældres oplevelse (34 %). Ligeledes er der blandt forældre med sager i retten lidt større enighed i, at forløbet i retten har ført til et bedre hverdagsliv for børnene (30 %), end i at forløbet i Statsforvaltningen har ført til dette (21 %). Og også når det gælder spørgsmålet om, hvorvidt forløbet har medført et bedre forældresamarbejde, er der større enighed i, at forløbet ved retten har medført et bedre forældresamarbejde (63 % er uenige), end i at forløbet i Statsforvaltningen har medført dette (75 % er uenige). Da de forældre, der er blevet overført til retten, er en selekteret gruppe, der netop ikke har kunnet nå frem til en løsning i Statsforvaltningen, betyder disse forskelle dog ikke, at sagsbehandlingen er bedre i retten end i Statsforvaltningen.

Forældre, der har status som samværsforældre, er gennemgående mere kritisk indstillede over for sagsbehandlingen i både Statsforvaltningen og retten, end bopælsforældrene er. Tilfredsheden hænger tæt sammen med, hvor meget samvær forældrene har med deres barn, idet samværsforældre med deleordning er langt mere tilfredse med sagsbehandlingen og udbyttet, end samværsforældre med mindre udstrakte samværsordninger og samværsforældre der slet ikke ser deres børn. Det kan skyldes, at disse forældre i højere grad oplever, at de aftaler, der er blevet indgået, og de afgørelser der er blevet truffet, ikke har været i deres favør. Systemet favoriserer i nogen grad status quo for at sikre stabilitet omkring barnet, og derfor kan samværsforældre opleve, at de har sværere ved at komme igennem med deres ønsker, end det er tilfældet for bopælsforældre.

Forældrestatus hænger tæt sammen med køn, idet kvinder i langt højere grad end mænd er bopælsforældre. Når man tager højde for, at kvinder og mænd i forskellig grad har status som bopæls- og samværsforældre, er der dog ikke forskel på mænds og kvinders tilfredshed med systemet, og den højere grad af utilfredshed blandt mænd skyldes således udelukkende deres forældrestatus.

Jo flere risici, der optræder i sagerne, og jo flere myndigheder forældrene er i kontakt med, jo mindre er deres tilfredshed med sagsbehandlingen og udbyttet. Forældre, der kun er i kontakt med Statsforvaltningen og forældre i den mindst belastede Gruppe 1, er således langt mere tilfredse, end forældre i den mest belastede Gruppe 4 og forældre, der både har været i kontakt med Statsforvaltningen, retten og de kommunale myndigheder, er. Dette resultat er ikke overraskende, idet systemet før reformen i mindre grad havde mulighed for at tilbyde forskellige sagsbehandlingsforløb til forskellige typer af borgere. Da de mest belastede forældre har mange problemer, der både gør det svært at samarbejde, og gør det vanskeligt for dem at praktisere deres forældreskab, vil man formodentlig fortsat i det nye system finde en højere grad af frustration og utilfredshed i denne gruppe.

Litteratur

- Arnfred, J., Svendsen, K., Rask, C., Jeppesen, P., Fensbo, L., Houmann, T., Obel, C., Nicolaisen, J. & Bilenberg, N. (2019): Danish norms for the Strengths and Difficulties Questionnaire. *Danish Medical Journal*, 66(6), 1-7.
- Børne- og Socialministeriet. (2018): *Aftale om ét samlet familieretligt system*. <https://socialministeriet.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2018/mar/aftale-paa-plads-om-et-nyt-og-samlet-familieretligt-system/>
- Dahl, K.M. (2018): "Domæne 5: Sociale relationer" i Ottosen m.fl.: *Børn og Unge i Danmark – Velfærd og Trivsel 2018*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Hestbæk, A.D. & Andreasen, A.G. (2018): "Domæne 1: Materiel Velfærd" i Ottosen m.fl.: *Børn og Unge i Danmark – Velfærd og Trivsel 2018*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Ottosen, M.H., Andreasen, A.G., Dahl, K.M., Hestbæk, A.D., Lausten, M. & Rayce, S.B. (2018): *Børn og Unge i Danmark. Velfærd og Trivsel 2018*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Ottosen, M.H., Dahl, K.M. & Boserup, B. (2017): *Forældrekonflikter efter samlivsbruddet. Karakteristika og risikofaktorer i komplekse forældreansvarssager*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Ottosen, M.H. & Stage, S. (2012): *Delebørn i tal. En analyse af skilsmissebørns samvær baseret på SFI's børneforløbsundersøgelse*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Retsinformation. (2019): *Vejledning om Familieretshuset*. <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=208318>.
- Sdqinfo.org. (2019): *SDQ – Danish*. <http://www.sdqinfo.org/py/sdqinfo/b3.py?language=Danish>.
- Undervisningsministeriet. (2018): *Elevfravær i folkeskoler, 2017/18*. <https://www.uvm.dk/statistik/grundskolen/elever/elevfravaer>.

VIDEN
VELFÆRD

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD